

Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteet – Lähtötiedot

29.9.2020

Helsinki

Sisällysluettelo

Sijainti	4
Alueen suunnittelua ohjaavat päätökset	5
Maakuntakaava	6
Yleiskaava	7
Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava	8
Yleiskaavan toteuttamisohjelma	9
Maanalainen yleiskaava	10
Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma VISTRA	11
Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021	12
Hiilineutraali Helsinki 2035 -toteuttamisohjelma	13
Alueen historiaa	14
Alueen historiaa	15
Vartiokylänlahden aikaisempia suunnitelmia	22
Ajankohtaiset suunnittelu- ja rakennushankkeet	25
Kaupunkitila ja maisema	28
Maisemarakenne	29
Maisematila	30
Rakennettu ympäristä	31
Kulttuuriympäristöt	38
Viherverkostot	39
Luonto	43
Luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteet	44
Arvokkaat luontokohteet	45
Vedenalainen luonto	49
Liikenne	50
Kävely ja pyöräily	51
Joukkoliikenne	54
Autoliikenne ja katuverkko	55
Veneily ja talvireitit	57
Teknistaloudelliset lähtökohdat	58
Yhdyskuntatekninen huolto ja tulvasuojelu	59
Maaperä	60
Ympäristöhäiriöt	63
Viitteet ja kirjallisuus	64

Tähän liitteeseen on kerätty lähtötietoja Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteiden ja kaavarungon taustatiedoksi ja päätöksenteon tueksi. Lähtötiedoiksi on koottu sellaista aineistoa, jolla on vaikutuksia alueen maankäyttöratkaisuihin ja tarkentavien selvitysten laatimiseen. Lähtötietoja laajennetaan ja tarkennetaan työn edetessä.

Helsingin kaupunki

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne

Asemakaavoitus

Tuukka Linnas, tiimipäällikkö,
Vuosaari-Vartiokylänlahti -tiimi
Sanna Meriläinen, arkkitehti,
Vuosaari-Vartiokylänlahti -tiimi

Liikennesuunnittelu

Janne Antila, liikennesuunnittelija
Johanna Iivonen, tiimipäällikkö
Jussi Jääskä, liikennesuunnittelija

Kaupunkitila ja maisema

Elise Lohman, maisema-arkkitehti

Paikkatiedot, asemakaavakoordinaatio

Eeva-Maria Niemi, suunnittelija
Pihla Sillanpää, suunnittelija
Toni Paukku, suunnittelija

Rakennussuojelu

Sakari Mentu, arkkitehti

Maankäytön yleissuunnittelu

Elina Luukkonen, yleiskaavasuunnittelija
Alpo Tani, yleiskaavasuunnittelija

Ympäristöpalvelut

Juha Korhonen, ympäristötarkastaja
Jenni Kuja-Aro, ympäristötarkastaja
Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja

Teknistoloudellinen suunnittelu

Kati Immonen, insinööri
Karri Kyllästinen, diplomi-insinööri
Jouni Kilpinen, diplomi-insinööri
Pekka Leivo, diplomi-insinööri
Matti Neuvonen, diplomi-insinööri

Kaupunginkanslia

Leena Pasonen, projektinjohtaja

Sijainti

Vartiokylänlahti on kapea merenlahti Itä-Helsingissä Vuosaaren ja Vartiokylän välissä. Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteissa tarkastellaan Vartiokylänlahden ja Broändanpuron ympäristöä Keski-Vuosaaren, Rastilan ja Meri-Rastilan alueella lahden itäpuolella sekä länsipuolella Marjaniemen, Puotilan, Vartioharjun ja Mellunmäen alueella.

Etelässä alue rajautuu Ramsinkannakseen ja Isoon Koivusaareen, pohjoisessa Kallvikintiehen. Idässä ja lännessä alueen raja noudattaa suurpiirteisesti tiiviin kaupunkirakenteen reunaa. Alueen pinta-ala on n. 339 ha, josta vesialuetta on n. 93 ha.

Kuva: Suunnitteluperiaatteiden aluerajaus, Helsingin kaupungin karttapalvelu

Lahden ylittää Vuosaaren silta, joka on tärkein liikenneyhteys keskustasta Vuosaareen. Julkinen liikenne alueella tukeutuu metroon, joka kulkee siltaa pitkin ja pääosin maan päällä lahden poikki. Rastilan metroasema sijaitsee suunnittelualueen itäreunassa ja Puotilan metroasema noin 700 m päässä.

Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteiden aluerajauksen sisällä asui vuonna 2017 n. 4 100 asukasta. Alue on nykyisin suurelta osin virkistyskäytössä. Rastilassa toimii kaupungin ylläpitämä leirintäalue. Puotilan venesatama on nykyisin merkittävä pienvenesatama ja veneiden talvisäilytyspaikka.

Alueen suunnittelua ohjaavat päätökset

Maakuntakaava

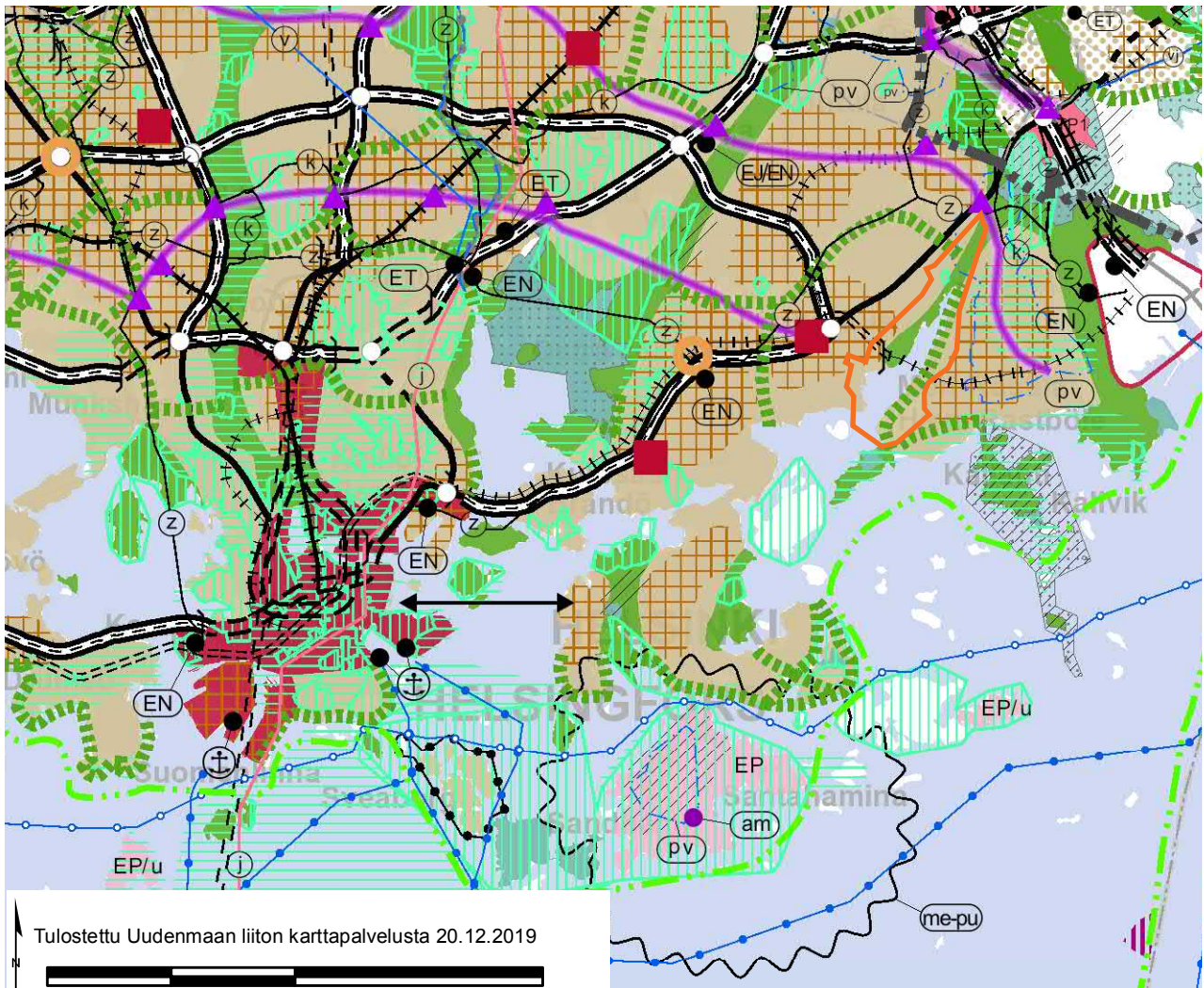
Voimassa olevassa Uudenmaan maakuntakaavojen yhdistelmässä Vartiokylänlahden alue on merkitty pääosin taajamatoimintojen alueeksi sekä virkistysalueeksi.

Vartiokylänlahdelle on merkitty etelä-pohjois-suuntainen viheryhteystarve (vihreä katkoviiva) ja toinen viheryhteystarve länteen Mellunkylään. Lahden länsiranta on merkitty pääosin viheralueeksi (vihreä alue). Vartioharjun linnavuori on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (turkoosi rajaus).

Metron (musta hakaviiva) lisäksi lahden poikki kulkee pohjoispuolella kulkee 110 kV voimalinja (musta viiva), maakaasun runkoputki sekä Kallvikintien muodostama pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen yhteysväli.

Uusimaa-kaava 2050 -luonnoksessa suunnittelualue on samansisältöisesti merkitty pääosin taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi, jonka sisällä on virkistysalueita ja metroasemiin tukeutuvaa pääkaupunkiseudun ydinvyöhykettä. Uusimaa-kaava on ehdotusvaiheessa ja sitä valmistellaan maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020.

Kuva: Uudenmaan liiton karttapalvelu, maakuntakaavojen yhdistelmä, tulostettu 20.12.2019

Yleiskaava

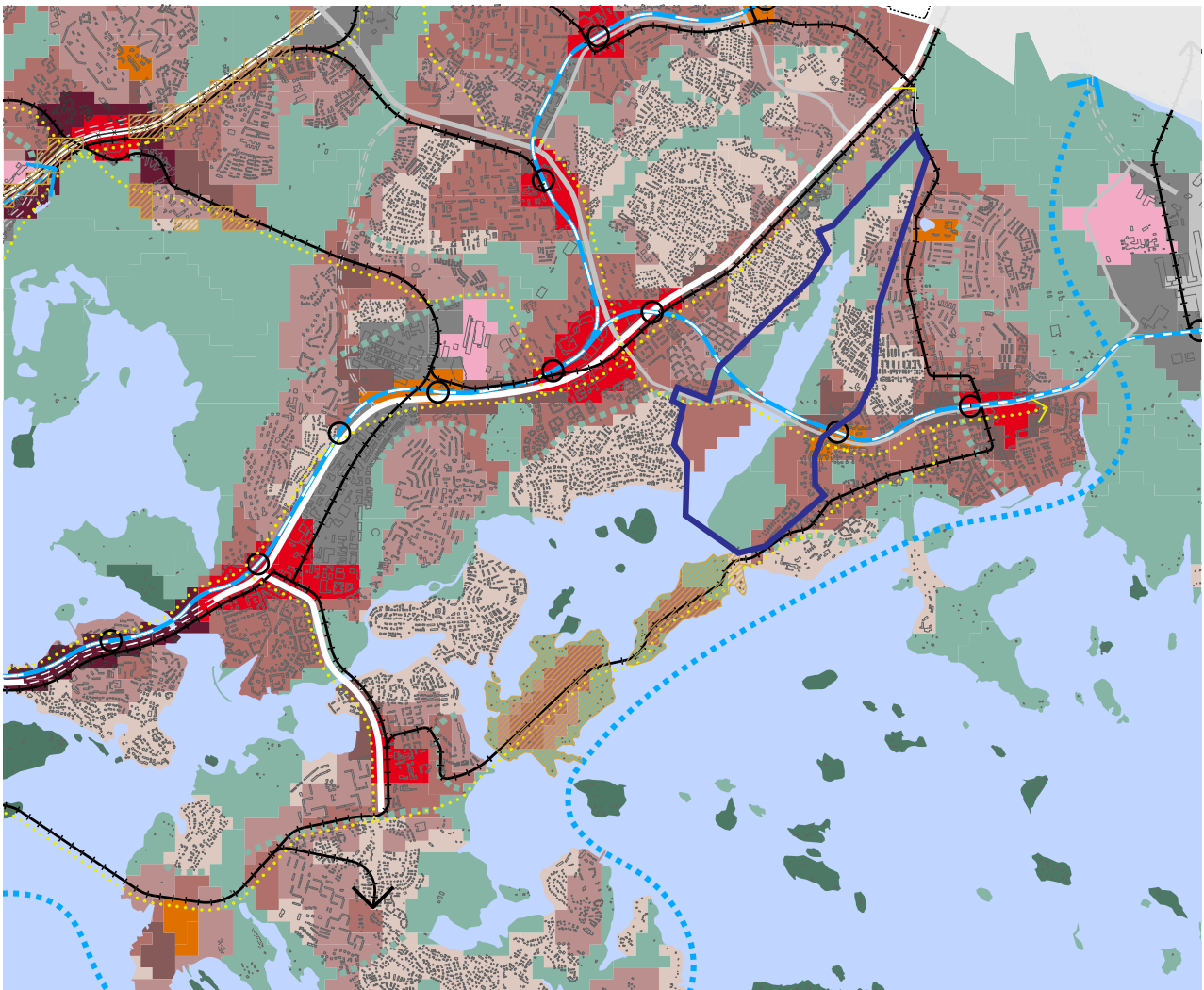
Voimassa olevassa Helsingin yleiskaavassa Vartiokylänlahden ympäristö on merkitty virkistys- ja viheralueeksi sekä asuntovaltaiseksi alueeksi. Meri-Rastilan ja Rastilan puoleista rantaa pitkin on merkitty viherysteys. Meripellontie ja Vuotie on merkitty pääkaduksi, jota pitkin kulkee myös baanayhteys.

Olemassa olevien asuntovaltaisten alueiden lisäksi alueelle on esitetty yleiskaavassa kolme uutta täydennysrakentamisaluetta. Näistä Puotilanranta Meripellontien molemmin puolin on merkitty mereen rajautuvaksi ja osittain nykyiselle vesialueelle ulotuvaksi asuntovaltaiseksi alueeksi (A2), jolla kort-

telitehokkuus on pääasiassa 1,0–2,0. Myös Rastilan metroaseman ympäristö on merkitty tiivistäväksi asuinalueeksi, jolla tehokkuusmerkintä on metroaseman välittömässä ympäristössä lähikeskusta C3, nykyisen leirintäalueen alueella asunto-valtainen alue A1 (korttelitehokkuus yli 1,8) ja etäämmällä metroasemasta A2 (korttelitehokkuus 1,0–2,0).

Yleiskaavan täydentäviin teemakarttoihin kaupunkiluonnosta, kulttuuriympäristöstä, merellisestä Helsingistä sekä virkistys- ja viherverkostosta sisältyy merkintöjä myös Vartiokylänlahden osalta. Näitä on käsitelty lähtötietoina kyseisten otsikoiden alla.

Kuva: Helsingin uusi yleiskaava, tullut voimaan 5.12.2018 lukuun ottamatta KHO:n kumoamia osia

Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava

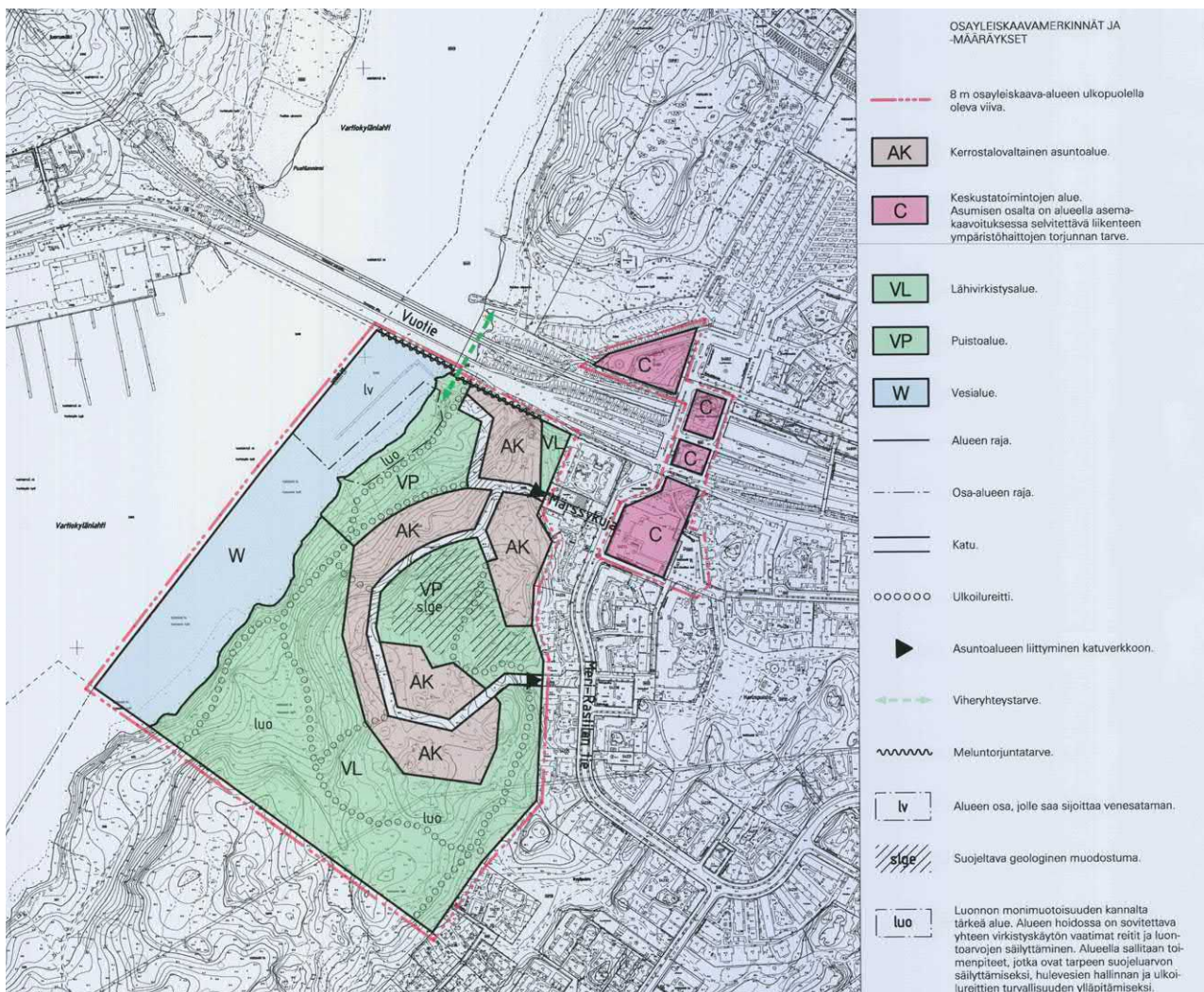
Rastilanrannassa tarkempaa suunnittelua ohjaa yleiskaavan sijasta Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava, joka on tullut voimaan 23.9.2016.

Osayleiskaavassa Meri-Rastilan keskustan viereinen alue metroaseman läheisyydessä on merkitty kerrostalovaltaiseksi asuntoalueeksi, rannassa ja alueen keskiosassa puistoalueeksi. Asuntoalue liittyy olemassa olevaan katuverkkoon Märssykujan ja Fokkapolun jatkeen kautta.

Asuntoalueen lounais- ja eteläpuolinen metsä on merkitty osayleiskaavassa lähivirkistysalueeksi, joka on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta. Alueen korkeimmalla kallion laella sijaitseva muinaisranta kivikko on merkitty suojeltavaksi geologiseksi muodostumaksi. Myös Vuotien eteläpuolinen ranta on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi alueeksi.

Vuotien sillan ali on merkitty tarve viheryhteydelle. Alueelle rakentaminen vaatii myös Vuotien meluntorjuntatarpeen huomioimista.

Kuva: Helsingin karttapalvelu, Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava, tullut voimaan 23.9.2016

Yleiskaavan toteuttamisohjelma

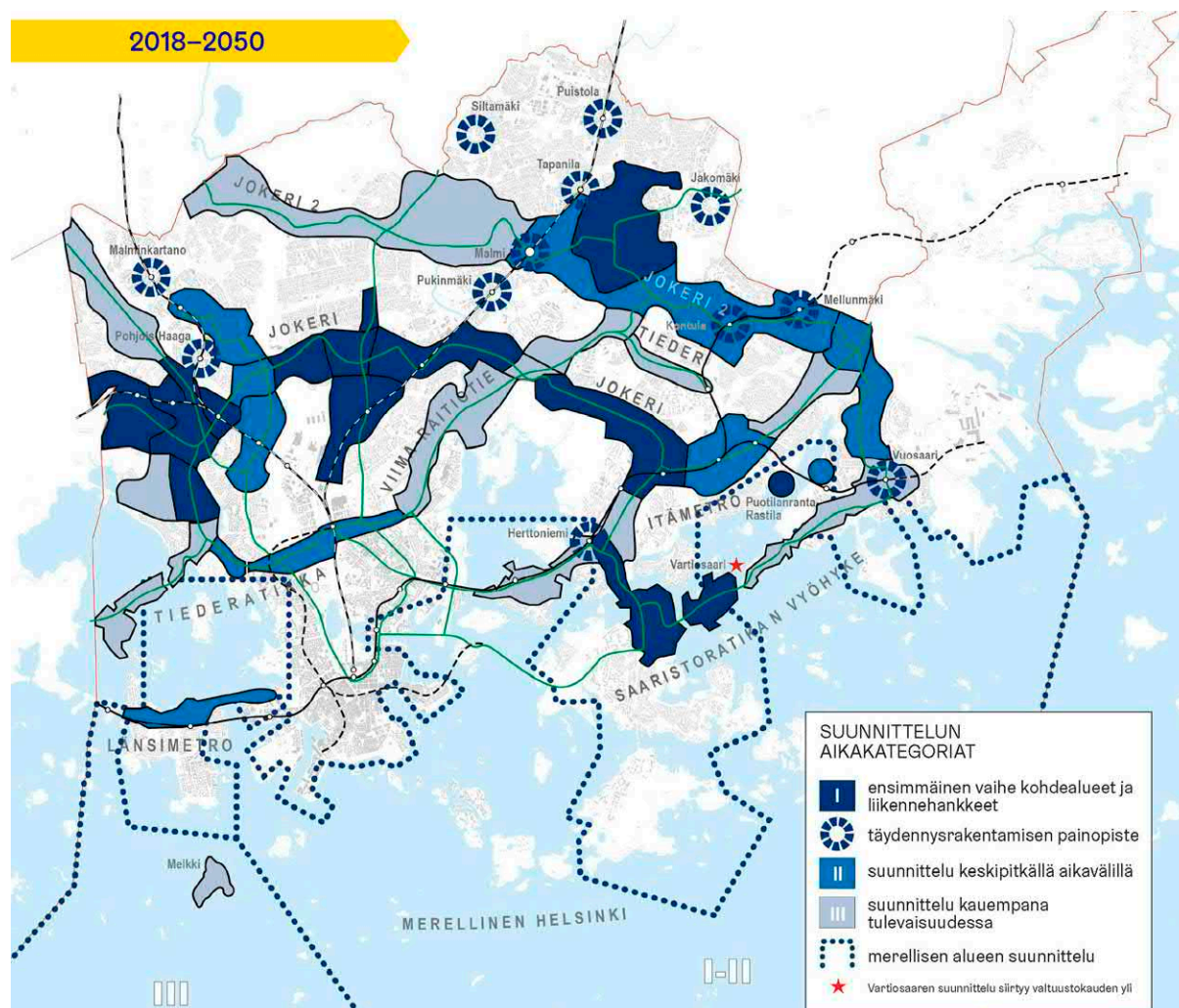
Kaupunkiympäristölautakunnan 12.12.2017 hyväksymässä yleiskaavan toteuttamisohjelmassa Puotilanranta ja Rastilanranta Vartiokylänlahden molemmin puoliin kuuluvat ensimmäisen toteuttamisvaiheen aluekokonaisuuksiin, joiden tarkempi suunnittelu käynnistyy vuosina 2018-2030.

Rastilan nykyisen leirintäalueen alueen toteuttaminen siirrettiin lautakunnan päätöksellä toteuttamisohjelman toiseen vaiheeseen. Rastilan leirintäalueen tarkempi suunnittelu alkaa 2030-luvulla. Leirintä-

aluetta tarkastellaan kuitenkin suunnitteluperiaatteissa ja kaavarungossa osana Vartiokylänlahden alueen kaupunkirakenteellista kokonaisuutta.

”Puotilanrannan ja Rastilan merellinen aluekokonaisuus rakentuu hienoon ympäristöön vastaten merellisen asumisen kysyntään. Rastilan leirintäaluetta ei oteta asuntorakentamiskäyttöön vielä ensimmäisessä vaiheessa.” (Yleiskaavan toteuttamisohjelma)

Kuva: Yleiskaavan toteuttamisohjelma, kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:12

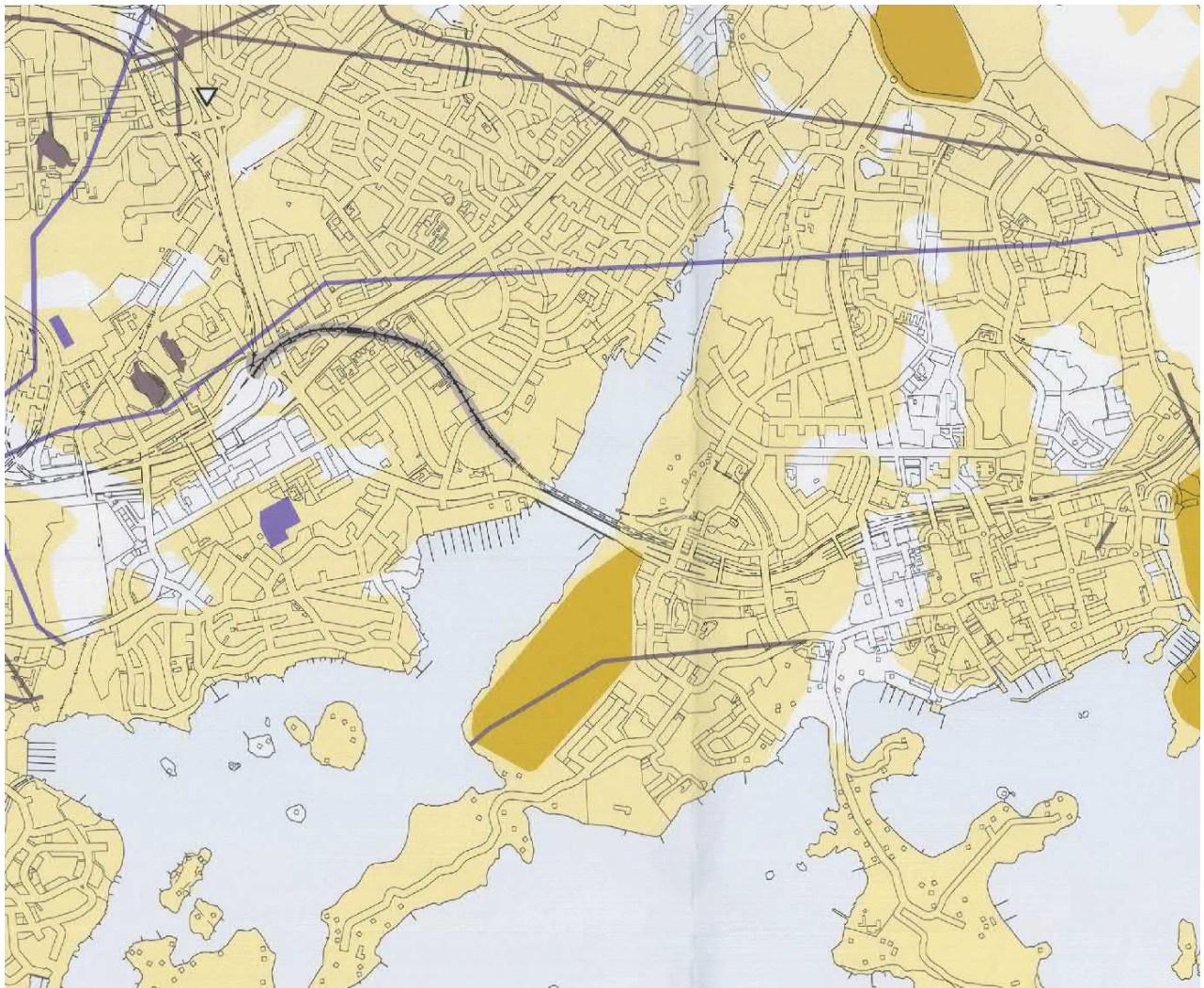
Maanalainen yleiskaava

Maanalaisessa yleiskaavassa Meri-Rastilan kallioselänne on merkitty kallioresurssialueeksi. Lähes koko alue on pintakallioaluetta, jossa kallionpinta on alle 20m syvyydellä maanpinnasta.

Alueella on nykytilanteessa vain vähän maanalaisia rakenteita. Meri-Rastilan eteläosan poikki kulkee Etelä-Rastilan tunneliviemäri ja Broändan poikki Vuosaari–Pasila-kaukolämpötunneli. Vartiokylänlahdelta alkaa Viikinmäkeen johtava viemäritunneli. Maanalaisessa yleiskaavassa on myös varaus lahden poikki johtavalle tunnelille.

Uusi maanalainen yleiskaava on valmisteilla. Osana sitä on valmistunut maalämpöselvitys, joka osoittaa Meri-Rastilan kallioselänteellä merkittävän potentiaalinalueen maalämpötuotantoon.

Kuva: Helsingin maanalainen yleiskaava 2011, Helsingin karttapalvelu

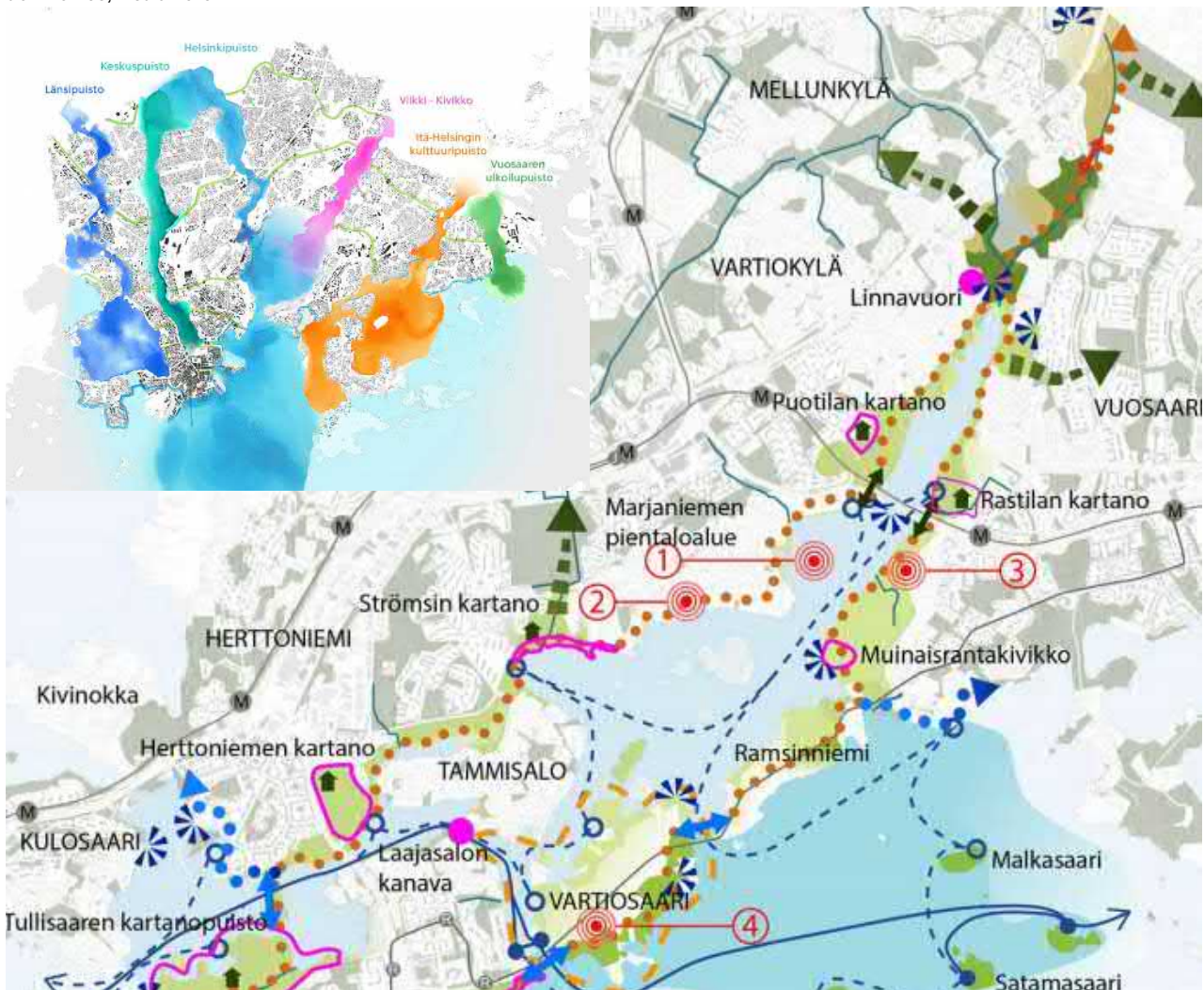
VISTRA

VISTRA on viher- ja virkistysalueiden strateginen kehityskuva, jonka pohjalta Helsingin viheraluerakennetta tulevaisuudessa kehitetään. Vistra kytkeytyy yleiskaavan Kaupunkiluonto-teemakarttaan ja tarkentaa sitä.

VISTRAN tavoitteina Vartiokylänlahdella on kehittää Itä-Helsingin kulttuuripuistoa: Rantojen saavutettavuutta tulee parantaa ja puistojen laatutasoa nostaa. Kulkuyhteyksien hahmottamista tulee parantaa ja kartanoiden käyttöä tulee kehittää yhteisenä kulttuuriperintönä.

Lisäksi erityisesti kehittämiskohteiksi on nostettu Meri-Rastilassa julkisen tilan laadun nosto tiivistämisen yhteydessä sekä Rastilan kartanon kehittämisen puistoksi täydennysrakentamisen yhteydessä.

Kuvat alla: Helsingin vihersomet, Vistra 2016 ja Itä-Helsingin kulttuuripuisto, Kartanoiden ja kapeiden merenlahtien kierros, Vistra 2016

Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021

Keskeisimmät Helsingin kaupunkistrategian teemat, joita Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteissa on otettu lähtökohdiksi, ovat:

2. Kestävän kasvun turvaaminen on kaupungin keskeisin tehtävä

Helsingin väestö on lisääntynyt keskimäärin yli prosentin vuosivauhtia yli kymmenen vuoden ajan. Sama tahti näyttää jatkuvan myös tulevaisuudessa. Helsingin kasvu kertoo kaupungin vetovoimasta ja siitä, että ihmiset haluavat asua täällä. Kasvu on Helsingille myönteinen asia, mutta myös resursseja edellyttävä haaste. Väestöryhmien välisen ja alueiden välisen eriytymisen hillitseminen on korkealla kaupungin agendalla. Sosiaalisen koheesion ylläpitäminen on hyvän ja kilpailukykyisen kaupungin elinehto myös jatkossa. Kokonaisvaltaisen taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden varmistaminen on kasvavan kaupungin tärkeimpiä tavoitteita.

3. Uudistuvat palvelut.

Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Helsinki on kaupunki, jossa kaikki kaupunginosat ovat eläviä, viihtyisiä ja omaleimaisia ja asukkaat tuntevat kaupunginosan omakseen. Helsingissä rakennetaan monipuolisia ja elinvoimaisia kaupunginosia kasvattamalla asukkaiden vaikutusvaltaa elinympäristönsä asioihin. Kaupunki investoi sekä infrastruktuuriin että ihmisiin eri puolilla kaupunkia. [...] Täydennysrakentaminen auttaa kehittämään niin julkisia kuin yksityisiä palveluita.

Tiivis ja toiminnallisesti sekoittunut kaupunkirakenne luo pohjan urbaanille elämälle. Helsingin kaikissa kaupunginosissa on edellytykset hyvälle arjelle, toimivalle liikenteelle, monipuolisille lähipalveluille ja elinkeinoille. Varmistetaan suurten aluerakentamishankkeiden, sekä Raide-Jokerin että muiden raideyhteyksien kannattavuus riittävällä maankäytön tehokkuudella. Asuntotarjonta on monipuolista, sekä uusille että täydennysrakennettaville asuinalueille rakennetaan kaikkia hallintamuotoja Helsingin kaupungin vuokra-asunnoista vapaarahoitteisiin omistusasuntoihin. Tavoitteena on, että Helsingin alueiden välinen eriytyminen vähenee ja kaupunginosien väliset hyvinvointierot kaventuvat.

Helsinki on viihtyisä kaupunki, jossa kiinnostava kaupunkitila luo edellytykset kohtaamisille ja hyvinvoinnille. Arkkitehtuuri on mielenkiintoista, moninaista ja korkeatasoista, ja rakentamisen korkea laatu luo kaupungille vahvan identiteetin ja imagon.

[...]

Helsinki vaalii arvokasta luontoaan ja toimii kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi. Viher- ja sinialueiden ekologinen laatu, saavutettavuus ja terveysvaikutukset turvataan. Luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan ja metsäverkostoa vahvistetaan. Helsingin vesistöjen, sekä pienvesien että rannikovesien tilaa parannetaan ja kiinnitetään huomiota vaelluskalakantojen elpymiseen. Metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen on hoidon keskeisin tavoite. Hulevesien kustannustehokkaan hallinnan edistämiseksi viherpinta-alaa lisätään kaupunkirakenteessa. Kaupungin puistojen monimuotoisuutta lisätään.

[...]

Helsingin merellinen sijainti on osa kaupungin perusluonnetta ja -olemusta. Merellisyyttä ei ole hyödynnetty riittävästi kaupungin vetovoimatekijänä. Lähisaariston avaamista edelleen yleiseen käyttöön jatketaan [...] Helsingin saaristosta tehdään entistään houkuttelevampi matkailu- ja virkistyskohde.

Modernia ilmastovastuuta

Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan sekä uudisrakentamisessa että vanhan rakennuskannan korjaamisessa. Helsingin energiatehokkuusnormit ovat kansallista vähimmäistasoa kunnianhimoisemat. Uusiutuva energia ja energiatehokkuus pyritään yhdistämään Helsingissä optimaalisella tavalla paitsi yksittäisissä rakennuksissa myös alueellisesti. Liikenteen päästövähennyksiä toteutetaan koko Helsingin liikennejärjestelmässä niin pyöräilyn ja kävelyn suosiota lisäämällä kuin sähköautojen, sähköbussien ja raidejoukko liikenteen osuutta nostamalla. Uusiutuvaa energiaa lisätään niin pienessä kuin suuremmissa mittakaavassa.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toteuttamisohjelma

Kaupunkisuunnittelulla voidaan ratkaisevasti vaikuttaa kaupungin sopeutumiskykyyn ilmastonmuutoksen aiheuttamien haasteiden edessä.

Helsinki on sitoutunut kantamaan vastuunsa ilmastomuutoksen hillinnässä. Helsingin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tähän päästään vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä Helsingissä 80%. Helsingin kasvihuonekaasupäästöjen merkittävimpiä lähteitä ovat rakennusten lämmitys, sähkönkäyttö ja liikenne.

Maankäytön suunnittelulla ohjataan kestävästä kaupungin rakentamiseen pitkälle tulevaisuuteen. Tavoite hiilineutraalista Helsingistä vuonna 2035 tarkoittaa käytännössä sitä, että nyt suunnitteilla olevan kaupunkirakenteen tulee mahdollistaa hiilineutraalius.

Toteuttamisohjelmassa on 147 toimenpidettä, joihin kaupunki on sitoutunut kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Näistä moni koskee Vartiokylänlahden suunnittelua ja rakentamista. Asemakaavoituksessa ja toteutuksessa käytettävät keinot eivät kuitenkaan rajoitu esitettyihin toimenpiteisiin, vaan toimenpiteitä tarkistetaan ajankohtaisen tiedon pohjalta.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi on kaupungeissa sopeuduttava ilmastomuutokseen.

**Kaikki Hiilineutraali Helsinki 2035
--ohjelman toimenpiteet ovat nähtävissä osoitteessa ilmastovahti.hel.fi**

Vaikutukseltaan suurimpia toimenpiteitä, joita Vartiokylänlahdella voidaan edistää, ovat:

71. Helen hiilineutraali 2035

- Mahdollistamalla Helenille Vartiokylänlahden alueella uusiutuvan energian tuotantoa

80. Alueellinen uusiutuvan energian hyödyntäminen (mm. maalämpö)

- Tutkimalla maalämpökaivojen toteuttamisedellytyksiä

- Toimimalla aktiivisesti välittäjänä rakennuttajien ja Helenin kesken tutkittaessa erilaisia alueellisia energiaavaintoja tai hybridiratkaisuja ja edistämällä niiden syntymistä

88. Puurakentamisen edistäminen asemakaavoituksella

- Asemakaavoituksella voidaan sopivissa kohteissa määrätä rakennuksen julkisivut ja rakenteet rakennettavaksi puusta. Puurakentaminen vähentää rakennusmateriaalin valmistuksen ja rakentamisen aiheuttamaa hiilipäästöjen piikkiä. Puumateriaali myös varastoi hiiltä pitkäikäisesti ja sen elinkaaren aikainen hiilijalanjälki on pieni.

Lisäksi voidaan edistää seuraavia toimenpiteitä:

14. Yhdyskuntarakenne ja kestävä kulkumuodot

- Kaupungin yhdyskuntarakennetta täydentämällä edistetään joukkoliikenteen ja muiden kestävien kulkumuotojen käyttöä.

16. Kaavoitus ja kestävä liikkumismuodot

- Kaavoituksella ohjataan pyöräily- ja jalankulkupainotteisten kortteleiden ja alueiden syntyyn

55. Uusiutuvan energiantuotannon maankäytöllinen huomioiminen

- Huomioidaan maankäytölliset tarpeet uusiutuvan keskitetyn ja alueellisen energiantuotannon tarpeille.

130. Hiilivarastojen ylläpito viheralueilla ja kaupunkiympäristössä

- Kaupunkimetsien ja -luonnon sekä yleisten viheralueiden suunnittelussa huomioidaan toimenpiteiden vaikutukset hiilivarastoihin. Kaavoituksen ja viheralue-suunnittelun yhteyteen laaditaan käytäntöjä kompensoida rakentamisen myötä menetettyjä hiilivarastoja.

131. Metsä- ja puustoinen verkosto

- Helsingin metsä- ja puustoista verkostoa ylläpidetään ja kehitetään kaupunkisuunnittelussa. Kaupunkipuita istutetaan paikkoihin, joissa niillä on hyvät kasvun edellytykset.

132. Elinvoimaiset metsät

Kaupungin omistamat metsäiset ja puustoiset alueet (ml. kaupungin omistamat alueet kaupungin rajojen ulkopuolella) pidetään elinvoimaisina ja puustoltaan monilajisina kestävänsä metsänhoidon toimin.

Historia

Alueen historiaa

Vartiokylänlahti on vanhaa maanviljelyn muokkaamaa kulttuuriympäristöä. Rannat ja lahdenpohjukasta alkava laakso on ollut Puotilan ja Rastilan kartanoiden, Borgsin ja Fallbackan tilojen sekä pohjoisemman Westerkullan kartanon pitkäaikaista niitty- ja viljely- aluetta. Alueen muutos osaksi kaupunkia alkoi vauhdilla vasta lähiöiden rakentumisen myötä 1950-luvulla.

Vanhinta historiallista kerrostumaa alueella ja Helsingissä on lahdenpohjukassa korkealla mäellä sijaitseva keskiajalle ajoitettu muinaislinna eli Vartiokylän Linnavuori (kaupunginmuseon arkeologinen tutkimus 2002). Linnavuori sijaitsi hyvällä sijainnilla veneväylän varrella, sillä Vartiokylänlahti yhdistyi itään Porvarinlahteen yhtenäisenä vesiväylänä vielä 1600-luvun

puolivälissä. Linnavuorelta löytyy myös ensimmäisen maailmansodan linnoituslaitteitteita, jotka kuuluvat Leppävaarasta Pakilan kautta Puotilaan jatkuneeseen puolustuslinjaan, jota rakennettiin 1915–1916.

Puotilan ja Rastilan kartanot ovat hallinneet Vartiokylänlahden maisemaa 1700-luvulta lähtien. Niiden kantatilojen historia ulottuu 1500-luvulle asti. Metsäiset mäenlaet ovat aikaisemmin erottuneet selkeästi avoimeista peltomaisemasta ja rantaniityistä.

Historiansa aikana myös pitkään samalle omistajalle kuuluneet kartanot muodostavat parin lahden molemmin puolin. Niiden nykyiset päärakennukset ovat 1800-luvulta. Rakennusten lisäksi kartanon pihapiirit

Kuva: Ilmakuva vuodelta 1936, Vartiokylän linnavuori etualalla, Suomen ilmavoimat, Helsingin kaupunginmuseo

Kuva: Puotilan (Botby) ja Rastilan (Rassböle Rusthåll) kartanot merkitty karttaan. Ote Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805, SKS

puutarhoineen ja puistoineen ovat tärkeä osa alueen historiaa. Kartanoilla on ollut yhteys merenrantaan ja niihin on myös kuljettu vesiteitse. Maanviljelyn ohella kartanot toimivat 1800-luvun loppupuolelta alkaen huvilakulttuurin kiintopisteinä, ja niiden laitureihin kulki säännöllinen höyrylaivaliikenne.

Puotilan kartano siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen jo 1933 ja oli sen jälkeen vaihtelevassa käytössä ja välillä purku-uhankin alla. Kartano myytiin ravintolayritykselle 2013 ja toimii nykyisin ravintolana. Kartanon pihapiirin viljamakasiini muutettiin seurakunnan kappeliksi jo 1960-luvun alussa.

Rastilan kartano siirtyi yksityisomistuksesta kaupungille 1951 ja toimi aluksi retkeilyalueen ulkoilumajana. Leirintäaluetoiminta siirtyi Rastilaan Tullisaaresta 1970-luvulla ja Rastilan leirintäalueesta muodostui yksi Suomen vilkkaimmista leirintäalueista matkailun yleistyessä 1960- ja 1970-luvuilla.

Vartioharjun ja Rastilan pientaloalueet rakentuivat vähitellen sodan jälkeen, Marjaniemen huvila-asutus jo vähän aikaisemmin. Puotilan lähiö rakennettiin 1960-luvun alussa kiinteästi kartanon yhteyteen siten, että kartanolle johtava puukuja sekä avoin rantamaisema säilyivät. Vuosaaren lähiö rakennettiin muutamaa vuotta myöhemmin, mutta vasta Vuosaareen

johtavan sillan valmistuminen 1966 muutti Vartiokylänlahden maisemaa ja Vuosaareen saapumista ratkaisevasti. Samoihin aikoihin rakennettiin Meripellontien eteläpuolelle täyttömaalle Puotilan venesatama.

Metroyhteyden jatkaminen Vuosaareen mahdollisti Meri-Rastilan kaupunginosan rakentamisen 1990-luvun alussa ja tiivistä kaupunkia Vartiokylänlahden molemmin puolin. Rastilan metroaseman pohjoispuolelle rakennettiin Rastilankallion asuinkorttelit 2000-luvulla, jolloin myös leirintäaluetta pienennettiin ja Rastilaan rakennettiin uimaranta.

Maanviljelyn loppumisen jälkeen lahden avoin maisema on viime vuosikymmeninä metsittynyt ja muuttunut pellostä ja rantaniitystä metsäiseksi virkistysalueeksi ja lähikaupunginosien asukkaiden vapaa-ajan viettopaikaksi. Puotilan kartanon rannassa on ollut viljelypalstoja ja rannoilla pieniä venelaitureita ilmavalokuvien perusteella 1960-luvulta lähtien.

Maankohoamisen, ihmisten tekemien maatäyttöjen ja ruovikoitumisen aiheuttaman maanmuodostuksen seurauksena lahden rantaviiva on viimeisen sadan vuoden aikana myös muuttunut ja kaventunut, vaikka rakentamista ei aivan rantaviivassa olekaan muutamia pientaloja lukuun ottamatta.

Kuva: Magnus von Wright, Vartiokylän lahti, Puotinkylän kartano, 1866, Ateneumin taidemuseo, Kansallisgalleria

Kuva: Rastilan Camping-alue, 1978, Helsingin kaupunginmuseo

Kuva: Puotilan satama, Volker von Bonin 1970, Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva: Puotilanniemi, Simo Rista 1970, Helsingin kaupunginmuseo. Taustalla näkyvät Keski-Vuosaaren kerrostalot. Jaffa-kioskia piti tarinan mukaan Remu Aaltosen äiti Eeva Aaltonen.

Kuva: Vartiokylänlahti, ortoilmakuva 1943, Helsingin kaupungin karttapalvelu

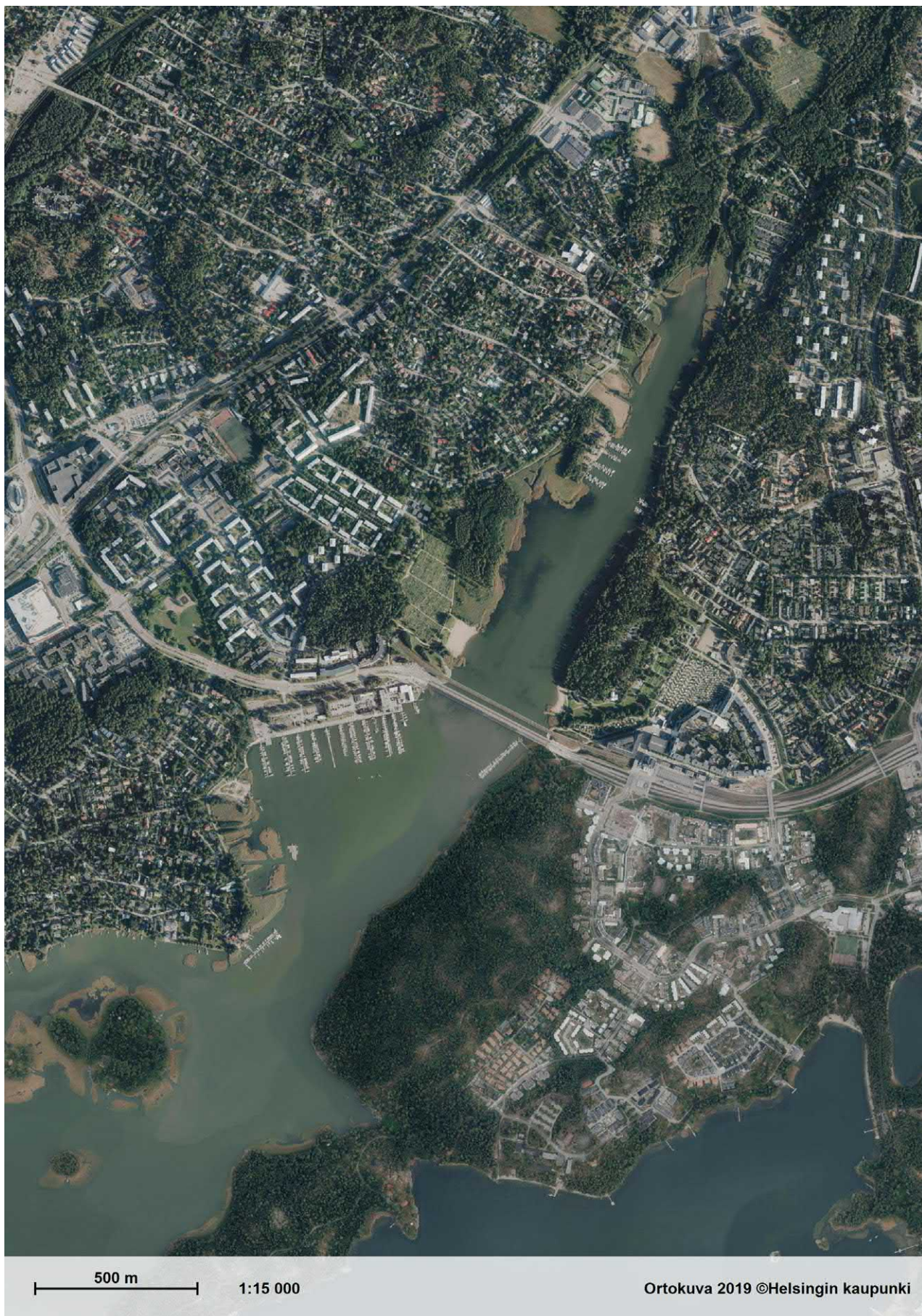
Kuva: Vartiokylänlahti, ortoilmakuva 1969, Helsingin kaupungin karttapalvelu

Kuva: Vartiokylänlahti, ortoilmakuva 1997, Helsingin kaupungin karttapalvelu

Kuva: Vartiokylänlahti, ortoilmakuva 2019, Helsingin kaupungin karttapalvelu

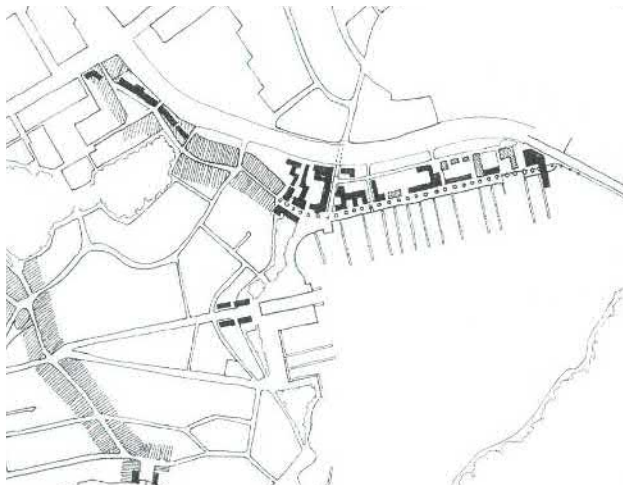

Vartiokylänlahden aikaisempia suunnitelmia

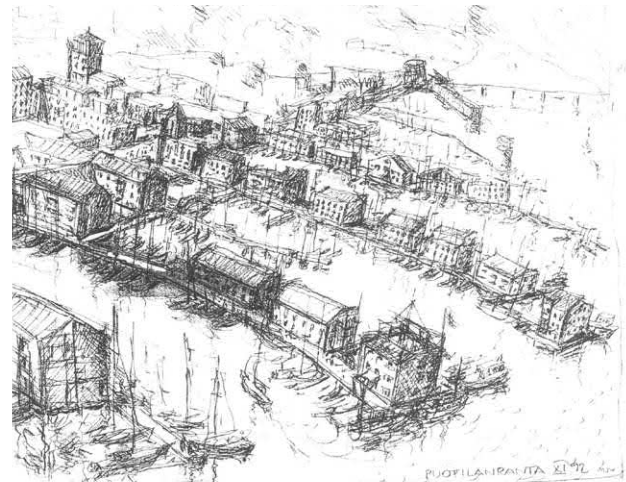
Puotilanranta

Puotilanrannan venesataman jäsentely perustuu vuonna 1971 laadittuun asemakaavaan, jota on tarkistettu 1980. Asemakaavassa varauduttiin paloasemaan, joka toimisi myös meripelastuksen tukikohtana. Paloasema ei kuitenkaan toteutunut, kuten eivät myöskään suunnitelmat venesataman laajentamisesta Marjaniemen puolelle.

Puotilan venesataman muuttamista asumiskäyttöön visioitiin ensimmäisen kerran 1990-luvun alkupuolella, kun kaupunkisuunnitteluvirastossa laadittiin (Matti Visanti ja Anu Mansikka) ideasuunnitelma nimellä ”Itäkeskus ja meri”. Vuoden 2002 yleiskaavassa aluetta esitettiin jo osittain asumiskäyttöön. Johanna

Backaksen kaupunkisuunnitteluvirastolle laatimassa diplomityössä (2008) Puotilaan on ehdotettu merellistä naapurustoa, jossa on vaihtelevia pienimittakaavaisia asuinkortteleita, veneilyyn liittyvää liiketoimintaa sekä kelluvia asuntoja. Marjaniemen pientaloalueen tulvasuojaus on ratkaistu kelluvaan rakentamiseen liittyvillä rakenteilla.

Kuvat yllä ja vasemmalla : Itäkeskus ja meri.
Anu Mansikka ja Matti Visanti 1992-1994

Kuva alla vasemmalla: Merellinen Puotila, Johanna Backas 2008

Rastila ja leirintäalue

Rastilan alueen aktiivinen suunnittelu alkoi 1980-luvulla metron suunnittelun myötä. Vuosaaren kaavarungossa 1984 on määritelty Meri-Rastilan asuntoalueen ja Rastilan metroaseman sijainti 1970-luvulta asti toiminnassa olleen leirintäalueen eteläpuolelle. Meri-Rastilan alueen asemakaavat on laadittu 1980-luvun lopulla ja alue rakentui niiden ohjaamana 1990-luvun alkupuolella jo ennen metroasemaa.

Metron rakentaminen edellytti maankäytön tehostumista, ja sen takia leirintäalueen siirtämistä pois Rastilasta pohdittiin jo 1990-luvun alussa, kun alueelle laadittiin osayleiskaavaa. Rastilan metroaseman toteuttamisen vaihtoehtona tutkittiin myös liityntäliikennettä Vuosaaren linja-autoilla, mikäli leirintäalueelle ei rakenneta asuntoja (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston selvityksiä 1990:7). Yleiskaava 1992:ssa onkin hahmoteltu asuntoalue myös Rastilan metroaseman pohjoispuolelle. Pohjoispuolelle laadittiin vuonna 1995 Rastilankallion asemakaava ja alue rakennettiin

2000-luvun vaihteessa. Tässä yhteydessä leirintä-alue säilyi, mutta sen aluetta rajattiin pienemmäksi. Asemakaavassa leirintäalueelle oli myös suunniteltu kartanon eteläpuolelle retkeilymajaa ja laajaa mökki- aluetta, joita ei kuitenkaan toteutettu.

Meri-Rastilan länsiranta

Rastilan metroaseman ympäristön tiivistämistä ja Meri-Rastilan laajentumista kohti merenrantaa on tutkittu vuoden 2002 yleiskaavasta lähtien. Alueelle laadittiin osa-yleiskaava 2009-2012. Osayleiskaavaprosessin aikana alueelle laadittiin useita laajuudeltaan erilaisia suunnitelmavaihtoehtoja. Keskeiseksi kysymykseksi muodostui alueen luontoarvojen ja rakentamisen tasapaino. Suunnitelmat herättivät paljon keskustelua lähialueen asukkaissa ja alueelle laadittiin myös vaihtoehtosuunnitelmia, joissa mini- moitiin olemassa oleville viheralueille rakentaminen ja pyrittiin tiivistämään kaupunkirakennetta sisäänpäin (mm. Meidän OurCity ry 16.4.2012). Osayleiskaava tuli voimaan 2016, mutta asemakaavoituksen pohjaksi ei ole toistaiseksi laadittu uusia suunnitelmia.

Kuva yllä: Rastilan metroaseman alue, asemakaavaehdotuksen havainnekuva 28.9.1995

Kuva yllä: Meri-Rastilan länsiranta, luonnos 16.12.2004, Vuosaari-projekti

Kuva yllä: Osayleiskaavan luonnosvaiheen havainnekuva 15.11.2010

Kuva yllä: Vaihtoehtoinen asemakaava Meri-Rastilaan, Meidän OurCity 16.4.2012

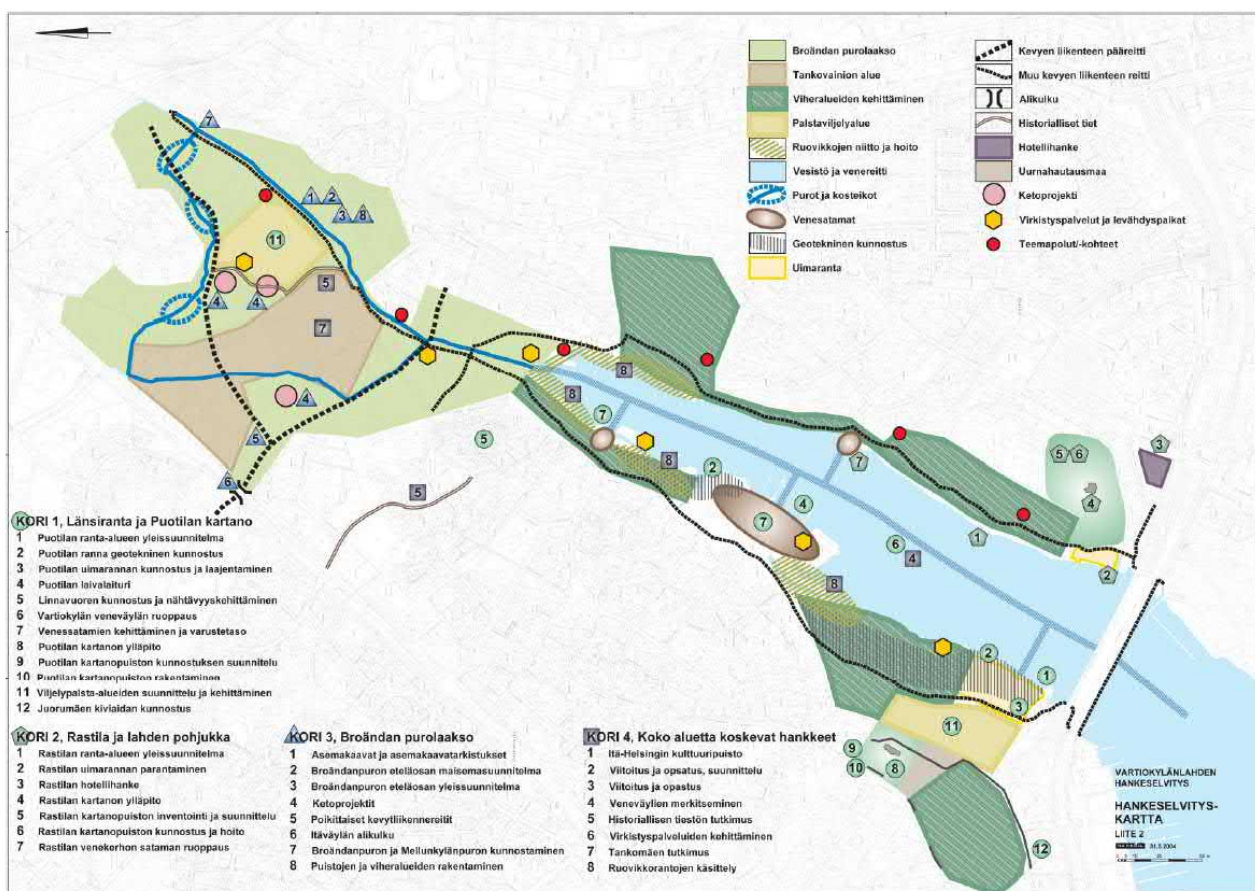
Kuva alla: Idealuonnos osayleiskaavan pohjalta, KSV 1.3.2013

Puotilan kartanon alue ja Broända

Myös Puotilan kartanon ympäristöön ja Leppäniemelle on laadittu myös asemakaavoituksen yhteydessä vuonna 2000 suunnitelmia, jotka ovat toteutuneet vain osittain. Asemakaavaan on merkitty uurnahautausmaa, jonka toteutuksesta järjestettiin arkkitehtuurikilpailu. Suunnitelmissa ehdotettua laituria tai rantapuistoa reitteineen ei ole toteutettu. Rakennusvirasto laati Vartiokylänlahdesta hankeselvityksen vuonna 2004, johon koottiin yhteen hankkeita koko alueen virkistyskäytön parantamiseksi, mm. vene-reittien ruoppausta, kartanopuistojen rakentamista, puistoreittien opastusta ja rantojen geoteknistä kunnostusta. Listatuista hanke-ehdotuksista vain harva on toteutunut.

Alueen pohjoisosaan Mellunkylänpuron ympäristöön ollaan toteuttamassa Linnavuorenpuistoa sekä Kurkimoisionpuistoa. Puiston arvioitu rakentamisvuosi on 2023. Alueelle suunnitellaan lisäksi uutta siirtolapuutarha-aluetta, jolle on laadittu asemakaava 2019.

Kuva yllä: Vartiokylänlahden hankeselvitys 2004

Ajankohtaiset suunnittelu- ja rakennushankkeet

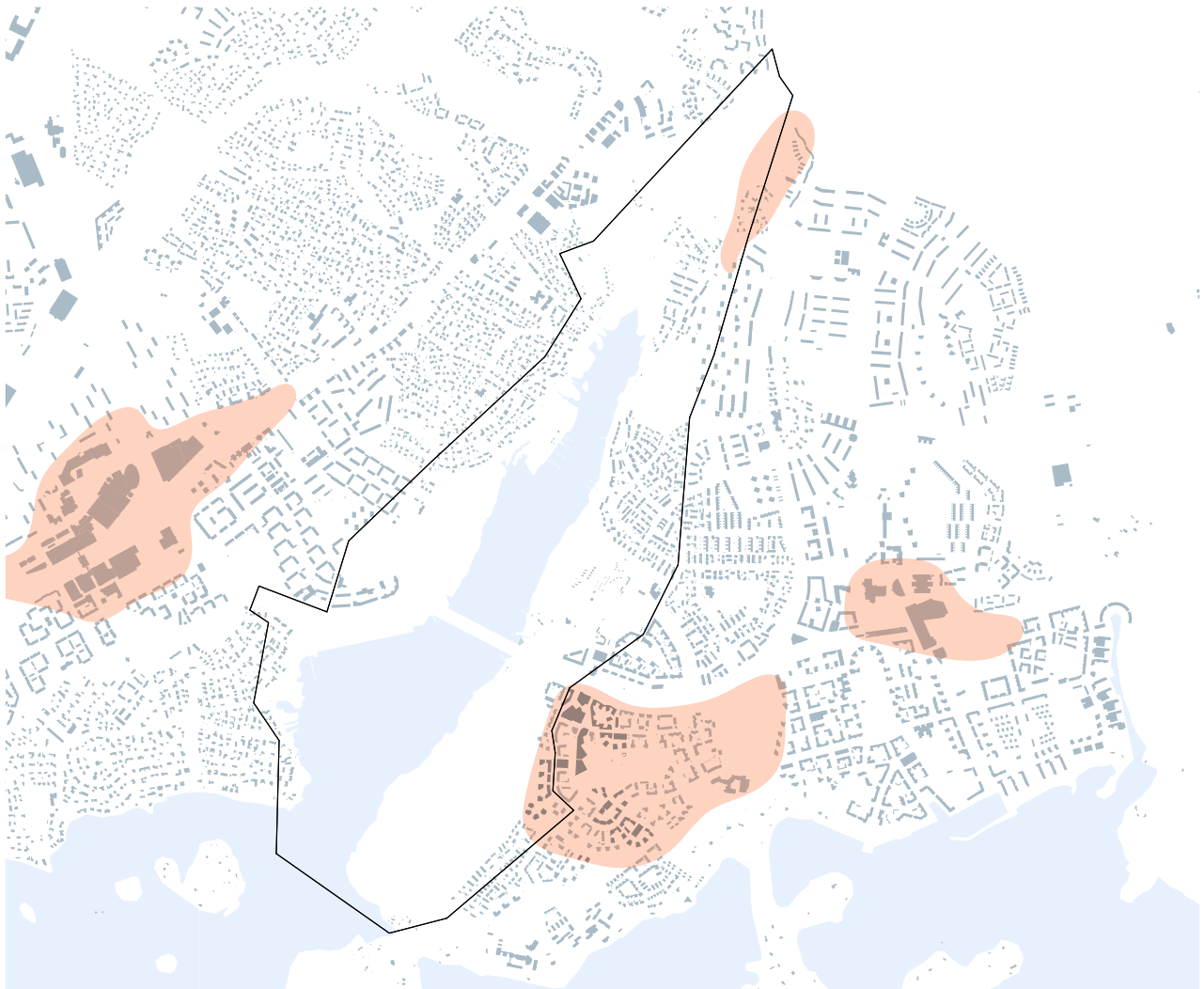
Vartiokylänlahden ympäristössä on käynnissä useita suunnittelu- ja rakennushankkeita. Itäkeskuksen kehittämisestä on 2019-2020 käynnissä kaksivaiheinen ideakilpailu, jonka tavoitteena on alueen tiivistämisen ohella eloisa kaupunkitila ja käveltävä kaupunkiympäristö. Itäkeskukseen on rakentumassa myös Rade-Jokerin päätepysäkki uudistettuun joukkoliikenneterminaaliin.

Vuosaaren keskustassa on rakenteilla uusia asuin-kerrostaloja ja uusi lukio. Keskustaa kehitetään lähivuosina toiminnallisesti monipuoliseksi kaupunginosan keskustaksi.

Kuva: Vartiokylänlahden ympäristön merkittävimmät ajankohtaiset suunnittelu- ja rakennushankkeet

Keski-Vuosaaren Broöndaan ja Kurkimoisioon suunnitellaan uusia asuinrakennuksia ja alueella mahdollistetaan myös pientalotonttien tonttitehokkuuden nostaminen.

Meri-Rastilassa on meneillään 2015 käynnistynyt laaja kaupunki uudistus, jossa tavoitteena on kohentaa alueen julkisia ulkotiloja ja palveluita, täydennysrakentaa ja uudistaa nykyisen ostoskeskuksen aluetta. Alueen asukasluku tulee kasvamaan hankkeiden toteutuessa n. 4400 asukkaalla. Kaupunki uudistuksen mahdollistavat asemakaavat ovat menossa kaupunkiympäristölautakunnan päätettäväksi 2020 ja 2021, jonka jälkeen vaiheittain etenevä uudistaminen voi alkaa.

0 50 100 200m

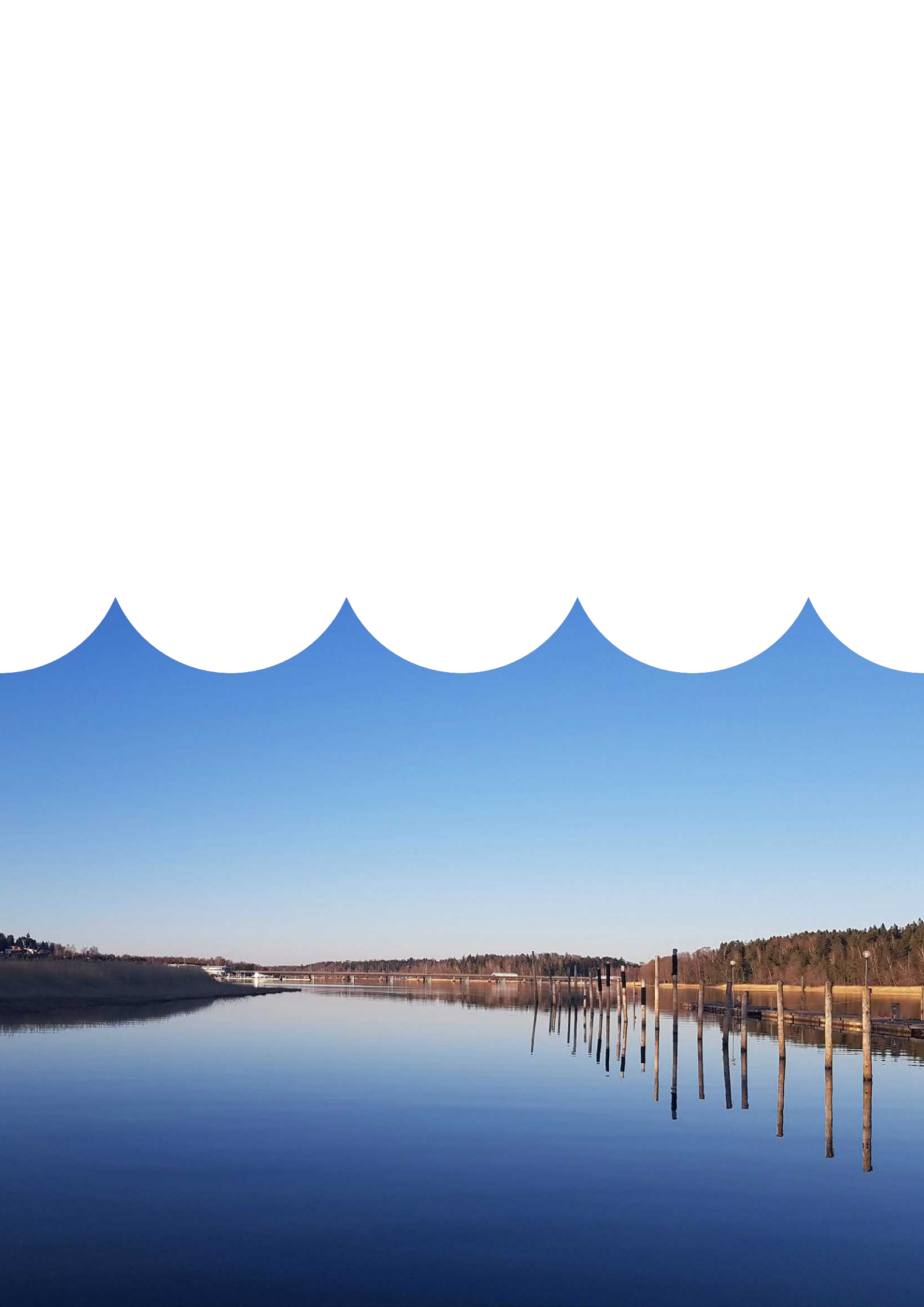
Meri-Rastilan länsiosa, asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus

Havainnekuva 29.6.2020

Helsingin kaupungin asemakaavoitus

	Olemassa oleva rakennus	VIII	Rakennuksen kerrosluku
	Uusi rakennus		Jalankulun ja/tai pyöräilyn reitti puistossa
	Pysäköintitalo		Jiip Uusi katu
	Maantasopysäköinti		Kaava-alueen raja
	Aukio / solmukohta		

Kuva yllä: Meri-Rastilassa on käynnissä kaupunki uudistus, jossa parannetaan alueen palveluita ja tiivistetään olemassa olevaa kaupunkirakennetta, asemakaavan muutosehdotuksen havainnekuva 29.6.2020

Kaupunkitila ja maisema

Maisemarakenne

Vartiokylänlahden maisema on Helsingin rannikolle tyypillistä, maisemakuvaltaan monimuotoista ja vaihtelevaa Suomenlahden rannikkoseutua. Vartiokylänlahti on koillis-lounaissauntaisessa murroslaaksossa, jota rajaavat jyrkät moreeni- ja kalliomuodot. Murroslaakso jatkuu alavana lahden merialueelta koilliseen aina Porvarinlahteen saakka. Laakso on ollut Puotilan ja Rastilan kartanoiden, Borgsin ja Fallbackan tilojen sekä pohjoisemman Westerkullan kartanon pitkäaikaista niitty- ja viljelyaluetta.

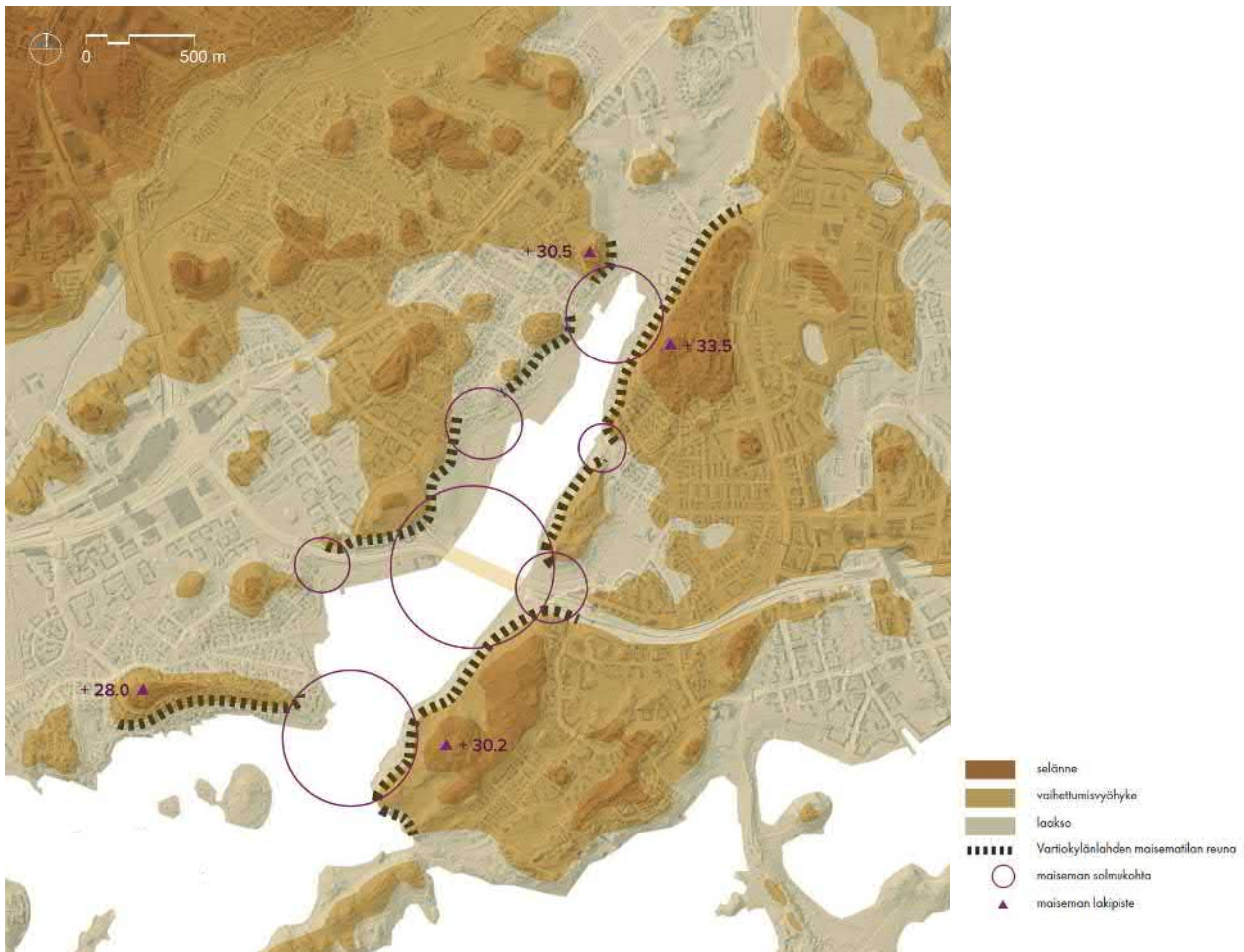
Kapea merenlahti määrittelee alueen maisemaa. Lahden itäranta on lähes yhtenäistä metsäistä selännettä, joka paikoin kohoaa suoraan merestä paljaina

rantakalliona. Osa rannasta on luonnontilaista ja metsäistä. Ranta kasvaa suurelta osin ruovikkoa.

Maaston korkeimmat kohdat asettuvat noin 30 metriä merenpintaa korkeammalle Vanttikallion ja Vartiokylän Linnavuoren laella.

Vartiokylänlahden pohjukassa Linnavuoren, Vanttikallion ja Varjakanmäen selännteet muodostava lahden pohjoisen maiseman solmukohtan, jonka parina etelässä on Koivuniemen ja Meri-Rastilan selännteiden muodostama kapeikko. Rastilan kartano sijaitsee myös maiseman solmukohtassa Rastilanmäen ja Meri-Rastilan selännteiden välisessä laaksossa.

Kuva: Vartiokylänlahden maisemarakenne, Laura Kakkola, diplomityö 2019

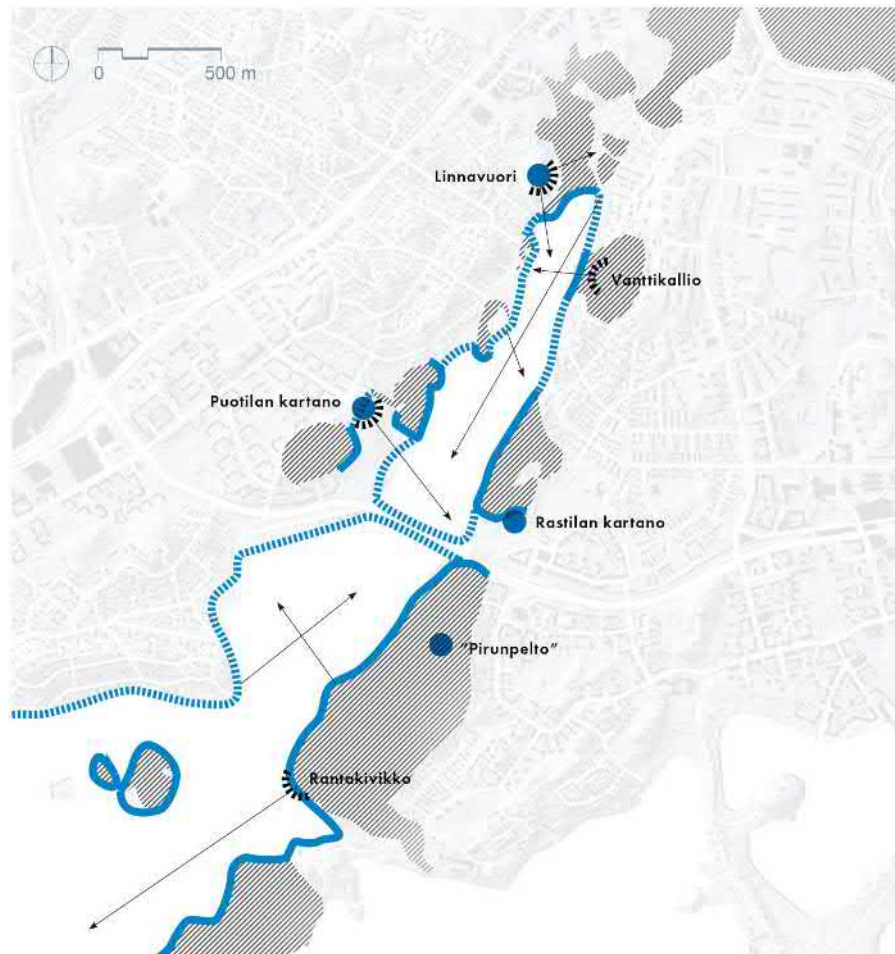
Maisematila

Vartiokylänlahden maisematila on muuttunut merkittävästi viime vuosikymmenten aikana. Avoimesta metsäsaarekkeiden rytmittävästä maatalousmaisemasta on siirrytty puoliavoimeen rakennettuun ympäristöön, jossa avointa maisematilaa ja pitkiä näkymiä löytyy enää aivan rannan tuntumassa avoimen lahden yli.

Puotilan kartanon rooli maisemassa on säilynyt jokseenkin ennallaan, mutta Rastilan kartanon pihapiiri on tyypistynyt Vuosaaren sillan ja Vuotien sekä myöhemmin Rastilan metroaseman ympäristön rakentamisen myötä.

Kuva: Vartiokylänlahden maisematila 1942, Laura Kakkola, diplomityö 2019

- /// sulkeutunut maisematila
- avoin maisematila
- sulkeutunut maisematilan reuna
- ▬ puoliavoin maisematilan reuna
- maamerkki tai maiseman kohokohta
- ☀ näköalapaikka
- tärkeä näkymä

Rakennettu ympäristö

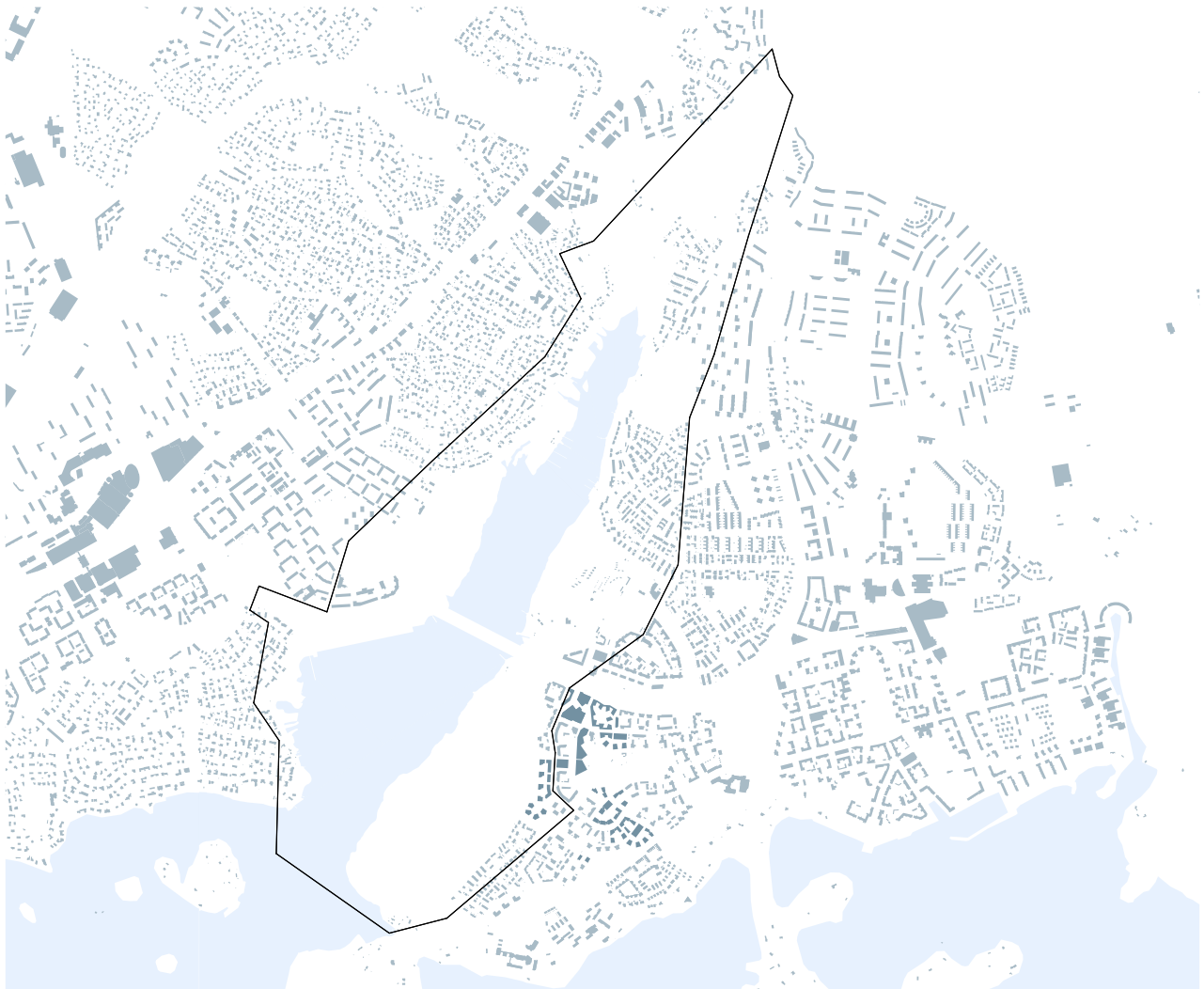
Alueen rakennettua ympäristöä määrittelevät toisaalta Marjaniemen, Vartioharjun ja Rastilan väljähköt ja vihreiksi kasvaneet pientaloalueet ja toisaalta etäämpänä rannasta sijaitsevat, mutta korkeammat Puotilan, Vuosaaren ja Meri-Rastilan kerrostalovaltaiset asuinalueet. Sillan molemmin puolin ja metroradan varressa rakentaminen on muuta ympäristöä tehokkaampaa. Rastilan metroaseman korkeat kerrostalokorttelit näkyvät maamerkinä kauas vastarannalle.

Luonnontilaisena säilyneiden rantojen vastakohtana alueella on myös Puotilan vanesataman laajoja avoimia varasto- ja pysäköintialueita sekä Meripellontien,

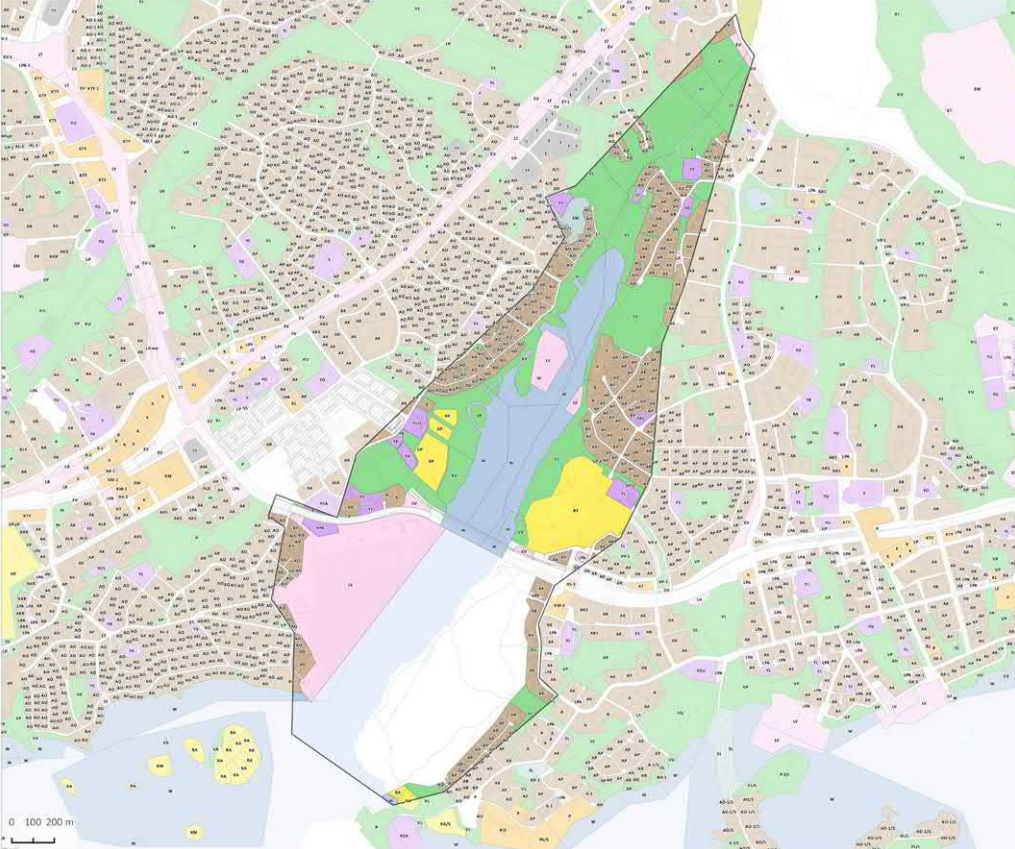
Vuotien sekä sillan muodostamaa tieympäristöä, joka muodostaa esteen alueen poikki.

Vartiokylänlahden asuinalueet eivät voimakkaasti avaudu rannan maisemaan, vaan veden suunnasta hahmottuu lähinnä eri asuinalueiden reunavyöhykkeitä. Puotilan ja Rastilan rajat ovat selkeäpiirteisiä, kun taas pientaloalueet vaihtuvat pihojen kasvillisuuden avulla saumattomasti rannan virkistysalueisiin. Myös Meri-Rastilassa metsään rajautuvien korttelien puustoisten pihojen ja metsän välinen raja on liukuva.

Kuva: Vartiokylänlahden kaupunkirakenne, Meri-Rastilan suunnitellut rakennukset esitetty tummanharmaalla

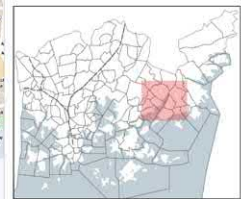
KAAVANMUKAINEN KÄYTTÖTARKOITUS VARTIOKYLÄNLAHDELLA

Kaavanmukainen käyttötarkoitus

- A-alueet
- K- tai P-alueet
- Y-alueet
- T-alueet
- R-alueet
- L- tai E-alueet
- V- tai U-alueet
- M-alueet
- S-alueet
- W-alueet
- Ei tietoa

☐ Suunnittelualan rajaus

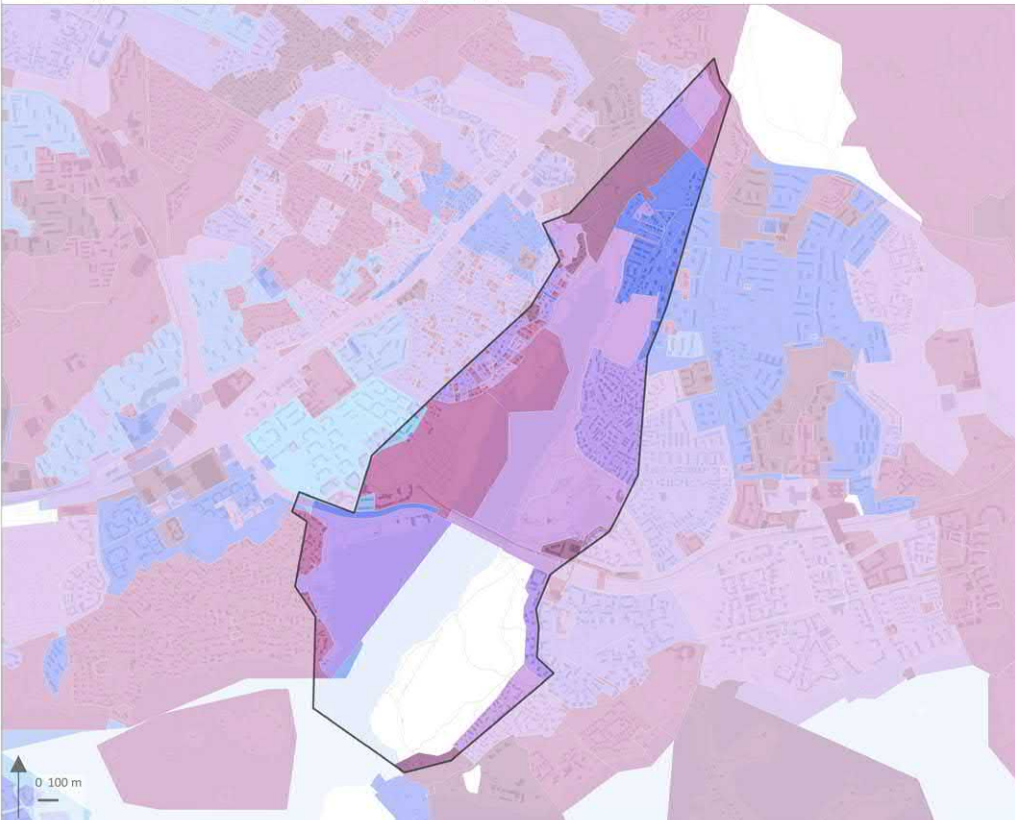

© Helsingin kaupunki
Aineistot: SeutuCD / Helsingin kuntarekisteri 2017
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2018
Toteutus: Kympp/Aska/Ase/PS 27.11.2018

Kuva yllä: Kaavanmukaiset käyttötarkoitukset Vartiokylänlahdella

Kuva alla: Kaavan voimaantulo vuosi Vartiokylänlahdella

KAAVAN VOIMAANTULOVUOSI HANKERAJAUKSELLA - Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

Kaavojen voimaantulo vuosi (tilanne 07/2019)

- ennen 1890
- 1890 - 1899
- 1900 - 1909
- 1910 - 1919
- 1920 - 1929
- 1930 - 1939
- 1940 - 1949
- 1950 - 1959
- 1960 - 1969
- 1970 - 1979
- 1980 - 1989
- 1990 - 1999
- 2000 - 2009
- 2010 - 2019
- Ei tietoa

☐ Hankerajaus

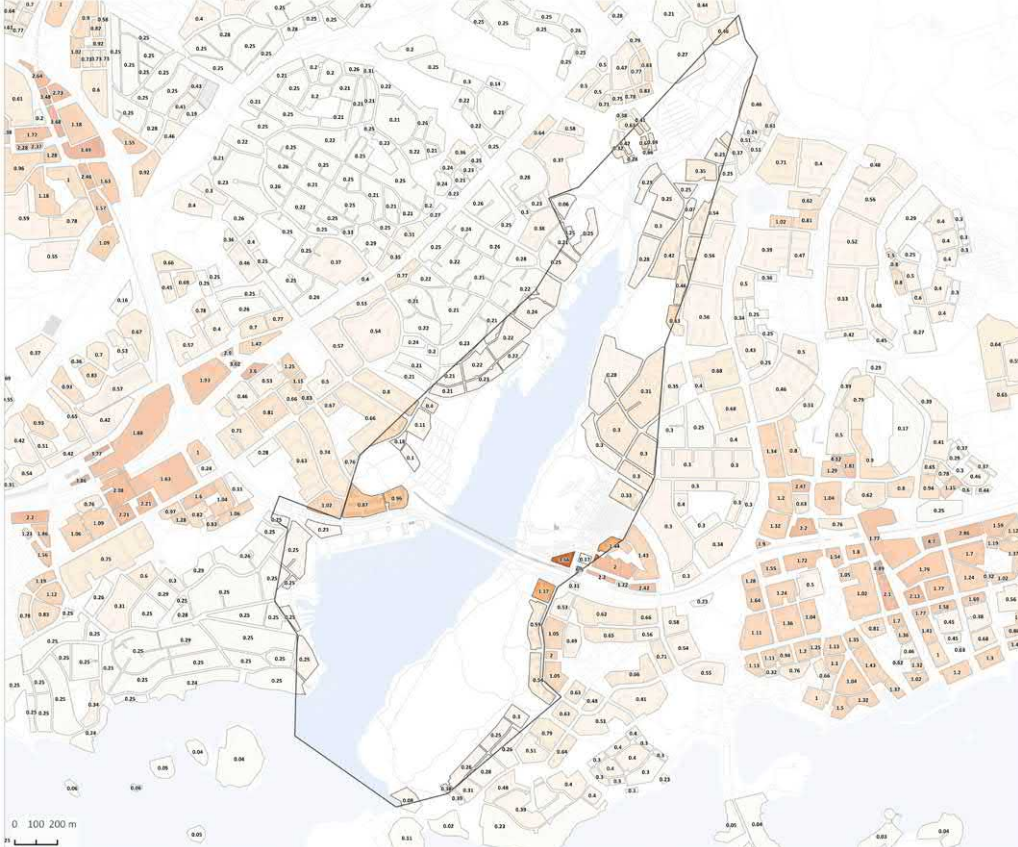
Huom. Jos voimaantulopäivä ei ole tiedossa, vuosiluku perustuu vahvistamispäivämäärään.

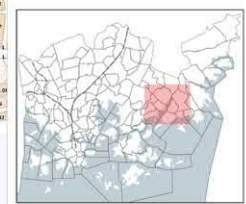
© Helsingin kaupunki
Aineistot: Kaupunkimittaus 2019
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
Toteutus: Kympp/Toni Pauku 8.1.2020

KAAVANMUKAINEN KORTTELITEHOKKUUS VARTIOKYLÄNLAHDELLA

Kaavanmukainen korttelitehokkuus

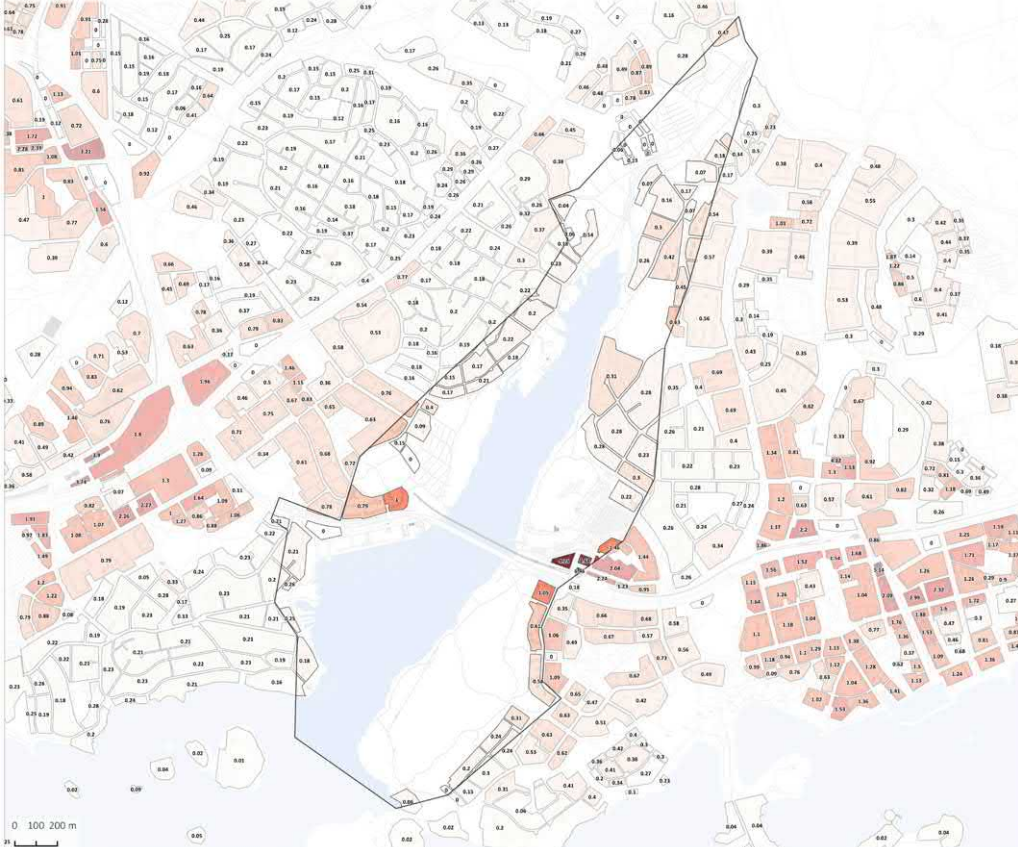

© Helsingin kaupunki
Aineistot: HSY/SeutuRAMAVA 2017
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2018
Toteutus: Kymj/Aska/Ase/PS 27.11.2018

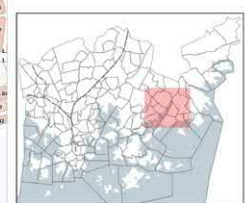
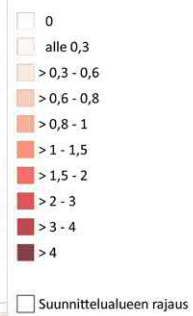
Kuva yllä: Kaavanmukainen korttelitehokkuus Vartiokylänlahdella

Kuva alla: Toteutunut korttelitehokkuus Vartiokylänlahdella

TOTEUTUNUT KORTTELITEHOKKUUS VARTIOKYLÄNLAHDELLA

Toteutunut korttelitehokkuus

© Helsingin kaupunki
Aineistot: HSY/SeutuRAMAVA 2017
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2018
Toteutus: Kymj/Aska/Ase/PS 27.11.2018

Asemakaavatilanne

Alueelle on laadittu useita asemakaavoja ja asemakaavojen muutoksia, jotka vastaavat melko hyvin nykyisiä käyttötarkoituksia. Puotilanrannan asemakaava on vuodelta 1982, ja siinä koko ranta-alue on suunniteltu venesatamaksi. Puotilan kartanon ja ranta-alueen sekä Rastilan asemakaavat ovat 2000-luvun vaihteesta, kun aluetta kehitettiin metron rakentamisen myötä. Meri-Rastilan ranta on asemakaavoittamaton.

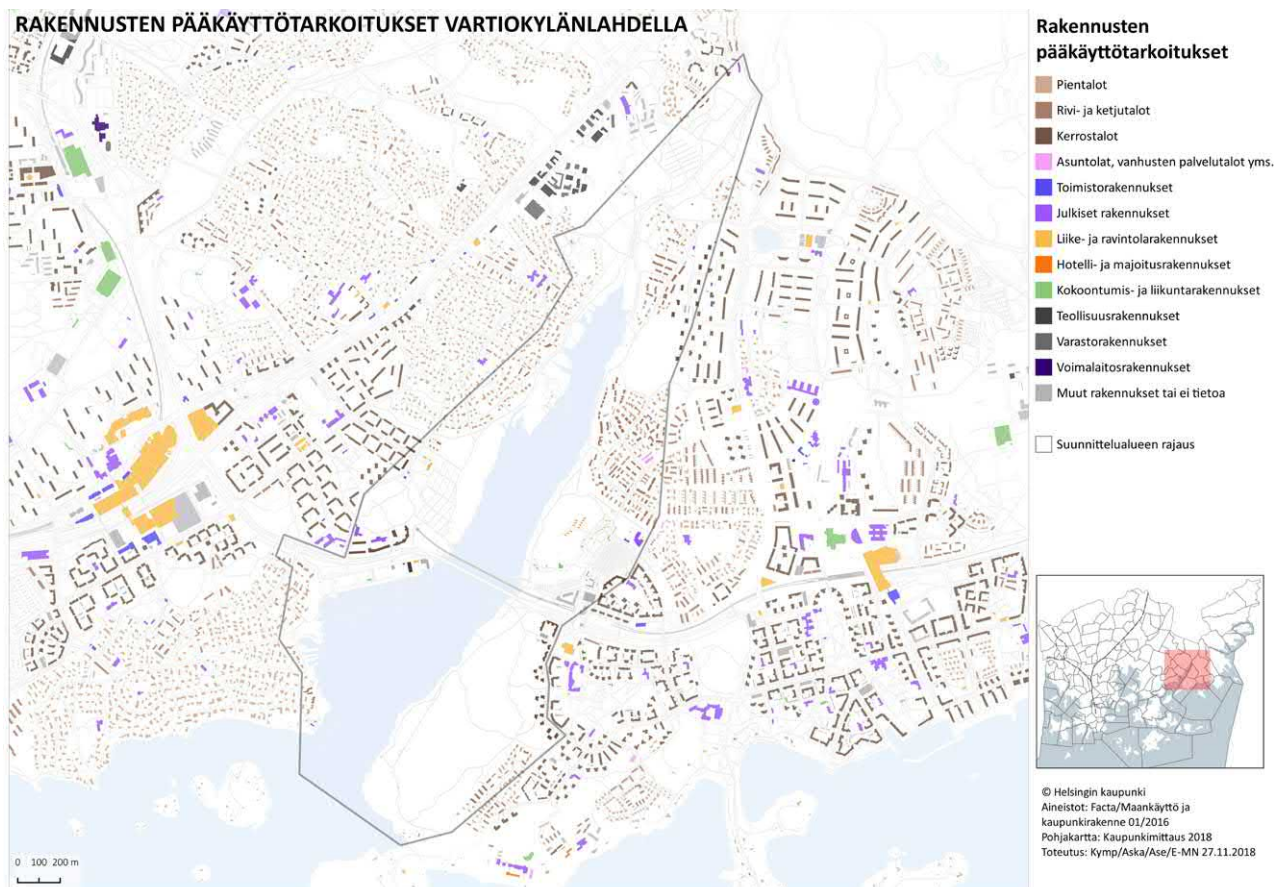
Rakennuskanta

Pääosa Vartiokylänlahden ympäristön rakennuksista on pientalovaltaisten Rastilan, Vartioharjun ja Marjanien 1960-1990-luvuilla rakennettuja matalahkoja asuinrakennuksia. Kerrostalot, jotka on suurelta osin rakennettu 1990- ja 2000-luvuilla keskittyvät sillan tuntumaan lahden molemmin puolin. Meripellontien tuntumassa on useita palveluasuntoaloja.

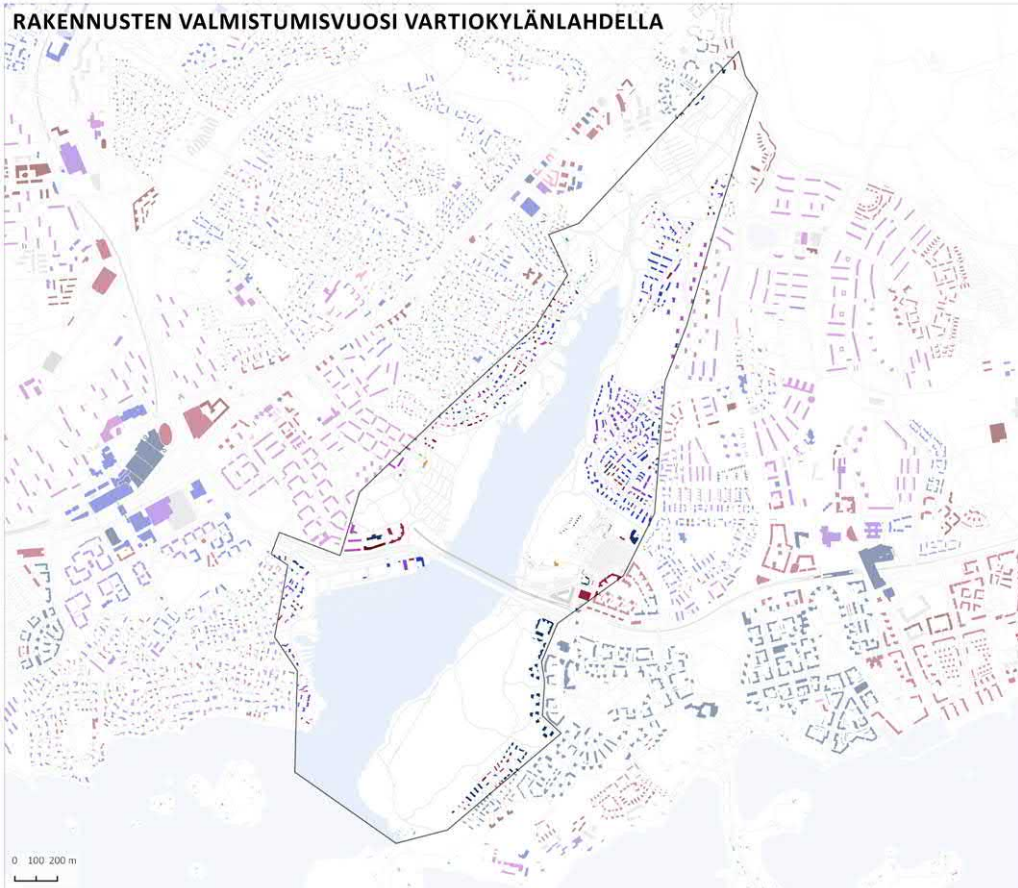
Suunnittelualueen rajauksen sisällä on yksi koulu, Vuoniityn koulun Venemestarintien toimipaikka ja siihen liittyvä päiväkotikaravaani. Puotilan venesatamassa on myös pienteollisuutta ja liikerakennuksia. Rastilan leirintäalue erottuu aidattuna avoimena alueena tiiviin asuinalueen keskellä.

Kartanoita ja niihin liittyviä rakennuksia lukuun ottamatta rakennuskanta on pääosin melko nuorta. Puotilan 1960-luvun lähiö muodostaa yhtenäisen ja tunnistettavan rakennetun ympäristön, samoin kuin Vartiokylänlahdelta näkyvä Vanttikallion takaa nouseva Keski-Vuosaaren 1960- ja 1970-luvuilla rakennettu lähiö.

Kuva: Rakennusten pääkäyttötarkoitukset Vartiokylänlahdella

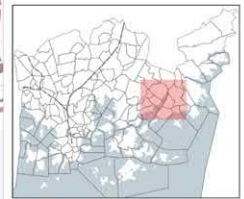
RAKENNUSTEN VALMISTUMISVUOSI VARTIOKYLÄNLAHDELLA

Rakennusten valmistumisvuosi

- ennen 1880
- 1880 - 1889
- 1890 - 1899
- 1900 - 1909
- 1910 - 1919
- 1920 - 1929
- 1930 - 1939
- 1940 - 1949
- 1950 - 1959
- 1960 - 1969
- 1970 - 1979
- 1980 - 1989
- 1990 - 1999
- 2000 - 2009
- 2010 - 2016

□ Suunnittelualueen rajaus

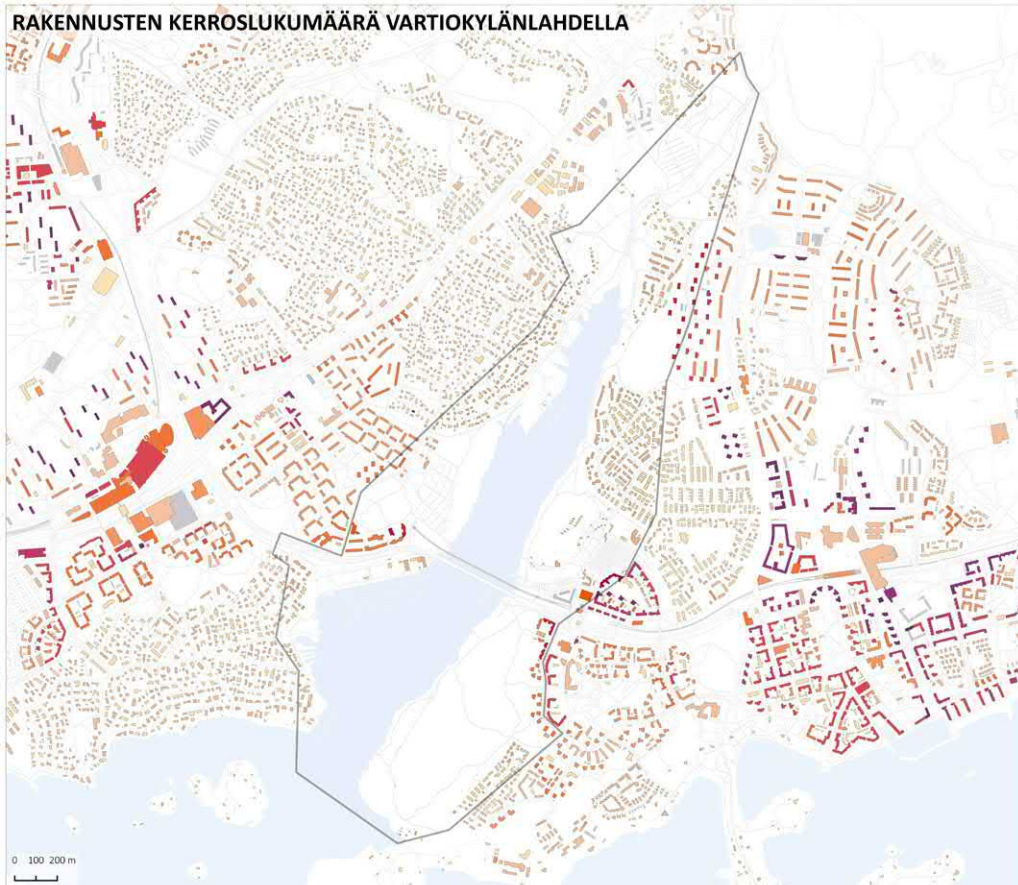

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Facta / Maankäyttö ja kaupunkirakenne 2016
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2018
Toteutus: Kymp/Aska/Ase/PS 27.11.2018

Kuva yllä: Rakennusten valmistumisvuosi Vartiokylänlahdella

Kuva alla: Rakennusten kerroslukumäärä Vartiokylänlahdella

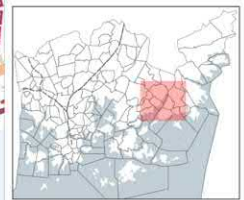
RAKENNUSTEN KERROSLUKUMÄÄRÄ VARTIOKYLÄNLAHDELLA

Rakennusten kerroslukumäärä 01/2016

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9 tai enemmän
- Ei tietoa

□ Suunnittelualueen rajaus

© Helsingin kaupunki
Aineistot: Facta/Maankäyttö ja kaupunkirakenne 01/2016
Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2018
Toteutus: Kymp/Aska/Ase/E-MN 28.11.2018

Maanomistus

Suunnittelualueen vesi- ja viheralueet ovat pääosin kaupungin omistuksessa. Vartioharjun, Rastilan ja Marjaniemen pientaloalueilla tontit ovat yksityisessä omistuksessa. Varjakanvalkamassa ja Lokitien päässä on yksityisesti omistettua ranta-alueita. Muinaislinnan alueen omistaa Senaatti-kiinteistöt.

Leirintäalue, Puotilan ja Rastilan uimarannat sekä venesatamat Puotilanrannassa, Koivuniemessä, Meri-Rastilassa ja Leppäniemessä ovat Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vuokraamia.

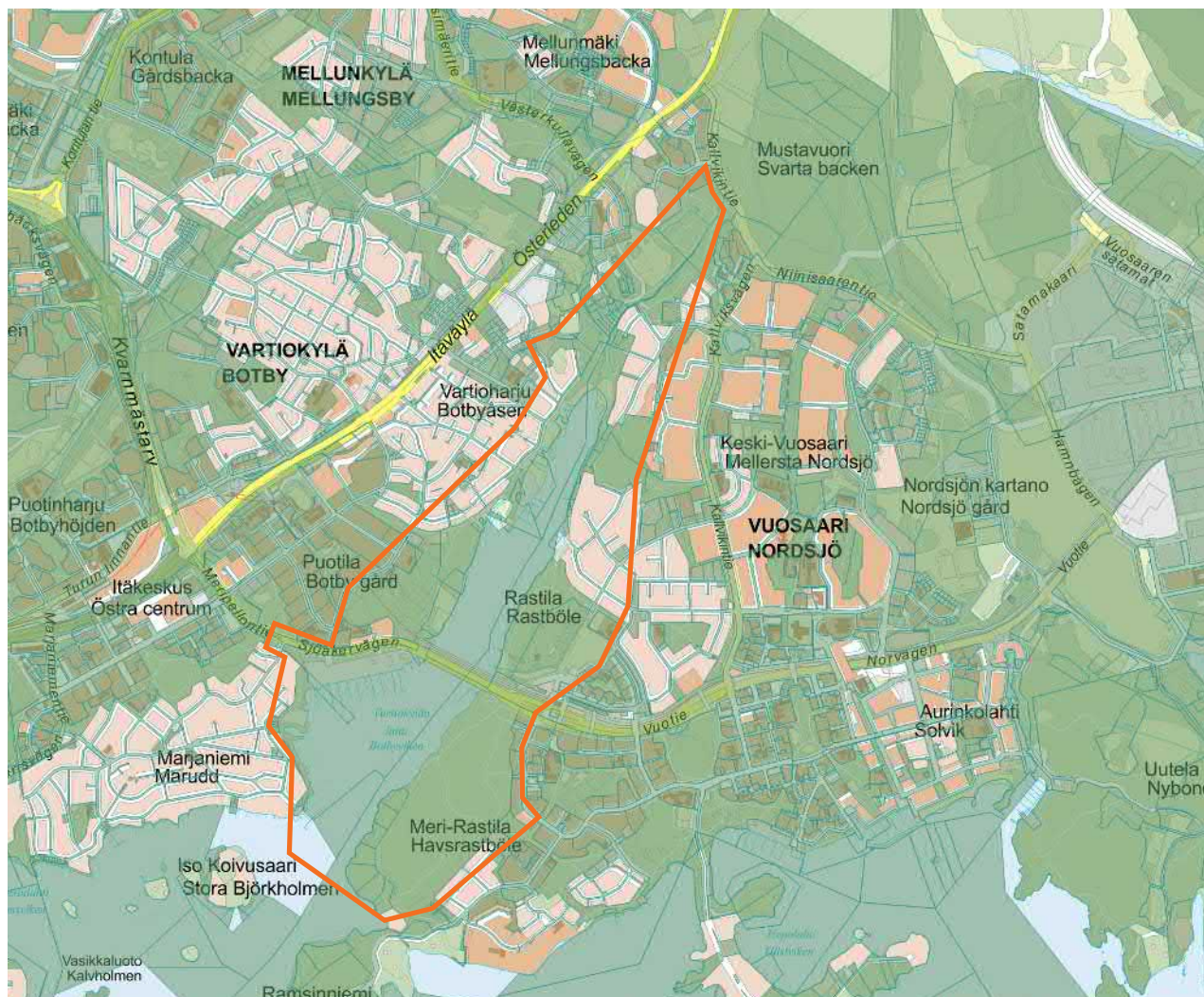
Palveluverkosto

Vartiokylänlahden yleisten alueiden palveluverkosto painottuu vapaa-aikaan ja virkistyskäyttöön. Alueella on leirintäalue, useita pienvenesatamia, talvisäilytys-alueita, kaksi uimarantaa, useita lähiliikuntapaikkoja, viljelypalstoja, grillikatos, ulkoilureittejä, koirapuisto sekä talvikäytössä latuja ja matkaluistelurata.

Alueen julkisten palveluiden tilaverkko jakautuu kahden kaupunginosan alueelle ja usealle eri oppilaak-siottoalueelle. Lähialueella sijaitsee useita leikkipuistoja, päiväkoteja ja peruskoulujen toimipisteitä, jotka palvelevat nykyisiä asuinalueita.

Vuosaaren peruskoulujen, päiväkotien, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen sekä leikkipuistotoiminnan palvelutilaverkkoselvitys valmistui joulukuussa 2019. Vartiokylän palveluverkkoselvitys valmistui kesäkuussa 2019. Selvityksissä on arvioitu palvelutilaverkon riittävyttä ja kehittämistarpeita väestöennusteen

Kuva: Helsingin kaupungin maanomistus Vartiokylänlahdella (vihreällä), Helsingin kaupungin karttapalvelu

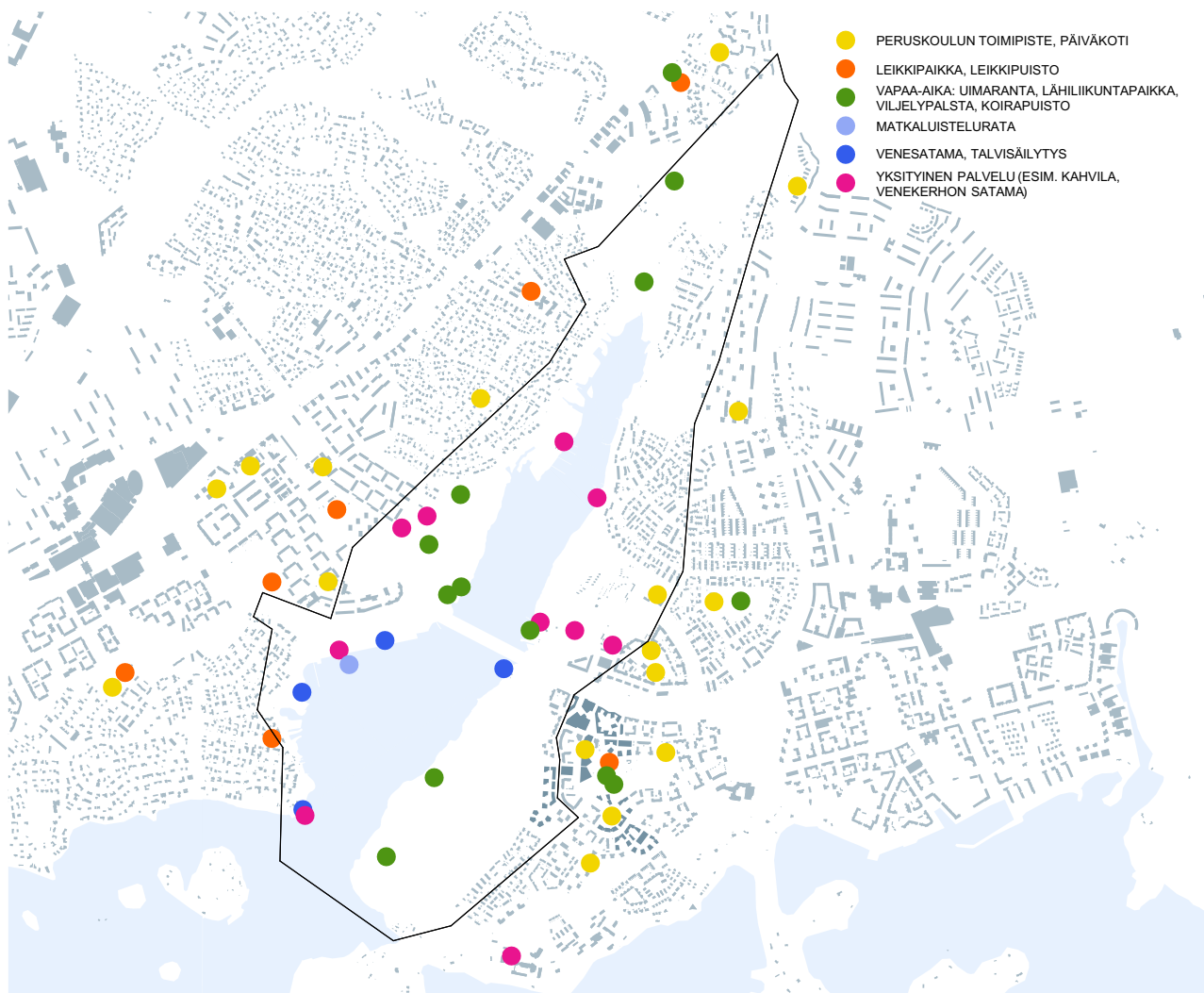

mukaan vuoteen 2040 asti. Niissä on esitetty myös uusia päiväkoteja ja kouluja suunnittelualueella ja sen läheisyyteen.

Kartassa alla on esitetty olemassa olevat yleisten alueiden palvelut, peruskoulujen ja päiväkotien toimipisteet sekä tärkeimmät yksityiset palvelut (matkailu- ja virkistyspalvelut, veneseurojen satamat).

Keväällä 2019 Vartiokylänlahden alueella tehtiin laaja karttakysely alueen nykyisestä käytöstä ja kehittämistarpeista. Kyselyyn saatiin 650 vastausta. Yhteenveto karttakyselyn vastauksista on julkaistu erikseen (ks. Viitteet ja kirjallisuus)

Kuva: Vartiokylänlahden palveluverkosto, palvelutilat ja tärkeimmät yksityiset palvelut

Kulttuuriympäristöt

Vartiokylänlahdella on useita arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Näistä valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde (RKY) on Vartiokylän linnavuoren keskiaikainen mäkilinna ja sen ensimmäisen maailmansodan linnoitusrakenteet. Keski-Vuosaari ajoitettua linnavuorta voidaan pitää yhtenä Helsingin merkittävimmistä muinaisjäännöksistä.

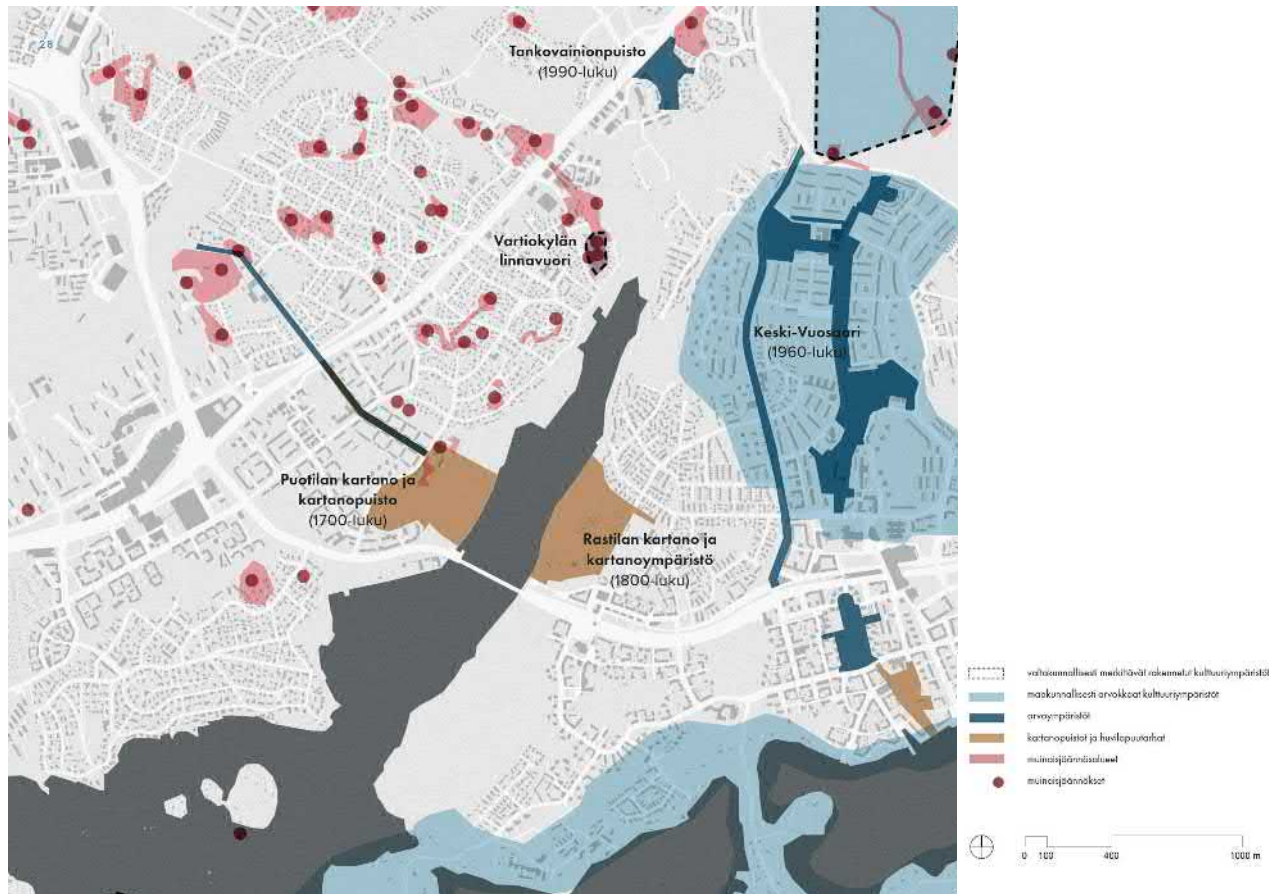
Ensimmäisen maailmansodan linnoitteiden lisäksi Vartiokylän pientaloalueella ja Puotilassa on suunnittelualueella kylien paikkoja, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä (Botby Puotila Klåfvus Rons ja Botby Puotila Domars). Linnavuoren pohjoispuolella sijaitseva Borgin kylä on luokiteltu muuksi kulttuuriperintökohteeksi (Borg Mellunkylä). Vartiokylänlahtea aikaisemmin kulkeneen laivaväylän takia alueella on myös korkea meriarkeologisen kulttuuriperinnön potentiaali. Vuosaaren alueella 1500-luvulla sijainneen

laivanveistämö Norsö Bankstadin tarkka sijainti ei ole tiedossa.

Maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ovat 1960-luvun lähiörakentamista edustava Keski-Vuosaari sekä Ramsinniementä Uutelaan ulottuva kesähuvi- ja asutuksen alue. Leirintäalue ja Puotilan venesatama ovat uudempaa 1960- ja 1970-lukujen omanlaisistaan kulttuuriympäristökerrostumaa, jonka arvoa ei ole vielä kattavasti selvitetty.

Puotilan ja Rastilan kartanot kartanoympäristöineen ovat koko Vartiokylänlahden keskeisiä kulttuuriympäristöjä. Nämä ja Broändan laakso on mainittu yleiskaavan (2016) kulttuuriympäristöjen teemakartassa. Puotilan kartano, kappeli ja pihapiiri on suojeltu asemakaavassa. Myös Rastilan leirintäaluetta rajaava kuusi- ja kaksikuisia sekä Broändan ja Tankovainion kulttuurimaisemaa on suojeltu nykyisin asemakaavassa.

Kuva: Vartiokylänlahden kulttuuriympäristöt, Laura Kakkola 2019

Viherverkostot

Vartiokylänlahti on osa Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormea. Vihersormet yhdessä itä-länsisuuntaisten viherlinjojen kanssa muodostavat Helsingin viheralueverkoston rungon. Sitä täydentävät suhteellisen yhtenäisenä säilynyt Vuosaaren lounainen rantaviiva ja yhteydet saaristoon. Kokonaisuus on sekä virkistykseksi että ekologisesti arvokas osa Helsingin viherverkoston runkoverkkoa.

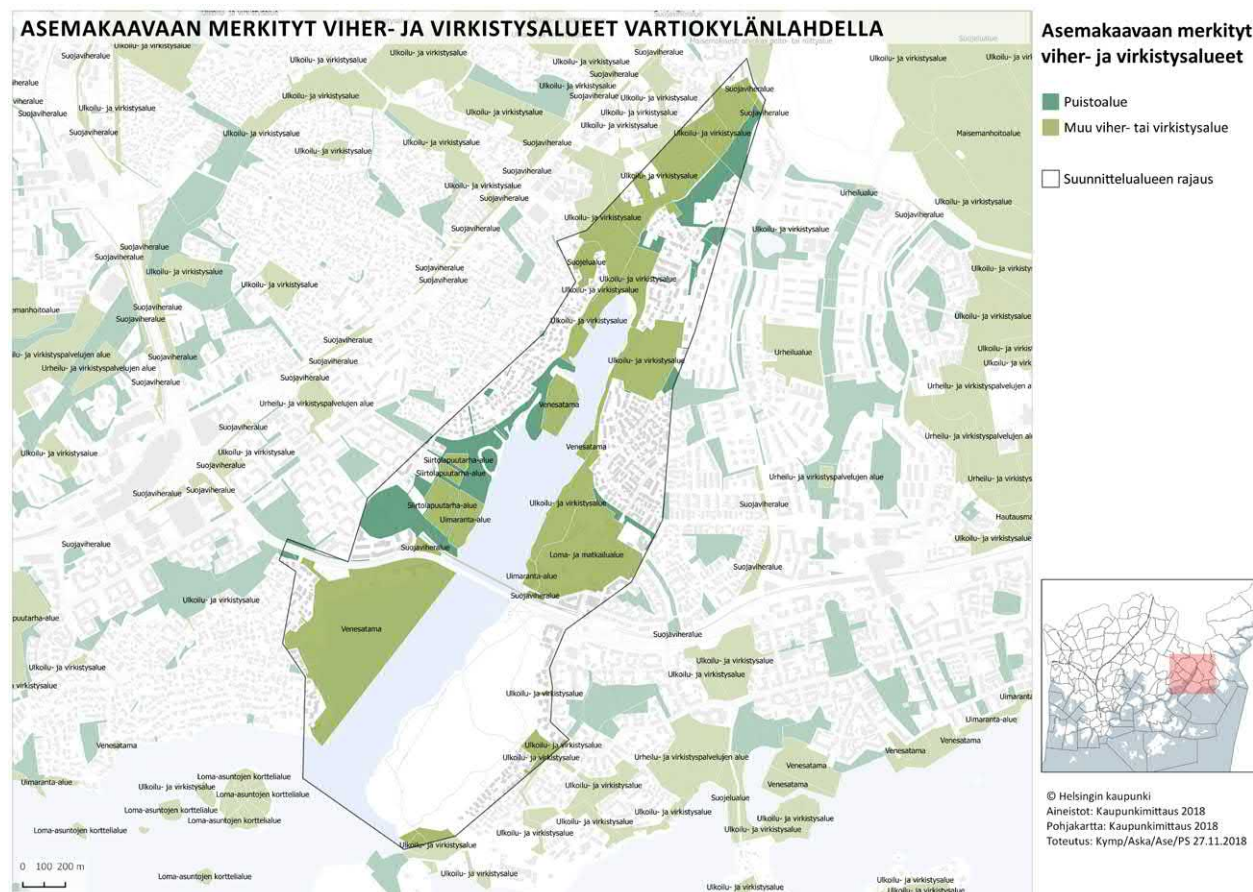
Yhtenäisenä vihersormena hahmottava kokonaisuus muodostuu mosaiikkimaisista alueista ja jaksoista. Alueella vaihtelevat vanhat metsäalueet, kulttuurihistoriallisesti merkittävät kartanoympäristöt ja vehreät asuinalueet.

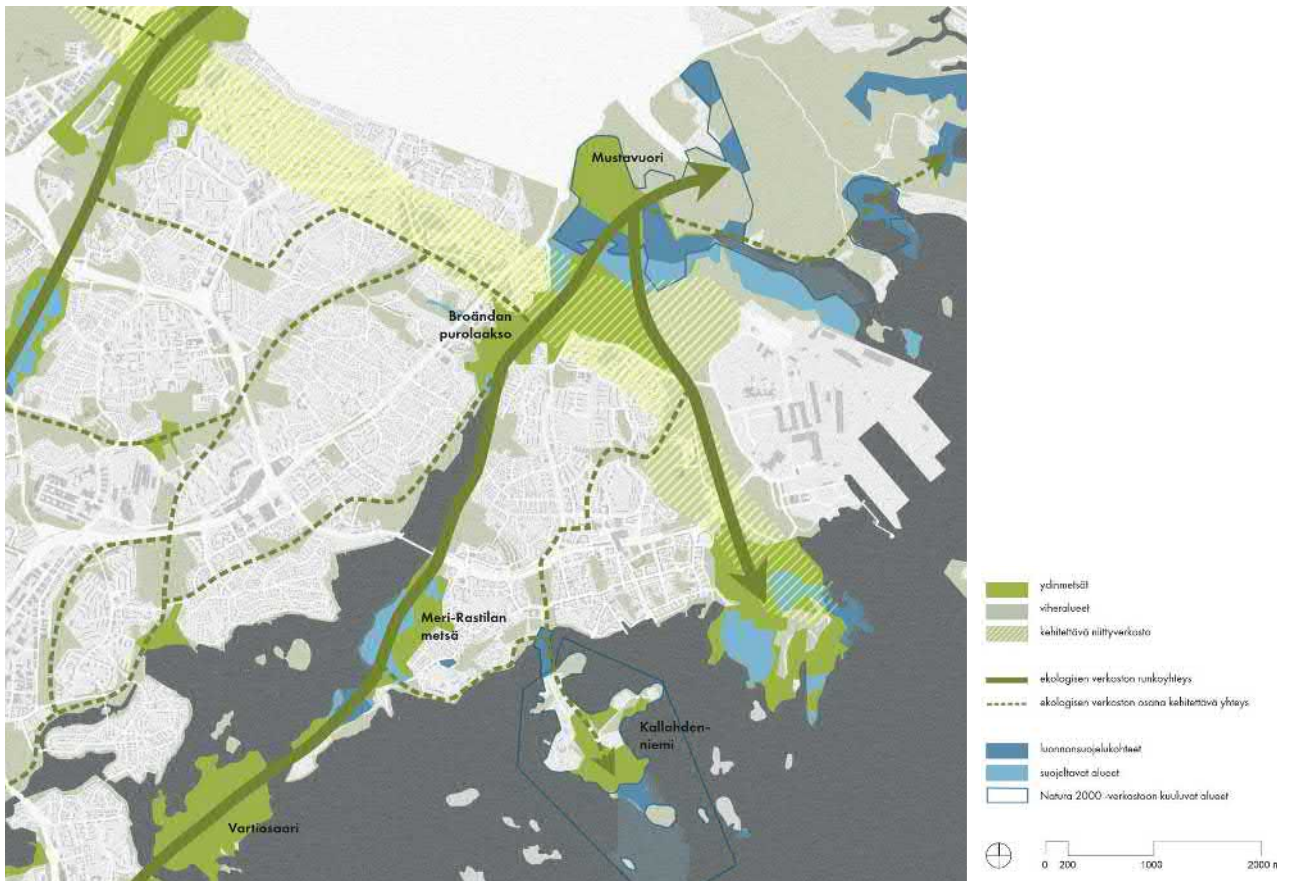
Vihersormet ovat jatkuvia ja liittyvät mereen. Niillä on merkitystä virkistys-, ulkoilu, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueina. Myös Vartiokylänlahden sisälahti on osa vihersormen toiminnallista ja visuaalista kokonaisuutta.

Siniverkostot

Vartiokylänlahteen laskee neljä puroa: Mellunkylän-, Marjaniemen-, Rastilan- ja Meri-Rastilan puro. Vartiokylänlahteen laskevista kaupunkipuroista merkittävin on Mellunkylänpuro, jonka valuma-alue on noin 928 ha. Pohjoisesta laskevaan Mellunkylänpuroon liittyy alajuoksulla Broändan puro, jonka valuma-alue on osin rakentamaton Mellunkylän luhtaa ja Broändan puroalaksoa.

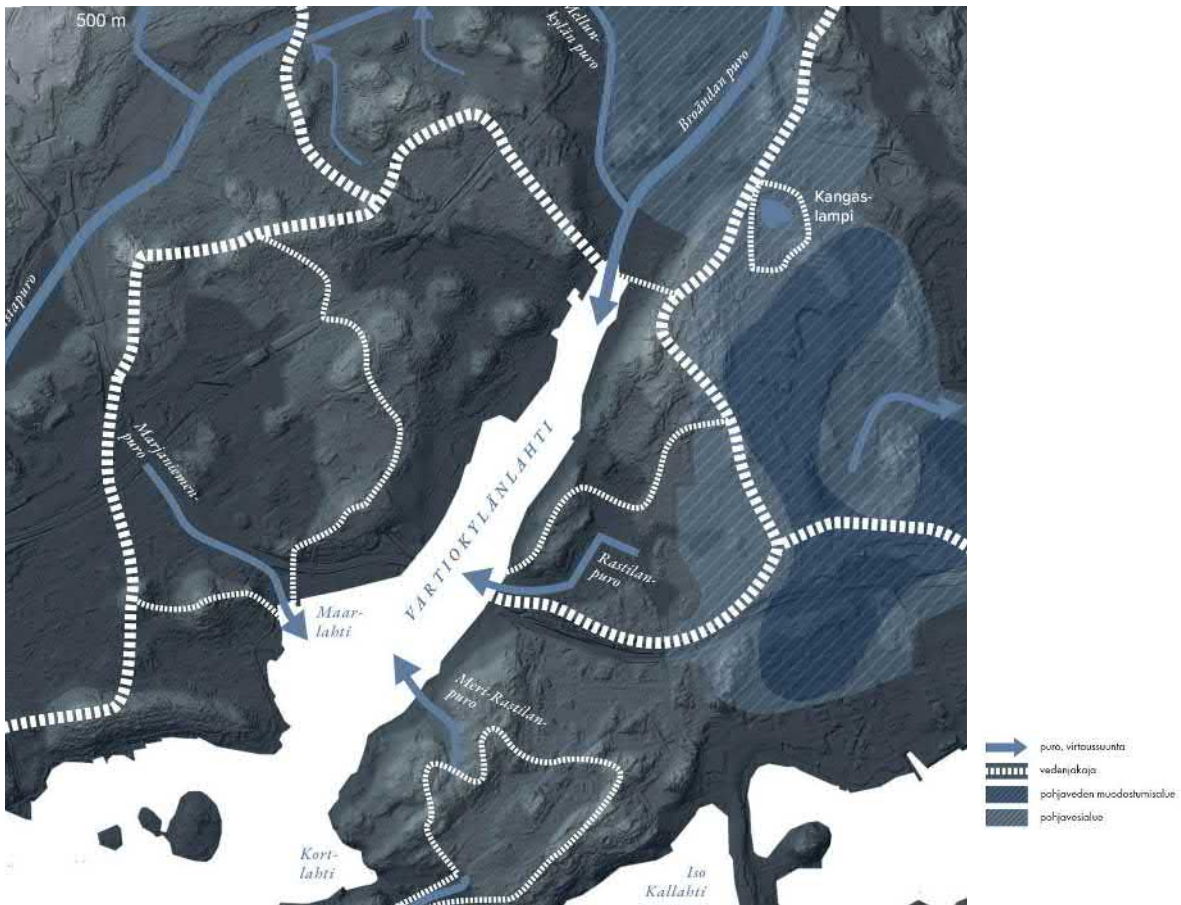
Kuva: Asemakaavaan merkityt viher- ja virkistysalueet Vartiokylänlahdella

Kuva yllä: Vartiokylänlahden viherverkosto ja kaupunkiluonto, Laura Kakkola, 2019

Kuva alla: Vartiokylänlahden siniverkosto, Laura Kakkola, 2019

Viherrakenne

Vartiokylänlahden rantavyöhykkeen viherrakenne on melko yhtenäinen. Siihen kuuluu yhtenäisiä metsä-alueita, joilla on runsaasti myös korkeaa puustoa. Rantojen yhtenäisen koillis-lounaissauntaisen viher-rakenteen katkaisevat nykytilanteessa Meripellontie, Vuosaaren silta ja Vuotie. Puotilan venesatama ja Rastilan metroaseman ympäristö muodostavat lisäksi laajempia katkoksia viherrakenteeseen.

Myös rantaan ulottuvat pientaloalueet kaventavat viheryhteyden nauhamaiseksi, mutta toisaalta pientaloalueilla tonttien kasvillisuus tukee merkittävästi kokonaisviherrakennetta.

Kuva: Seudullinen maanpeiteaineisto 2018, Helsingin karttapalvelu

Luonto

Luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteet

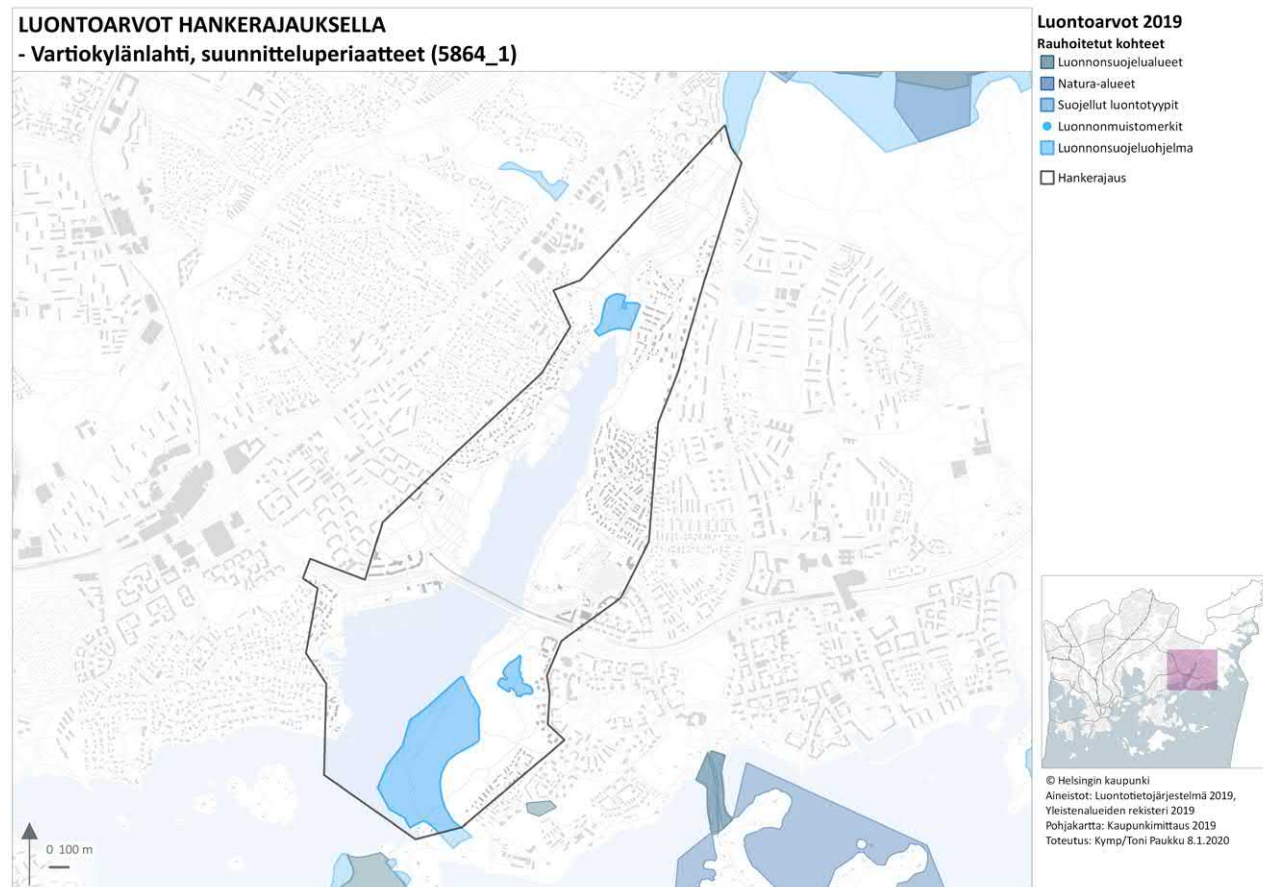
Helsingin yleiskaavan (2016) kaupunkiluontoverkossa Vartiokylänlahden itärannan laajat viheralueet muodostavat ekologisen yhteyden, joka toimii osana laajempaa metsäverkostoa. Tämä ekologinen yhteys on luokiteltu runkoyhteydeksi, joka yhdistää toisiinsa Vartiosaaren, Ramsinniemen, Meri-Rastilan ja Vartiokylän metsäalueita.

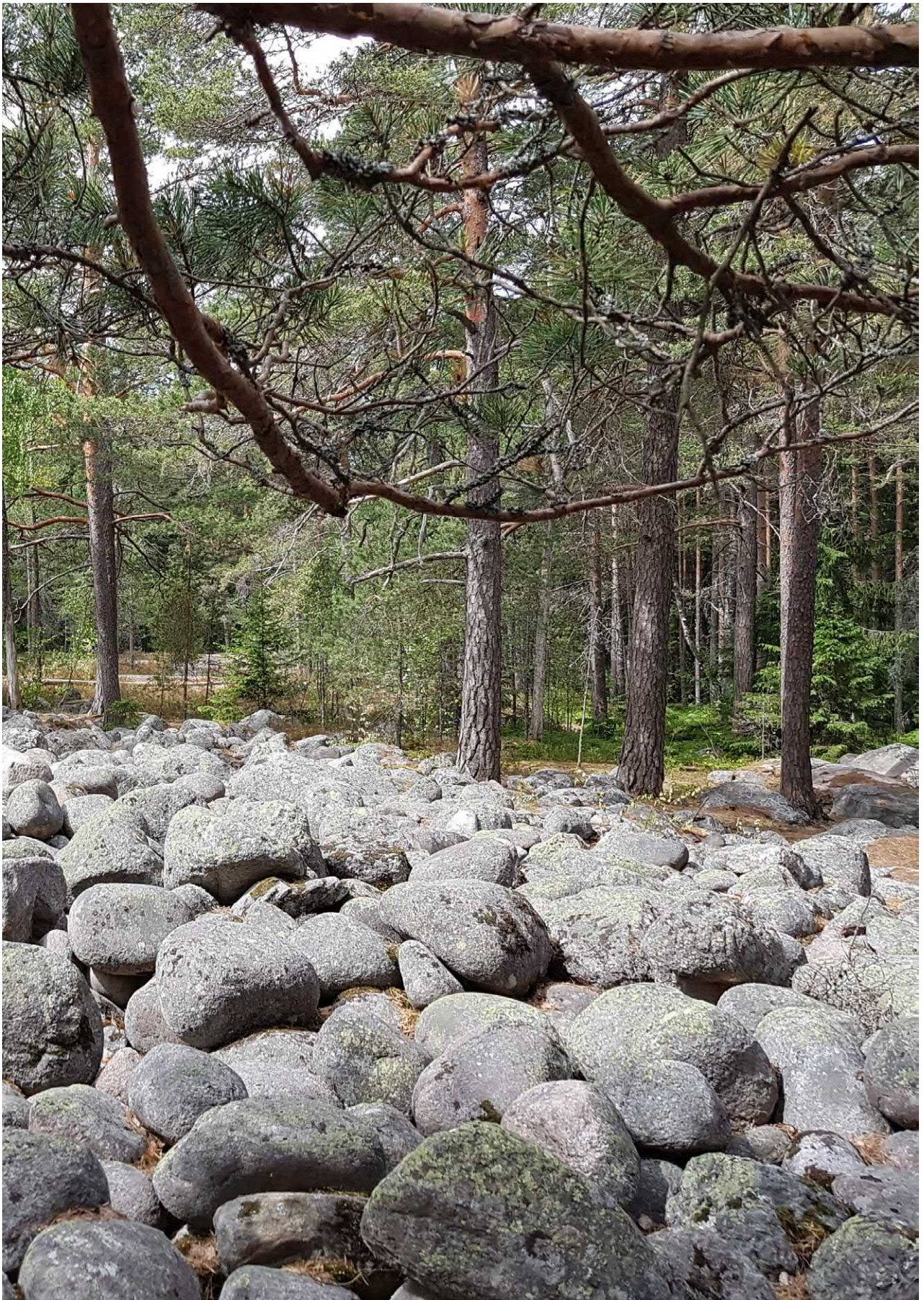
Vartiokylänlahden alueella ei ole rauhoitettuja tai suojeltuja luontokohteita. Alueella on kuitenkin kaksi luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvaa aluetta: Varjankuiston tervaleppälehto ja Meri-Rastilan metsä ja muinaisrantaakivikko.

Varjankuiston tervaleppälehdon rauhoituksen tavoitteena on kasvistoltaan ja linnustoltaan arvokkaan luhta- ja lehtoalueen säilyttäminen sekä alueella elävien lepakoiden elinmahdollisuuksien turvaaminen.

Meri-Rastilan metsän ja muinaisrantaakivikon rauhoituksen tavoitteena on arvokkaan metsäalueen monimuotoisuuden säilyttäminen sekä lähes luonnontilaisen muinaisrantaakivikon säilyttäminen.

Kuva: Rauhoitettut kohteet ja luonnonsuojeluohjelman kohteet Vartiokylänlahdella

Meri-Rastilan muinaisranta.

Arvokkaat luontokohteet

Vartiokylänlahden alueella on runsaasti arvokkaita luontokohteita. Niistä muodostuu luontoarvojen tiheitä erityisesti eteläiseen Meri-Rastilan metsään sekä Vartiokylänlahden pohjukkaan, jotka ovat luonnonsuojeluohjelmassa. Niiden lisäksi lahti kokonaisuudessaan on tärkeä elinympäristö monille linnuille ja lepakoille. Vartiokylänlahdella on myös alueellista merkitystä laajemman ekologisen yhteyden osana.

Alueen arvokkaita luontokohteita on kartoitettu koko kaupungin laajuisissa selvityksissä sekä lisäksi useissa luontoselvityksissä ja luonnonympäristöihin liittyvissä suunnitelmissa, joista tärkeimpinä:

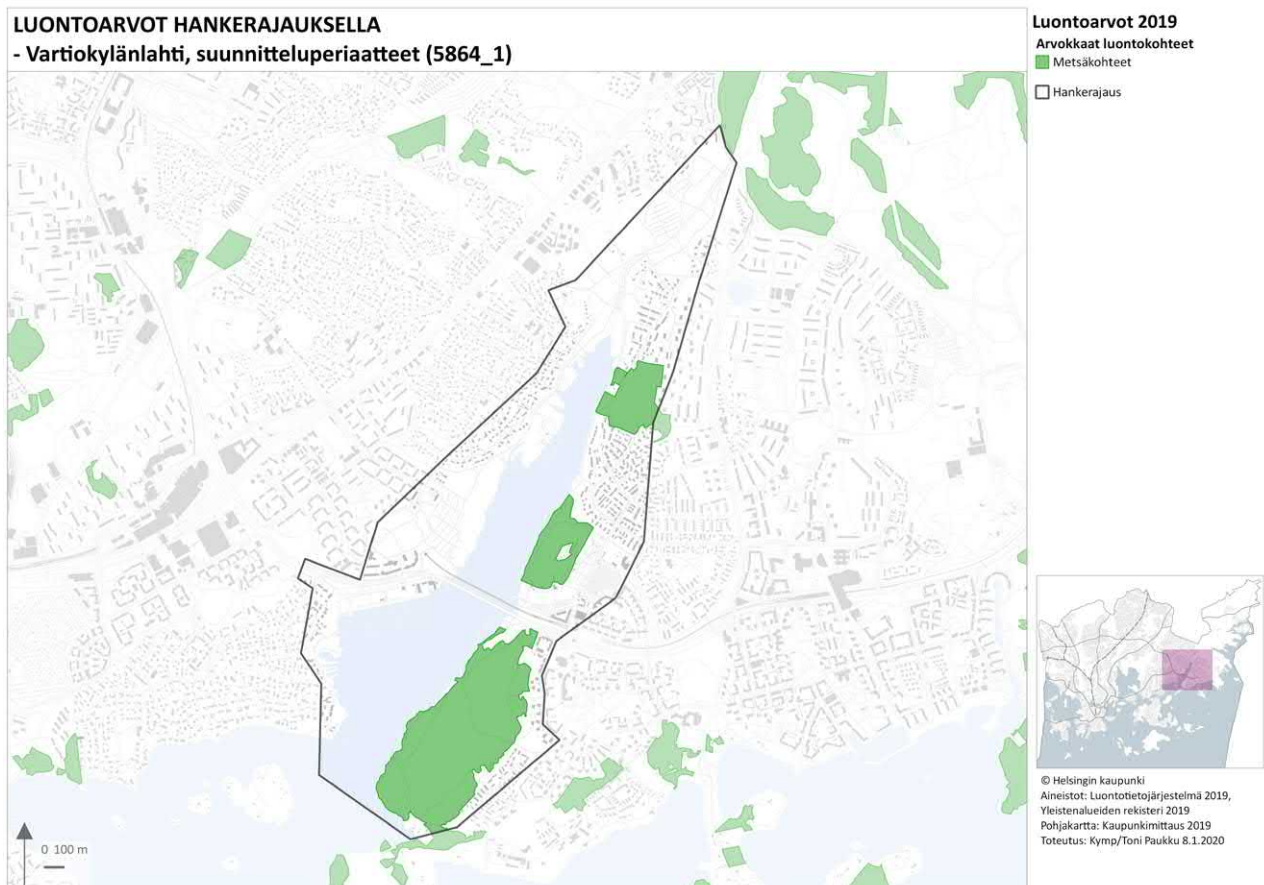
- Muinaisrantojen kartoitus, Antti Salla, Helsingin ympäristökeskus 2009
- Meri-Rastilan länsirannan luontoselvitys, Enviro Oy, Esa Lammi, 2010
- Hulevesien hallinnan yleissuunnitelma, Helsingin

yliopisto, Metsätieteiden laitos, 2012

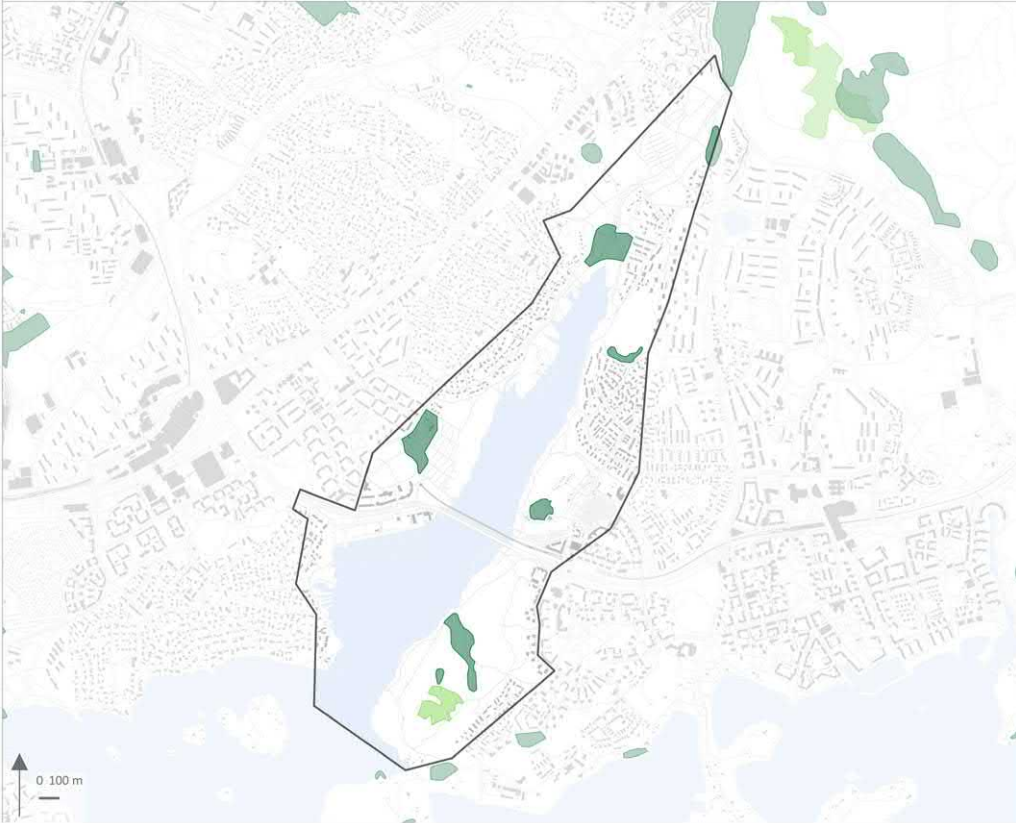
- Metso-elinympäristötyypit, Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2011
- Helsingin metsien kääpäselvitys 2011, Keijo Savola, Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 5/2012
- Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014, KSV 2014:38
- Helsingin lahojaviosammalselvitys 2017, Kymp julkaisu 2017:8
- Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä lintulajisto 2017, Kymp julkaisu 2018:8
- Vartiokylänlahti. Vedenlaadun ja pohjaelöstön pitkän aikavälin muutokset ja alueen vedenalaisen luonnon nykytila, Ympäristöpalvelut, Emil Vahtera, 2019

Seuraavien sivujen kartoissa on esitetty alueen keskeiset luontotietojärjestelmään merkityt luontoarvot.

Kuva: Arvokkaat luontokohteet: metsäkohteet Vartiokylänlahdella

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

Luontoarvot 2019
Arvokkaat luontokohteet
■ Arvokkaat kasvikohteet
■ Lahokaviosammalen elinympäristöt
 Hankerajaus

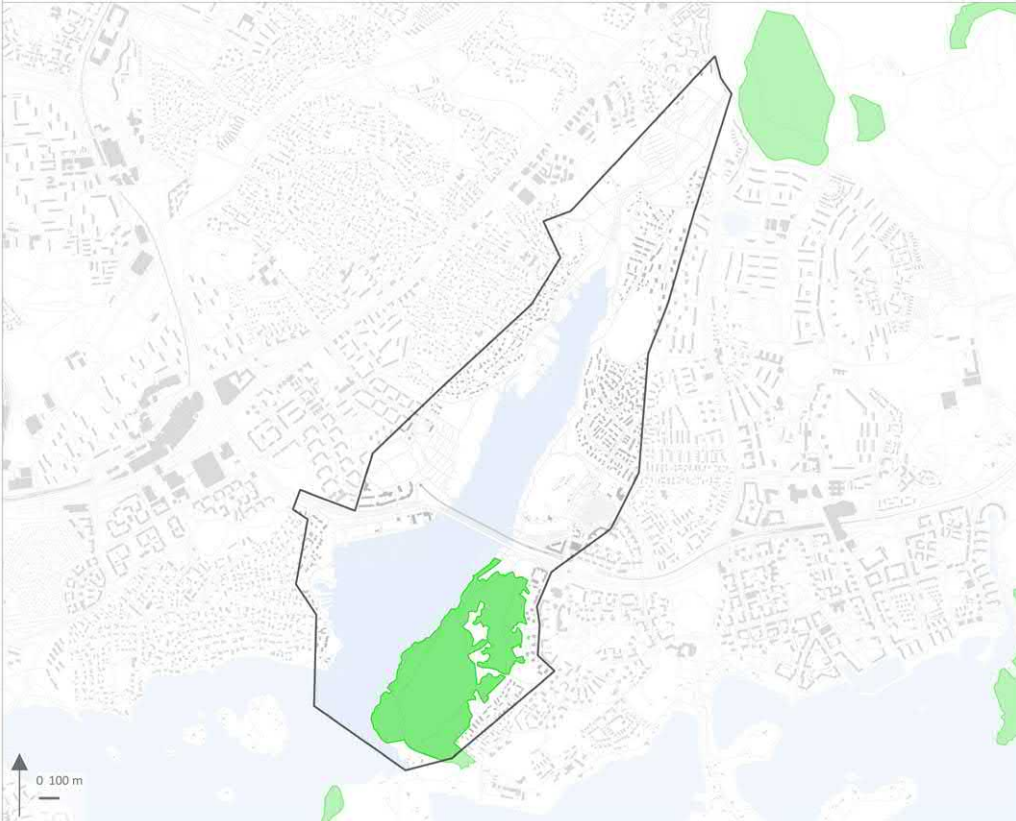

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Luontotietojärjestelmä 2019,
 Yleistenalueiden rekisteri 2019
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
 Toteutus: Kympp/Toni Paukku 8.1.2020

Kuva yllä: Arvokkaat kasvikohteet ja lahokaviosammalen elinympäristöt Vartiokylänlahdella

Kuva alla: Arvokkaat kääpakohteet Vartiokylänlahdella

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

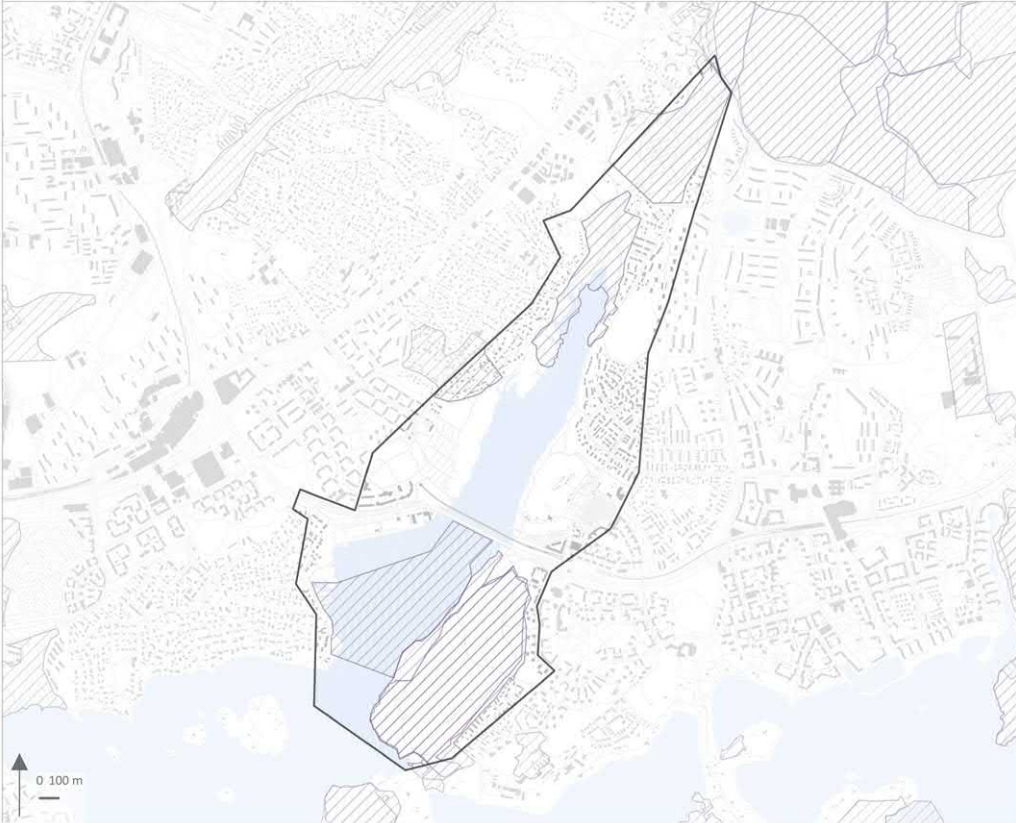

Luontoarvot 2019
Arvokkaat luontokohteet
■ Kääpakohteet
 Hankerajaus

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Luontotietojärjestelmä 2019,
 Yleistenalueiden rekisteri 2019
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
 Toteutus: Kympp/Toni Paukku 8.1.2020

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

Luontoarvot 2019
Arvokkaat luontokohteet
 Tärkeät lintualueet
 Hankerajaus

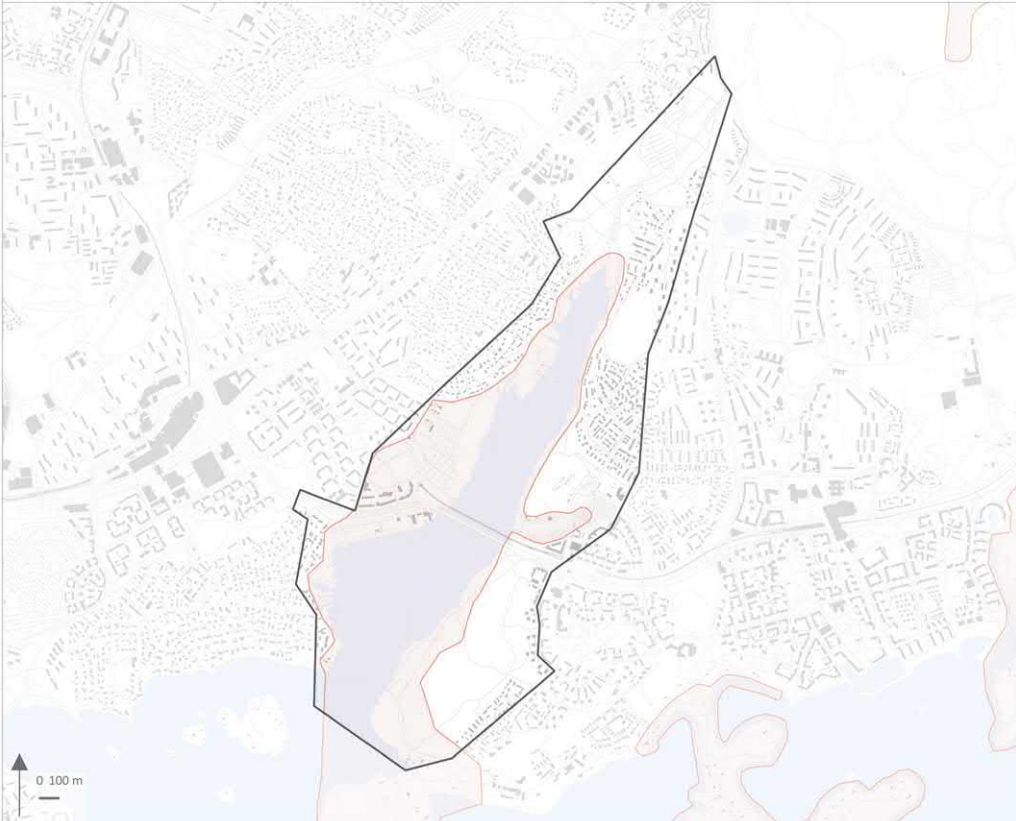

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Luontotietojärjestelmä 2019,
 Yleistenalueiden rekisteri 2019
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
 Toteutus: Kympp/Toni Pauku 9.1.2020

Kuva yllä: Tärkeät lintualueet Vartiokylänlahdella

Kuva alla: Arvokkaat lepakoalueet Vartiokylänlahdella

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

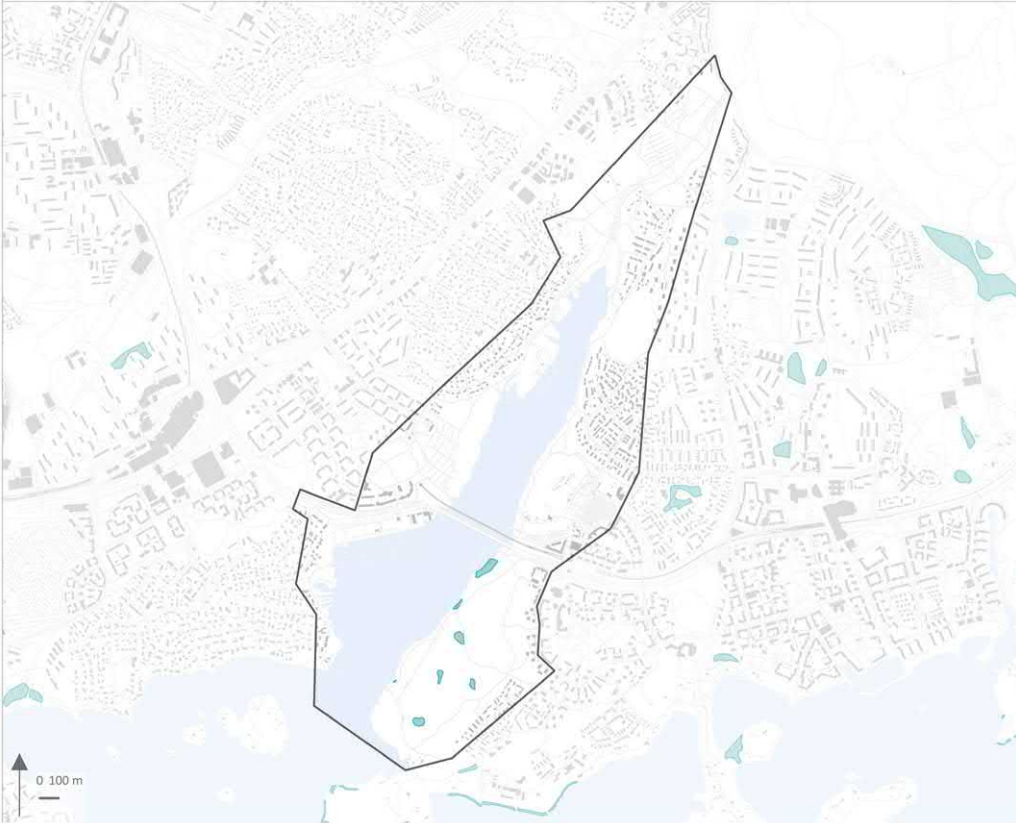

Luontoarvot 2019
Arvokkaat luontokohteet
 Tärkeät lepakoalueet
 Hankerajaus

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Luontotietojärjestelmä 2019,
 Yleistenalueiden rekisteri 2019
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
 Toteutus: Kympp/Toni Pauku 9.1.2020

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

Luontoarvot 2019
 Uhanalaiset luontotyypit
 Uhanalaiset luontotyypit
 Hankerajaus

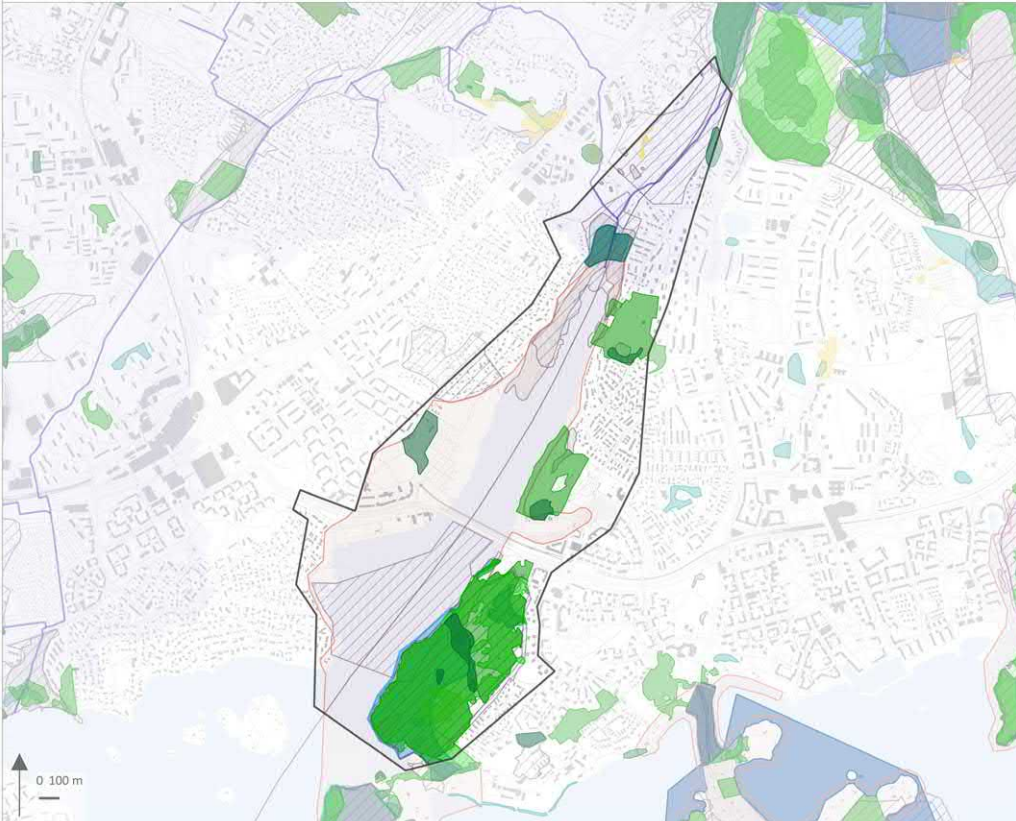

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Luontotietojärjestelmä 2019,
 Yleistenalueiden rekisteri 2019
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
 Toteutus: Kympp/Toni Paukku 8.1.2020

Kuva yllä: Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit Vartiokylänlahdella

Kuva alla: luontoarvot Vartiokylänlahdella, kooste

LUONTOARVOT HANKERAJAUKSELLA
- Vartiokylänlahti, suunnitteluperiaatteet (5864_1)

Luontoarvot 2019
Rauhoitettut kohteet
 Luonnonsuojelualueet
 Natura-alueet
 Suojellut luontotyypit
 Luonnonmuistomerkit
 Luonnonsuojeluohjelma
Uhanalaiset luontotyypit
 Uhanalaiset luontotyypit
Arvokkaat luontokohteet
 Arvokkaat kasvikohteet
 Metsäkohteet
 Kääpäkohteet
 Lahokaviosammalen elinympäristöt
 Lahokaviosammalten tukialueet
 Arvoniitty
 Perinnemaisemat
 Tärkeät lepakkoalueet
 Liito-oravan ydinalueet
 Tärkeät lintualueet
 Tärkeät matelija- ja sammakkoeläin-kohteet
 Taimenpurot
 Taimenpurojen valuma-alueet
 Arvokkaat geologiset kohteet
 Hankerajaus

© Helsingin kaupunki
 Aineistot: Luontotietojärjestelmä 2019,
 Yleistenalueiden rekisteri 2019
 Pohjakartta: Kaupunkimittaus 2019
 Toteutus: Kympp/Toni Paukku 8.1.2020

Vedenalainen luonto

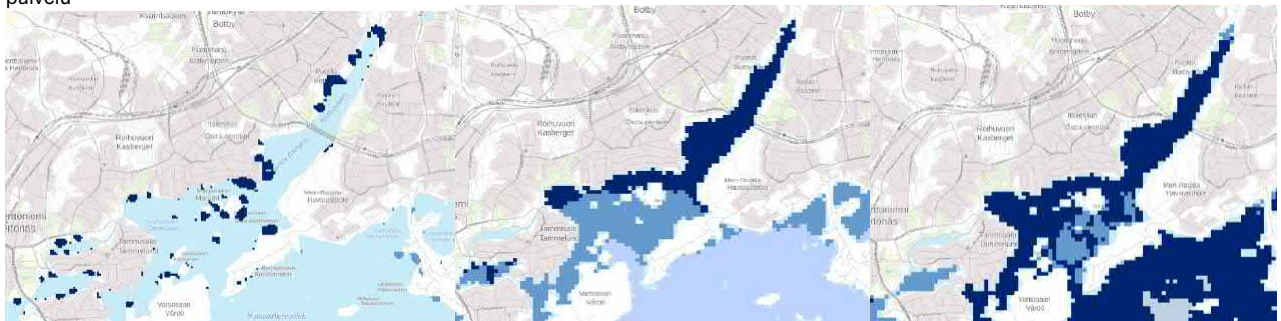
Vartiokylänlahden vedenlaatua, pohjaeliöstön pitkän aikavälin muutoksia ja alueen vedenalaisen luonnon nykytilaa on tutkittu 2019.

Vartiokylänlahden vedenlaatu on hieman parantunut viimeisten 50 vuoden aikana. Alueen rehevöityminen on pääkaupunkiseudun vesialueiden keskimääräistä tasoa ja saa rehevöitymisluokituksessa luokan ”välttävä”. Pohjaeliöstön yksilömäärät ovat pienentyneet, mutta lajirunsaus ja pohjaeliöstön monimuotoisuus on hivenen parantunut viimeiden 50 vuoden aikana, ilmentäen aiempaa alhaisempien ravinnepitoisuuksien ja pienemmän kasviplanktonbiomassan ohella toipumista rehevöitymisestä.

Veden kasvanut sameus johtune suhteellisen suuresta alueen käyttöpaineesta ja hyvin puutteellisesta pohjan kasvillisuudesta. Voimakas käyttöaste ylläpitää sameavetistä tilaa, vaikka ravinnepitoisuudet alueella ovat laskeneet. Tuulen aiheuttaman sekoittamisen ohella runsas veneliikenne aiheuttaa liettyneen pohjan resuspendoitumista, joka haittaa pohjakasvillisuuden menestymistä huonoissa valaistusoloissa.

Vartiokylänlahti on nykytilassaan arvioitu tärkeäksi kuhan ja tokkojen lisääntymisalueeksi mallinnustutkimuksissa. Hauen on todettu lisääntyvän hyvin alueen ruovikkoisilla alueilla.

Kuva alla: Hauen, kuhan ja tokkojen arvioidut erittäin suotuisat ja suotuisat poikastuotantoalueet Vartiokylänlahdella, Velmu-kartta-palvelu

Kuva alimpana Vuosaaren sillan alikulku Puotilan kohdalla, kuva Sanna Meriläinen

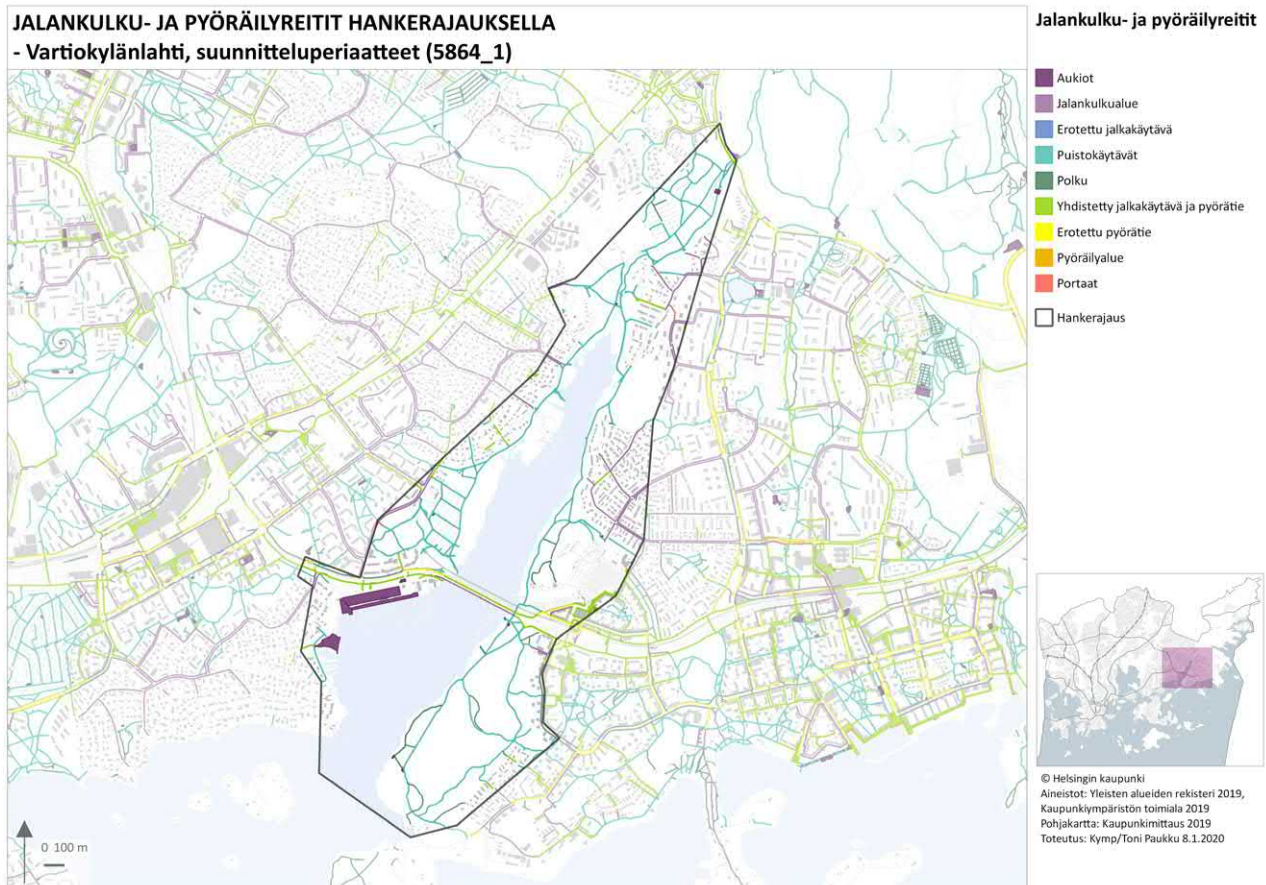
Liikenne

Kävely ja pyöräily

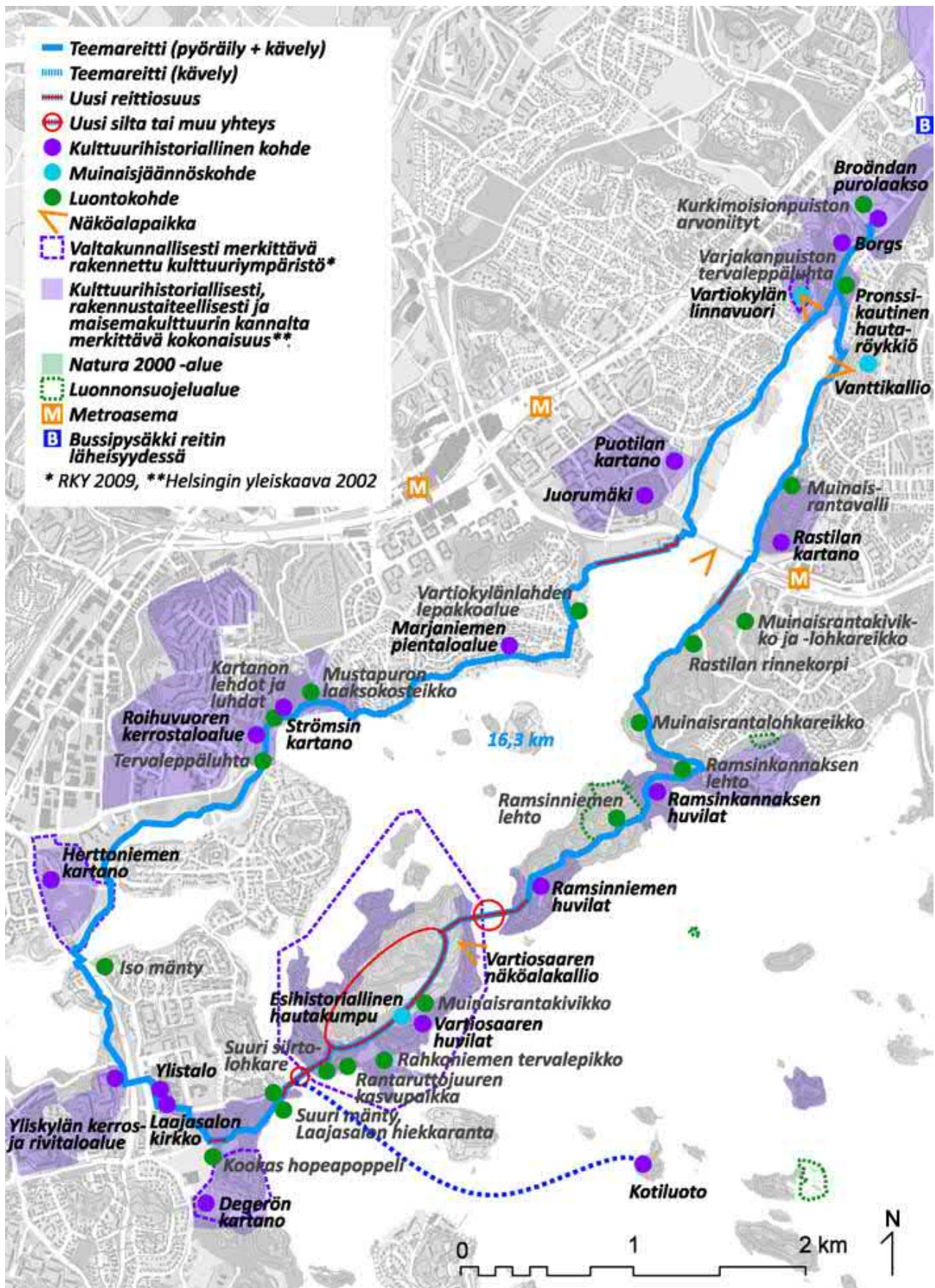
Vartiokylänlahden alueella on tiheä virkistysverkosto ja alueella on olemassa oleva, melko yhtenäinen rantareitti. Rannoilla ei ole juurikaan ajoneuvoliikennettä. Keväällä 2019 laaditun karttakyselyn tuloksista ilmeni, että erityisesti lahtea kiertävät reitit ovat suosittuja ja niiden ongelmakohtiin toivotaan parannuksia. Hankaliksi koettiin erityisesti sillan alitukset, puuttuvat näkymät lahdelle sekä tulvivat reitin osat Vartioharjun puolella. Ongelmallisia ovat myös puutteelliset rannalle johtavat kävely- ja pyöräilyreitit erityisesti Rastilan metroasemalta. Aidattu leirintäalue katkaisee kävely- ja pyöräily-yhteyksiä Rastilassa.

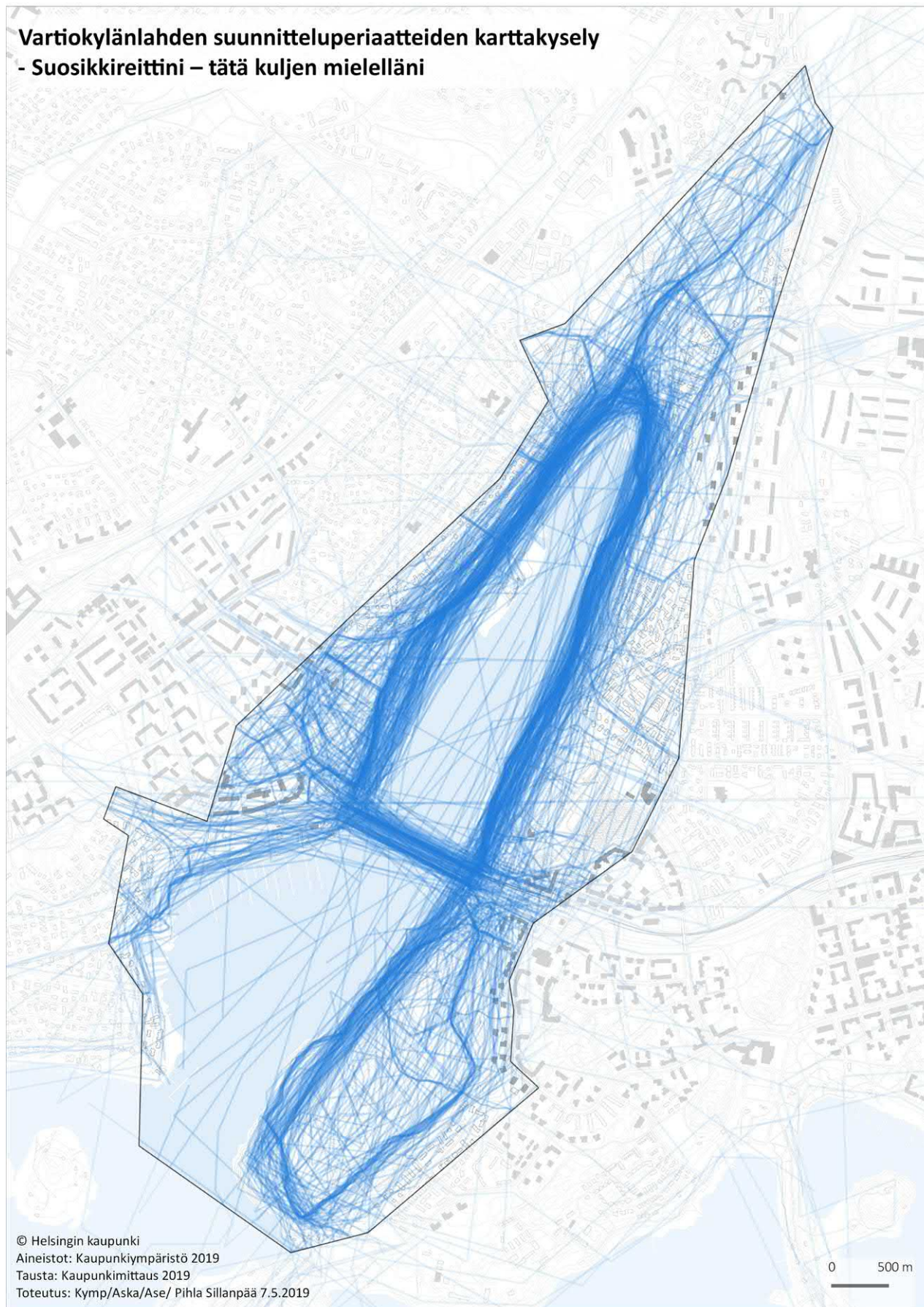
Alueella on ollut tavoitteena kehittää kävely- ja pyöräilyreitistöä osana Itä-Helsingin kulttuuripuistoa. Alueen kytkeytyminen osaksi laajempaa puistokokonaisuutta vaatii reittiosuuksien parantamista ympäröiviltä asuinalueilta sekä erityisesti Puotilan venesatamassa ja Meri-Rastilassa Vuosaaren sillan alituksen kohdalla. Lisäksi tarvitaan opasteita ja parempia kulkuyhteyksiä reitin varren luonto- ja kulttuurikohteille sekä näköalapaikoille.

Kuva: Jalankulku- ja pyöräilyreitit

Kuva: Vartiokylänlahden kierros, Itä-Helsingin kulttuuripuisto 2012

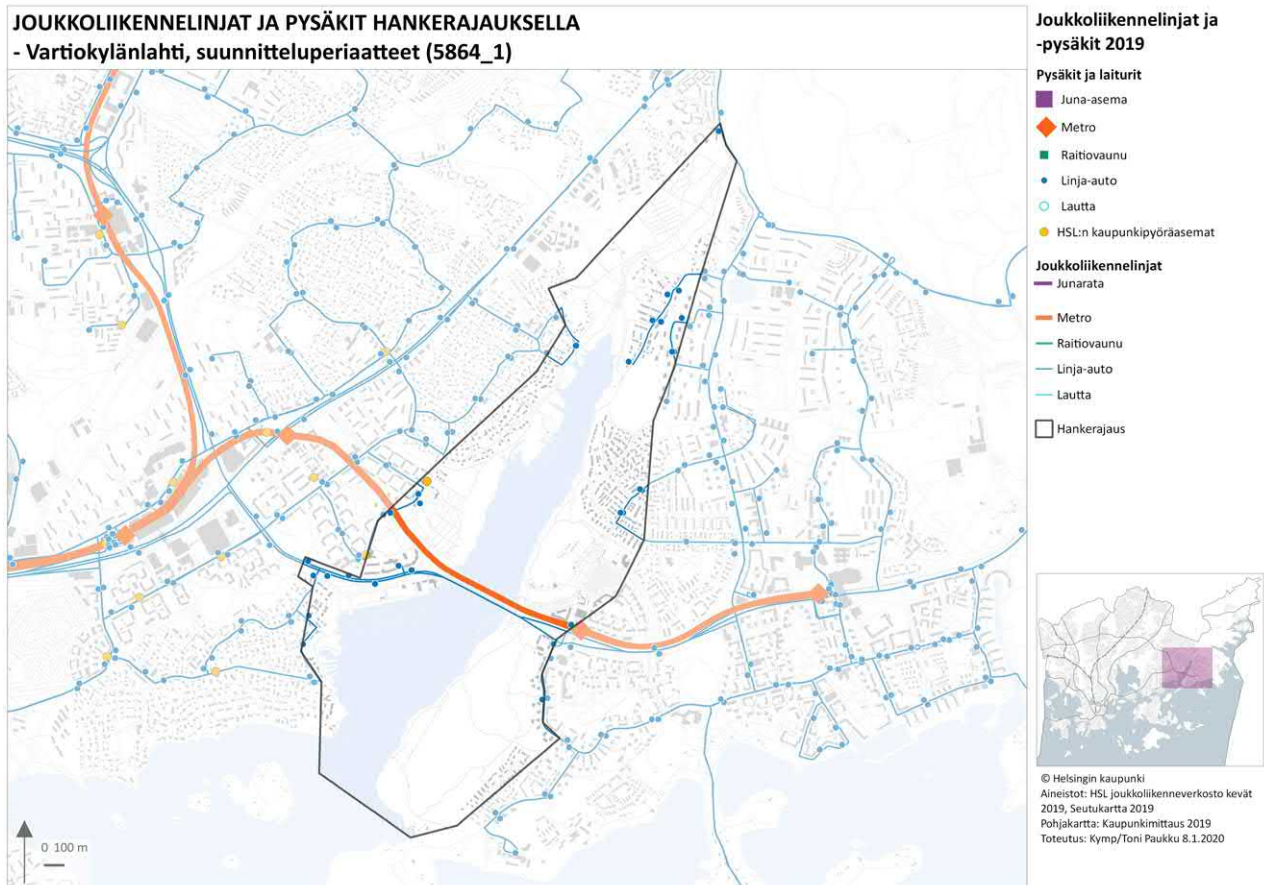
Joukkoliikenne

Alueen joukkoliikenne perustuu olemassa olevaan metrolinjaan, jota täydentävät joukkoliikenteen runkoyhteydet Vuosaaren metroasemalta Kallvikintietä pitkin Mellunmäkeen ja sieltä länteen ja pohjoiseen sekä Itäkeskuksesta koilliseen Itäväylää pitkin. Yleiskaavassa on tavoitteena toteuttaa runkoyhteydet tulevaisuudessa pikaraitiotiein: Vartiokylän läpi kulkee Itäväylän pikaraitiotien linjaus ja Mellunmäestä Vuosaaren Jokeri 2.

Rakenteilla olevan Jokeri-pikaraitioyhteyden pääte pysäkki tulee olemaan Itäkeskuksessa noin kilometrin päässä suunnittelualueelta.

Nykyisin alueella kulkee metron lisäksi useita paikallisia bussilinjoja. Bussilinjat 90A ja 98 kulkevat Vuosaaren siltaa pitkin. Runkolinja 560:n pääte pysäkki on Rastilassa. Lisäksi alueen paikallisilla kokoojakaduilla kiertää useita pienkalustolinjoja. Kaupunkipyöräverkostoa laajennettiin vuonna 2019 Puotilaan suunnittelualueelle asti ja sen laajentamista Vuosaaren tutkitaan.

Kuva: Joukkoliikennelinjat ja pysäkit Vartiokylänlahdella

Autoliikenne ja katuverkko

Vartiokylänlahden Vuosaaren siltaa ylittävä Meripellontie ja sen jatke Vuotie on 2+2-kaistainen pääkatu, joka yhdistää Vuosaaren Itäkeskukseen ja muuhun kaupunkiin. Lähialueella ei ole muita pääkatuja. Kallvikintien alueellinen kokoojkatu on yhteys Vuosaaren pohjoisesta. Raskas liikenne Vuosaaren satamaan ohjataan pohjoisesta Vuosaaren tunnelin kautta.

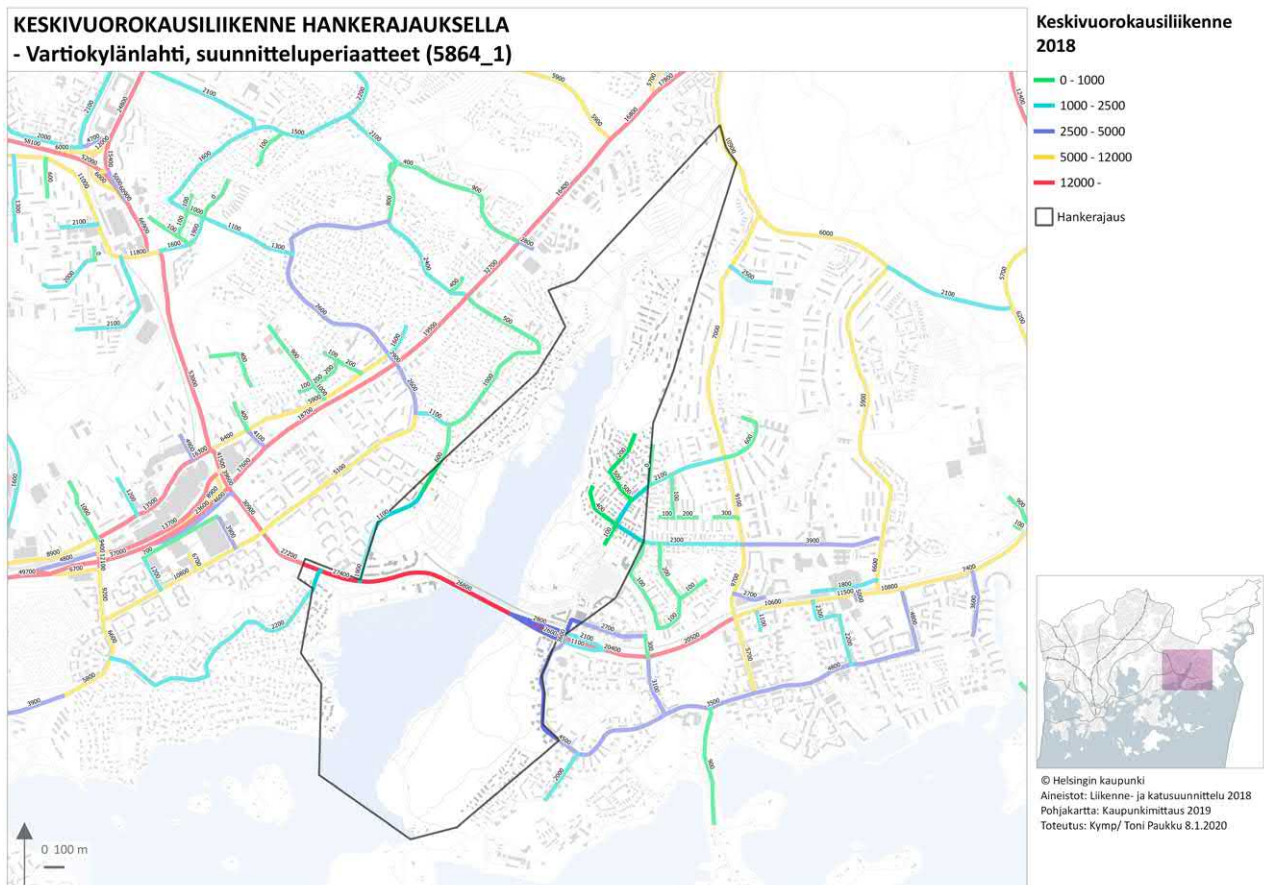
Alueen katujen keskimääräiset arkivuorokauden liikennemäärät 2018 ovat:

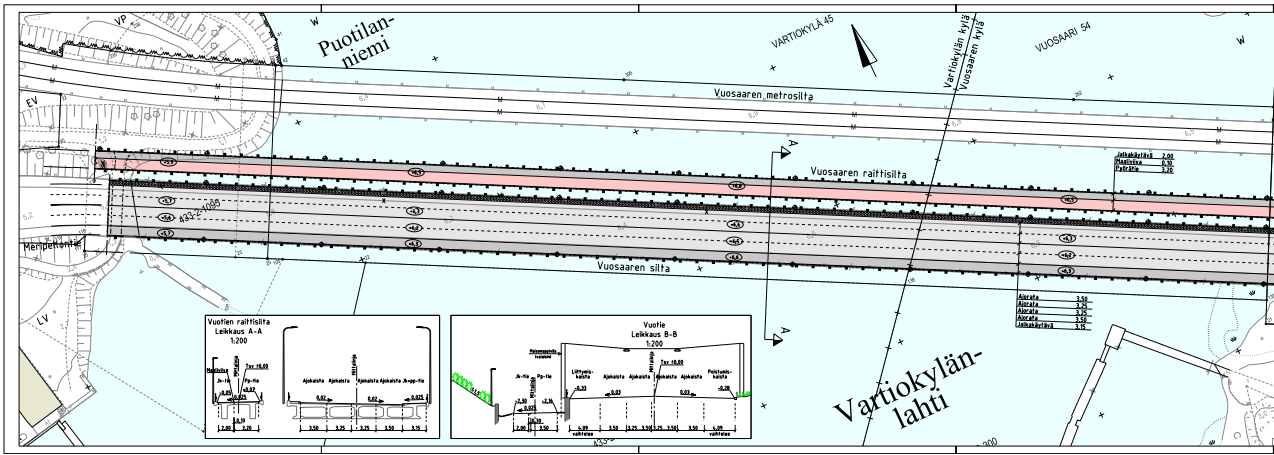
Meripellontie: 27.400 autoa
Vuotien silta: 26.800 autoa

Vuotie: 20.400 autoa
Kallvikintie: 9700 autoa
Meri-Rastilan tie 4.500 autoa
Rastilantie: 2.100 autoa
Kunnallisneuvoksentie 2.200 autoa
Puotilantie 1.900 autoa

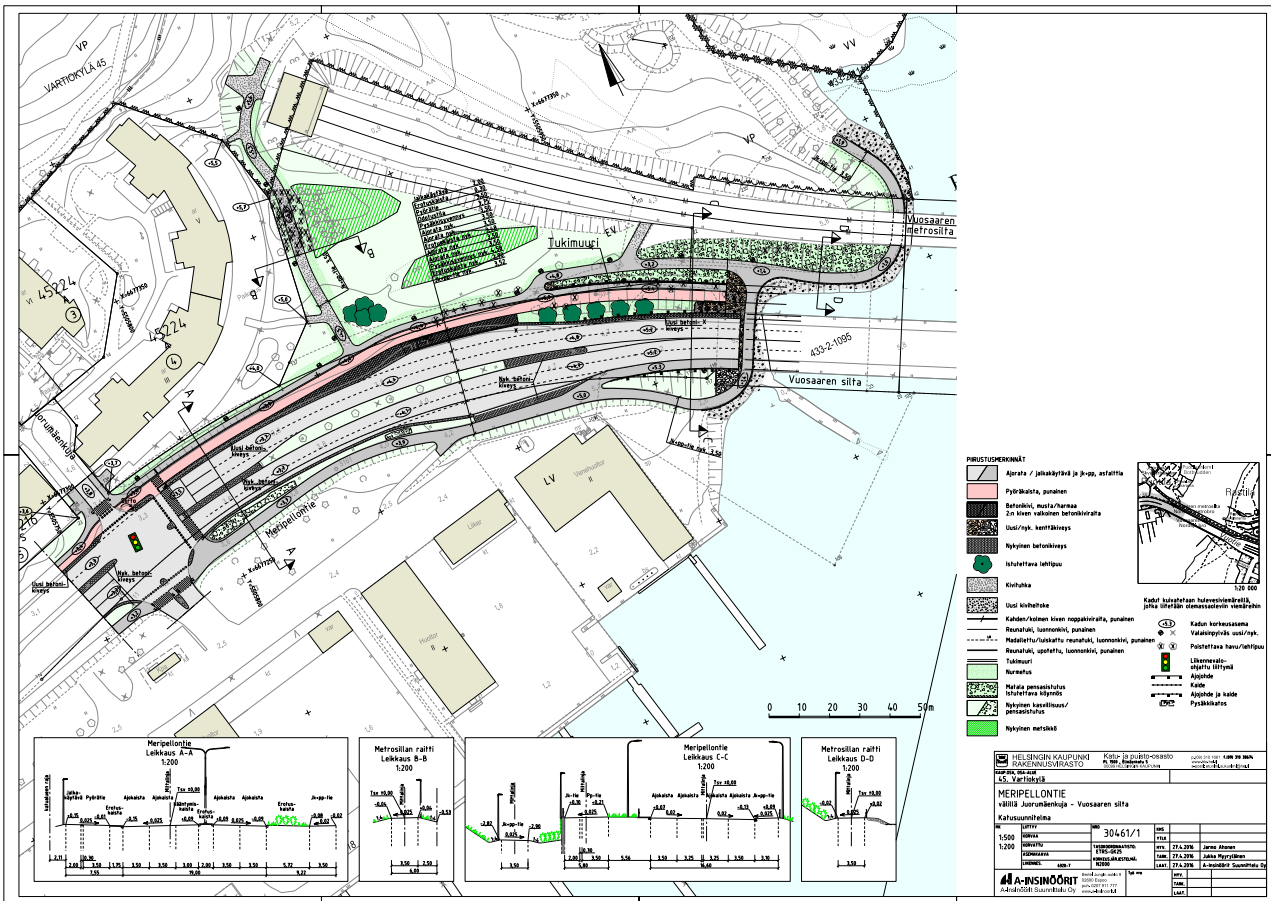
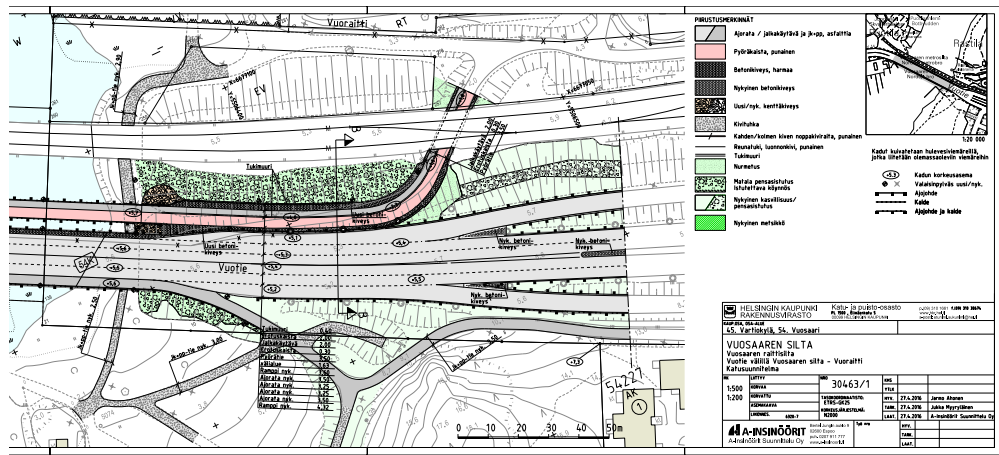
Vuosaaren sillan peruskorjaus ja uuden raitisillan rakentaminen kävelyä ja pyöräilyä varten on valmistunut 2019 lopussa.

Kuva: Katuverkko ja keskivuorokausiliikenne Vartiokylänlahdella

Kuvat: Meripellontien, Vuotien sillan ja Vuotien katusuunnitelmat sillan peruskorjausta ja raittasiltaa varten, Rakennusvirasto 2016.

Meri ja veneily

Vartiokylänlahdella on viisi kaupungin tai veneseuran ylläpitämää venesatamaa sekä lisäksi useita pieniä kiinteistöille kuuluvia venelaitureita.

Venepaikat:

Meri-Rastilan venesatama: 133 kpl

Lokitien venesatama (Rastilan veneilijät ry): 40 kpl

Leppäniemen venesatama (VRVK ry): 160 kpl

Puotilan venesatama: 380 kpl

Puotilan venesatama (Puotilan venekerho ry): 315 kpl

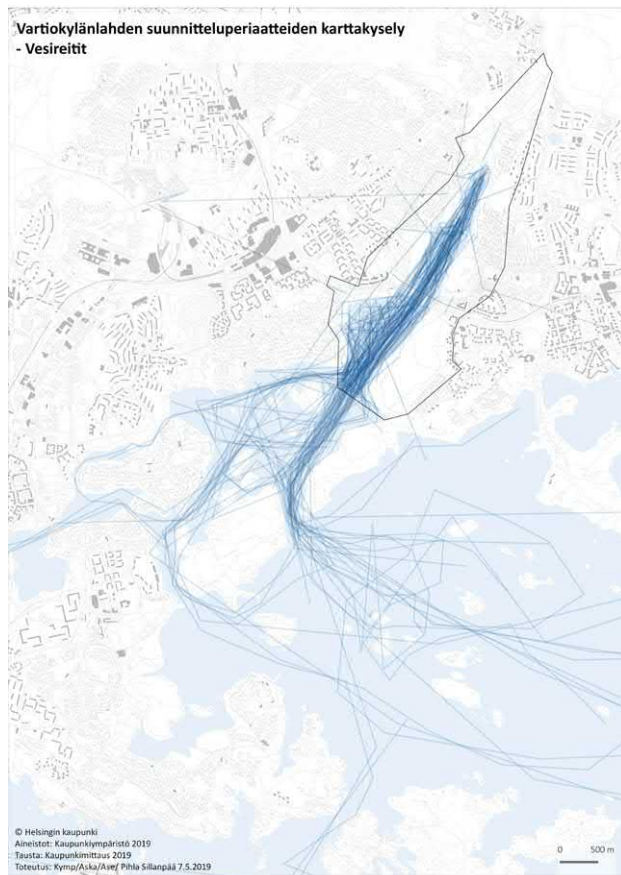
Koivuniemen venesatama: 18 kpl

Koivuniemen venesatama (Marjaniemen purjehtijat ry ja Marjaniemen melojat ry): n. 65 kpl

yht. n. 1200 venepaikkaa

Yleiskaavan Merellinen Helsinki -teemakartassa on esitetty Puotilanrantaan merellistä huoltopistettä ja tukikohtaa merellisille palveluille ja saaristoalueelle.

Kuva: Vesireitit, Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteiden karttakysely 7.5.2019

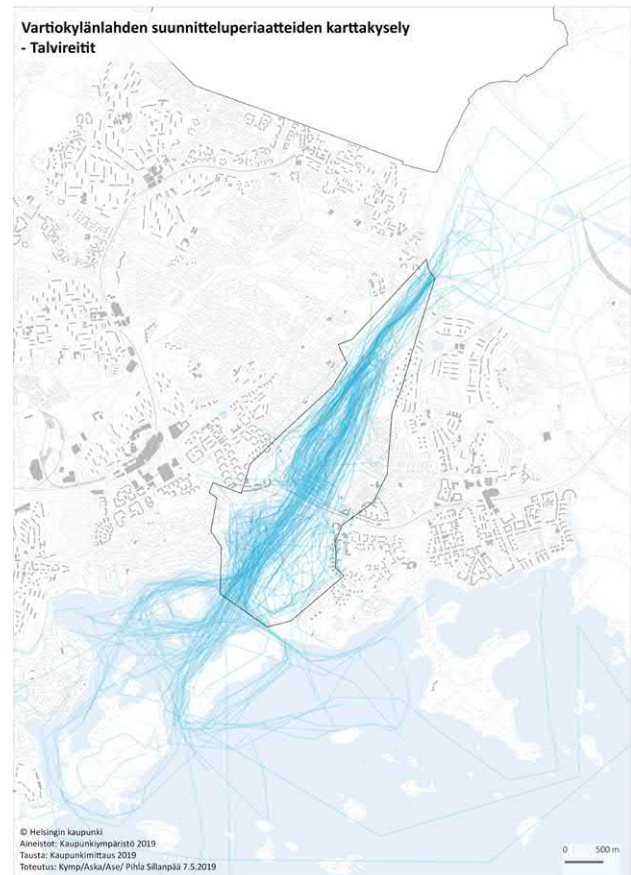

Myös vierasvenesatamaa ja kelluvaa asumista on kaavaltu Vuosaaren sillan läheisyyteen. Puotilan ja Rastilan metroasemat ovat strategisesti tärkeitä meren ja joukkoliikenteen yhdistäviä solmukohtia Helsingissä.

Suunnitteluperiaatteiden karttakyselyssä keväällä 2019 saatiin vastauksia myös alueen venereitteihin. Kyselyn mukaan onnet veneilevät ja suppailevat Vartiokylänlahdella, mutta useimmat reitit suuntautuvat laajemmalle saaristoon. Jääolosuhteiden salliessa Vartiokylänlahdella liikutaan paljon myös talvisin.

Kyselyn vastauksissa korostui Vartiokylänlahtien rooli tärkeänä veneilyn tukikohtana, jonne on helppo tulla myös julkisella liikenteellä. Alueelle toivottiin myös reittiveneliikennettä.

Kuva: Talvireitit, Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteiden karttakysely 7.5.2019

Teknistaloudelli- set lähtökohdat

koostuu pääosin kitkamaalajeista. Vuosaaren sillan itäpäässä sijaitsevan venesataman alueelle ulottuu myös Vartiokylänlahden savialue.

Rastilanrannan alueelle on määritelty kallioresurssi-alue, joka tarkoittaa, että se on potentiaalinen kohde kalliotilojen sijoittamiselle. Alue on myös erinomainen kohde maalämmön hyödyntämiselle. Näiden toimintojen yhdistäminen alueella on mahdollista, mikäli niiden toteuttamiseen liittyvät taloudelliset reunaehdot täyttyvät.

Alue on rakennettavuudeltaan erinomaista. Alueen esirakentamistoimenpiteet koskevat lähinnä louhintaa. Louhintamäärät tarkastellaan jatkosuunnittelun yhteydessä tehtävien tasaussuunnitelmien yhteydessä. Niihin liittyvät myös alueelle yhtenä vaihtoehtona suunnittelun pysäköintilaitoksen louhinnat.

Leirintäalue

Maanpinnan korkeusasema alueella vaihtelee välillä noin +1,0 – +18,5. Maanpinta on koko alueella lähes luonnonmukaisen maanpinnan tasossa. Maanpinnan topografia on pääosin loivapiirteistä. Alueen länsiosassa sijaitsevan kalliomäen reunat ovat paikoin jyrkkäpiirteisiä.

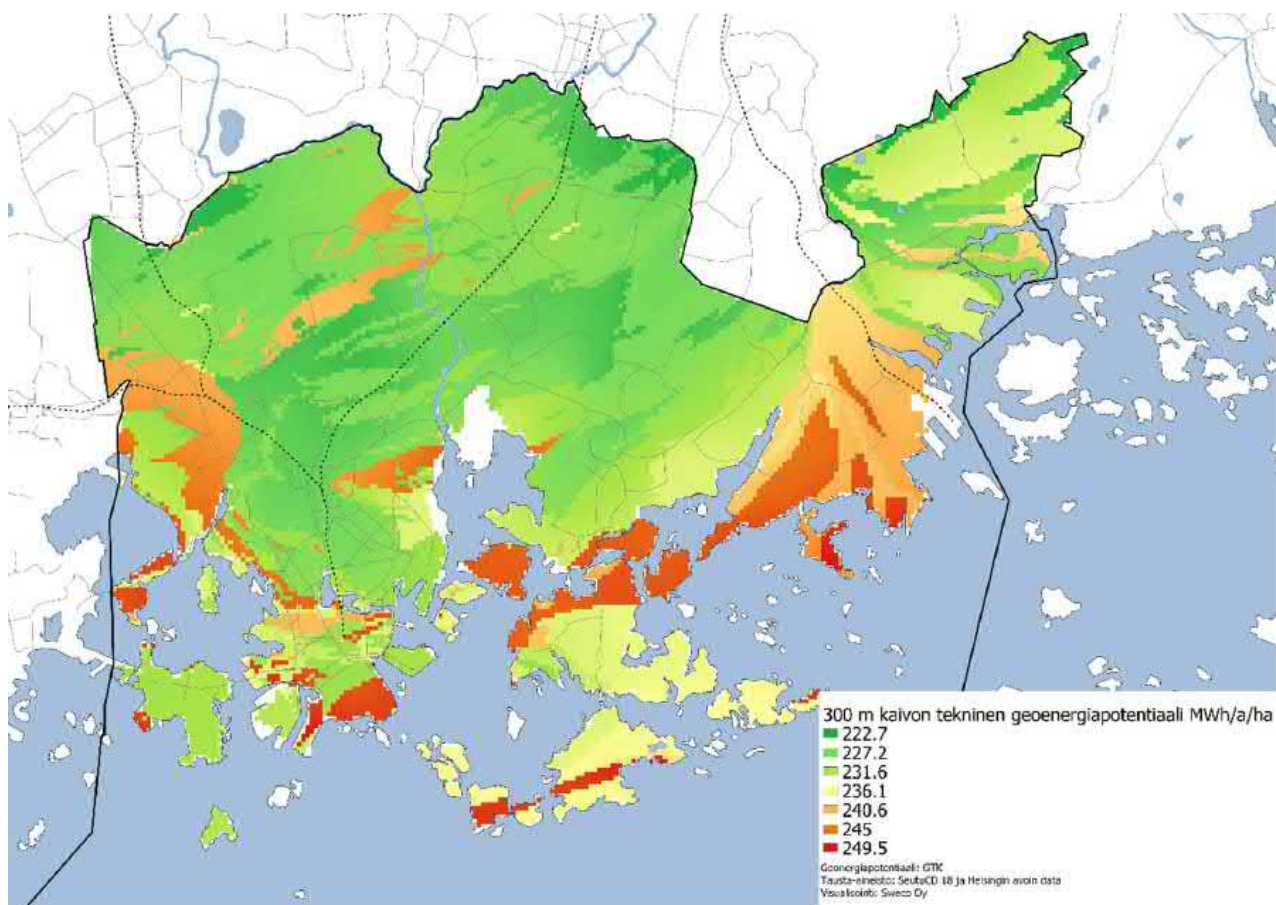
Alueen lounaisosa sijaitsee tulvariskialueella. Alueen keskiosa sijaitsee pehmeikköalueella. Pehmeikkö rajoittuu lännessä kallioselänteeseen ja idässä kaava-alueen reunaan. Saven paksuus alueella vaihtelee välillä noin 0 – 10 m. Saven alla on siltti-, hiekka- ja moreenikerros. Maapeitteen paksuus alueella vaihtelee välillä noin 0 – 14 m.

Pehmeikön keskellä sijaitsee Rastilanpuro, joka purkaa alueen hulevedet Vartiokylänlahteen. Pohjaveden pinnan korkeusasema on vaihdellut alueella välillä noin +4,4– +5,7. Pohjavesi on paikoin paineellista. Kaava-alue ei sijaitse tärkeällä pohjavesialueella. Rannan läheisyydessä pohjaveden pinnan korkeusasema vaihtelee meriveden pinnan mukaan. Alue on rakennettavuudeltaan osittain normaalia ja osittain vaikeaa pehmeikön ja pohjavesiolosuhteiden vuoksi.

Puotilanranta

Maanpinnan korkeusasema alueella vaihtelee välillä noin +0.0– +5.5 (Meripellontie Vuosaaren sillan länsipäässä). Maanpinnan topografia on loivapiirteinen. Valtaosa alueesta on korkeusasemaltaan tulvariski-alueita. Alueen eteläreunassa on patorakenne, jonka tarkoituksena on suojata Marjaniemen pientaloaluetta merivesitulvaa vastaan.

Kuva: Tekninen geoenergiapotentiaali Helsingissä 300 metrin maalämpökaivoillam, ote. Maankäytön suunnittelu ja maalämpö 2020.

Puotilanranta on pääosin täytemaa-alueita. Täyttö on tehty 1960-luvun lopussa savien päälle. Täytteen laadusta ei ole tarkkaa tietoa. Käyttöhistorian perusteella voidaan arvioida, että ainakin osa täytöstä on pilaantunutta maa-ainesta.

Maapeitteen paksuus maa-alueella vaihtelee välillä noin 3–15 m. Maakerrosten paksuus kasvaa voimakkaasti Vartiokylänlahden keskiosaa kohden. Saven paksuus alueella vaihtelee välillä noin 0–10 m. Kallionpinta viettää alueella pohjoisesta etelään.

Pohjaveden pinnan korkeusasema alueella vaihtelee viiveellä meriveden pinnan mukaan.

Alue on rakennettavuudeltaan erittäin vaikea. Alueen rakentaminen edellyttää massiivisia esirakentamistoimenpiteitä, joihin kuuluvat maanpinnan korkeusaseman nostaminen merivesitulvan huomioon ottamiseksi sekä meritäyttöjen ja ruoppausten toteuttaminen.

Maaperän pilaantuneisuus

Suunnittelualueella on käyttöhistorian perusteella arvioitu maaperän mahdollisiksi riskikohteiksi olemassa olevat venesatama-alueet. Puotilanrannan venesataman alueelle sekä veneiden talvisäilytysalueelle tehtiin ympäristötutkimuksia, joiden tulosten perusteella maaperän todettiin olevan osittain pilaantunutta. Tutkimusten yhteydessä havaittiin lisäksi täytemaan sisältävän jätettä.

Pilaantuneisuuden ja maaperän jätteiden osalta tehtävät jatkotoimenpiteet selvitetään myöhemmin tehtävien tarkentavien tutkimusten ja maankäytötöratkaisuun perustuvan riskinarvion yhteydessä. Puotilanrannan edustalle suunniteltujen meritäyttöjen alueelle on tulossa myös sedimenttitutkimuksia vuoden 2020 aikana. Muita maaperää mahdollisesti pilanneita kohteita Vartiokylänlahdella ovat Leppäniemen ja Lokitien venesatamat. Näiden satamien kohdalle ei ole suunniteltu maankäytöllisiä muutoksia, joten niiden alueella ei ole arvioitu olevan maaperän pilaantuneisuuden tutkimustarvetta tässä vaiheessa.

Kuva: Puotilan venesatamaa, Sanna Meriläinen

Ympäristöhäiriöt

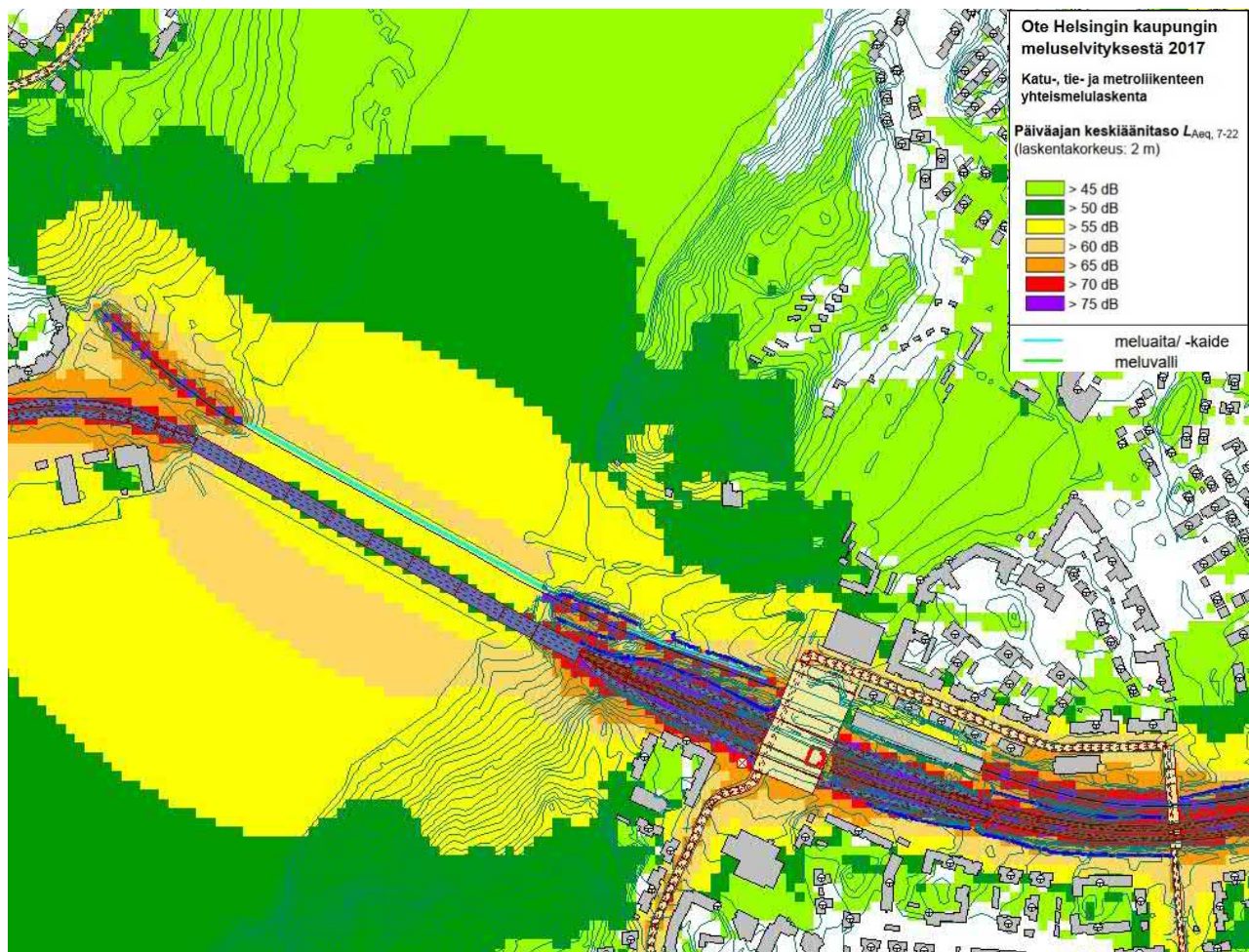
Vartiokylänlahden ympäristössä merkittävää liikennemelua kohdistuu lähinnä Meripellontien ja Vuotien sekä niiden kanssa rinnakkaisen metroradan lähiympäristöön. Nykyinen liikennemäärä Meripellontiellä ja Vuotiellä on noin 26 000 ajoneuvoa/vrk. Metroliikenteestä aiheutuu maaperään värähtelyä, mistä voi kohdistua radan läheisiin rakennuksiin runkomelu- tai värähtelyriski. Suurimmaksi osaksi Vartiokylänlahden alue on ääniympäristöltään rauhallista, vaikka liikenteen äänet olisivatkin kuultavissa taustameluna tai yksittäisinä melutapahtumina.

Helsingin kaupungin meluselvitykseen 2017 perustuen (VNp 993/1992) mukainen melutason päiväajan ohjearvo 55 dB ylittyy nykyisin ulkona Vartiokylänlahden länsirannalla likimain koko Puotilanrannan alueella sekä osin metron pohjoispuolisella Puotilan

kartanon alueelta. Itärannalla liikenteen aiheuttama yli 55 dB melualue ulottuu yli 200 metrin päähän Vuotiestä Rastilanrannan puolelle. Metron pohjoispuolella yli 55 dB liikennemelualue ylittyy keskimäärin noin 100 metrin etäisyydellä metrosta. Rastilan leirintäalueen ympäristössä päiväaikainen melutaso on lähes kauttaaltaan yli 45 dB, joten leirintäalueita koskeva melutason ohjearvotaso ylittyy alueella jo nykyisin.

Meripellontien ja Vuotien lähiympäristössä liikenneperäisten ilman epäpuhtauksien pitoisuudet ovat muuta ympäristöä korkeammat. Näiden katujen varsilla typpiidioksidin sekä hengitettävien hiukkasten ohjearvojen ylitykset ovat nykyisin mahdollisia. Ympäristö on kuitenkin hyvin tuulettuvaa ja päästöjen laimenemiselle on tavanomaisissa säätilanteissa hyvät edellytykset.

Kuva: Ote Helsingin kaupungin meluselvityksestä, 2017

Viitteet ja kirjallisuus

Helsingin karttapalvelu: kartta-aineistot
Hankeatlas/ Kymp & kaupunkimittaus

Broändan purolaakso. Maisemaselvitys ja kehittämiss-
periaatteet, luontoselvitys ja maankäytön ympäristö-
vaikutukset. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston
julkaisuja 2001:8

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuun-
nitelma Vistra osa II. Helsingin kaupunkisuunnitteluvi-
raston asemakaavaosaston selvityksiä 2016:2.

Itä-Helsingin Kulttuuripuisto. Kehittämissuunnitelma.
Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaa-
vosaston selvityksiä 2012:1

Kakkola, Laura (2019). Rastilan rantapuisto, maise-
ma-arkkitehtuurin diplomityö, Aalto-yliopisto.

Maankäytön suunnittelu ja maalämpö. Sweco Talotek-
niikka Oy ja Sweco Ympäristö Oy. Kaupunkiympäris-
tön aineistoja 2020:1

Metsä- ja puustoinen verkosto. Kaupunkiympäristön
julkaisuja 2019:5

Puotilan kartano. Historiallinen selvitys ja puiston
kehittämistavoitteet. Helsingin kaupungin rakennus-
viraston julkaisuja 2007:15 / Katu- ja puisto-osasto.

Rastilan kartano. Ympäristöhistoriallinen selvitys ja
kehittämistavoitteet. Kaupunkiympäristön julkaisuja
2020:2

Vartiokylänlahden hankeselvitys. Helsingin kaupungin
rakennusviraston julkaisut 2004:5 / Katu- ja puis-
to-osasto

Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteet – yhteenvet-
to karttakyselyn vastauksista. 6.6.2019

Vahtera, Emil (2019). Vartiokylänlahti. Vedenlaadun
ja pohjaeliöstön pitkän aikavälin muutokset ja alueen
vedenalaisen luonnon nykytila. Helsingin kaupunki,
kaupunkiympäristön toimiala, ympäristöpalvelut.

Vuosaari–Niinisaari osayleiskaava, Rastilan alueen
lähtötiedot, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston
julkaisuja 1990:7

